MARX - ENGELS

MARX - ENGELS

BİRİNCİ ENTERNASYONALDE

ÖRGÜTLENME MESELESİ

ekim

ÖRGÜTLENME MESELESİ

EKİM : 10

MARX - ENGELS

❐

BİRİNCİ ENTERNASYONALDE
ÖRGÜTLENME MESELESİ

EKİM YAYINLARI: 10

BİRİNCİ ENTERNASYONALDE
ÖRGÜTLENME MESELESİ
ŞUBAT-1990
2. BASKI

BİRİNCİ BASKI: Ekim 1975
SER YAYINEVİ

EKİM SANAT YAPIM ÜRETİM

Yöneten: **Abdullah NEFES**
Yazışma: PK 328 Yenişehir-ANKARA
Tel: (9-4) 117 97 47 Ankara

•

90.06.Y.0072.0110

•

Genel Dağıtım: **VERSO A.Ş.**
Konur Sk. 13/7 Ankara

•

MacDizgi: ATÖLYE SEVEN
Baskı: **RENK OFSET** Matbaacılık

K. MARX - F. ENGELS

Birinci Enternasyonalde ÖRGÜTLENME MESELESİ

ENTERNASYONAL İŞÇİ BİRLİĞİ BELGELERİ
1864-1872

Türkçesi:
CENAP ÖKTENER

ekim yayınları

Bu kitaptaki yazılar iki kaynaktan derlendi: David Fernbach'ın hazırladığı Marx, ***The First International and After,*** *Penguin Books, 1974 ve Marx-Engels,* ***Selected Works, Volume II,*** *Progress Publishers, 1969.*

I, II, IV, V, VII, IX, XI, XII, XVI ve XVIII. bölümler ***The First International and After****'dan; III, VI, VIII, X, XIII, XV ve XVII. bölümler* ***Selected Works****'ten alındı.*

"Enternasyonal İşçi Birliği Genel Konseyi'nden Cenevre'deki Rusya Şubesi Komitesi Üyelerine" Rusçadan; "Genel Konseyden Fransız İsviçresi Federal Konseyi'ne", "İşçi Sınıfının Politik Eylemi Üzerine", "Enternasyonalde Oldüğu İddia Edilen Bölünmeler" ve "Lahey Genel Kongresi'nde Alınan Kararlardan" Fransızca'dan; "Lahey Kongresi Üzerine Konuşma" Almanca'dan İngilizceye yapılan çevirilerinden, öteki bölümlerin hepsi İngilizce asıllarından Türkçeye çevrilmiştir.

Dipnotlar, David Fernbach'ın ve ***Selected Works'****ün dipnotları birleştirilerek hazırlanmıştır.*

"Örgütlenme Meselesi"*nin ilk basımı Ekim 1975'te SER YAYINEVİ tarafından yapılmıştır.*

İÇİNDEKİLER

	Giriş	9
Bölüm I	Enternasyonal İşçi Birliğinin Kuruluş Mesajı	11
Bölüm II	Enternasyonalin Geçici Tüzüğü	24
Bölüm III	ABD Başkanı Abraham Lincoln'e	29
Bölüm IV	Cenevre Kongresi Delegelerine Talimat	32
Bölüm V	Brüksel Kongresine Sunulan Rapor	45
Bölüm VI	Birleşik Devletlerin Millî Emek Birliğine Mesaj	52
Bölüm VII	Basel Kongresine Sunulan Rapor	55
Bölüm VIII	Enternasyonal İşçi Birliği Genel Konseyinden Cenevre'deki Rusya Şubesi Komitesi Üyelerine	74
Bölüm IX	Genel Konseyden Fransız İsviçresi Federal Konseyine	76
Bölüm X	İşçi Sınıfının Politik Eylemi Üzerine	87
Bölüm XI	Londra Konferansının İşçi Sınıfının Politik Eylemi Üzerine Kararı	90
Bölüm XII	Enternasyonalin Yedinci Kuruluş Yıldönümü Üzerine Konuşma	93

Bölüm XIII	Enternasyonalin Genel Tüzüğü	96
Bölüm XIV	Enternasyonalde Olduğu İddia Edilen Bölünmeler	101
Bölüm XV	Paris Komününün Yıldönümünü Kutlama Toplantısında Alınan Karar	158
Bölüm XVI	Lahey Kongresine Sunulan Rapor	160
Bölüm XVII	Lahey Genel Kongresinde Alınan Kararlar'dan	172
Bölüm XVIII	Lahey Kongresi Üzerine Konuşma	174

28 Eylül 1864-28 Eylül 1975 Enternasyonal İşçi Birliğinin Kuruluşunun 112. Yıldönümü Dolayısıyla.

1848 devrimlerinin yenilgisinden sonra belli bir durgunluk dönemi yaşayan Avrupa işçi sınıfı hareketi, 1860'lara doğru yeniden canlanmaya başladı. Ama, bu canlanmanın geliştiği koşullar eskisinden farklıydı. Marx, Engels'e yazdığı bir mektupta, bu durumu şöyle tahlil ediyordu: "Yeniden uyanan hareketin, eskisi gibi atılgan bir şekilde konuşmaya izin vermesi için epey zaman geçecek. Şimdi eylemde daha güçlü, üslûpta daha yumuşak olmak gereklidir."

1848'lerin Komünist Birliğinden sonra ikinci uluslararası işçi örgütü denemesi olan Enternasyonal İşçi Birliği, bu taktiğin ışığında gerçekleşti.

Marx, İngiliz sendikacılarını, Fransız Proudhoncularını ve Alman Lasallecilerini bir çatı altında toplayabilmek için, Enternasyonalin Kuruluş Mesajında ve Tüzüğünde titiz bir dil kullandı. Kapitalizmin ekonomik mücadeleyle yenilemeyeceğini, işçi sınıfının politik iktidarı ele geçirmesi gerektiğini belirtmekle beraber, esas olarak işçi sınıfının kısmî istekleri üzerinde durdu.

Örgütlenmeyi gerçekleştirdikten ve örgütü mücadeleye soktuktan sonra, Marx ve Engels, işçi sınıfı hareketini burjuva ve küçük burjuva etkilerinden arındırmak ve bilimsel sosyalizmin ilkelerini egemen kılmak için kararlı bir mücadele verdiler.

1864'te kabul edilen Geçici Tüzük, "Emekçi sınıfların ekonomik kurtuluşunun, her türlü politik aracın tabi olması gereken yüce amaç" olduğunu belirtirken, 1871 Londra Konferansında, ekonomik mücadelenin politik mücadeleye hizmet etmesi ve işçi sınıfının iktidarı almak üzere bağımsız bir politik parti kurması gerektiği kabul ediliyordu.

Bu ilkenin kabul edilmesiyle başarıya ulaşan yedi yıllık mücadelede, Marx ve Engels, İngiliz sendikacılığına Proudhoncuların karşı-devrimci ütopyacılığına, Blanquicilerin maceracılığına, Bakunin'in anarşizmine ve Lasallecilerin reformculuğuna karşı savaştılar.

Birinci Enternasyonal, Manifesto'nun "Bütün ülkelerin işçileri, birleşin!" sloganını gerçekleştirmede, yüz yıl sonra dahi örnek olarak gösterilen önemli başarılar sağladı.

İşçi sınıfının politik iktidarı ele geçirmesini yalnız lafta savunmadı, Paris Komününü, dünyanın ilk proleter devrimini yaratarak, bu ilkeyi pratiğe uyguladı.

Marx ve Engels'in 1864 ile 1872 yılları arasında Enternasyonalde verdikleri mücadelenin belgelerini bir araya getiren bu derleme, onların işçi sınıfına sadece teorik silahlarını vermekle kalmayıp, aynı zamanda bu teorinin uygulanması için verilen mücadeleye bizzat önderlik ettiklerini, işçi sınıfının örgütsel ve politik çalışmasının temellerini atan mükemmel örgütçüler ve uzak görüşlü politikacılar olduklarını ortaya koymaktadır.

ENTERNASYONAL İŞÇİ BİRLİĞİNİN KURULUŞ MESAJI[1]

İşçi arkadaşlar,

Emekçi kitlelerin çektiği sefaletin, 1848'den 1864' e kadar geçen dönem içinde azalmamış olduğu büyük bir gerçektir. Oysa bu dönem, sanayi ve ticaretin gelişmesi bakımından rakipsiz bir dönemdir. 1850'de, İngiliz orta sınıfının vasatın üstünde istihbarata sahip ılımlı bir yayın organı, İngiltere'nin ithalat ve ihracatı yüzde elli arttığı takdirde ülkedeki fakirliğin sıfı-

(1) 28 Eylül 1864'te Londra'da St. Martin Salonunda büyük bir uluslararası işçi toplantısı yapıldı. Bu toplantıda, daha sonra Birinci Enternasyonal diye anılan Enternasyonal İşçi Birliği kuruldu ve Geçici Komitesi seçildi. Karl Marx, bu komitenin üyesi oldu ve komitenin 5 Ekim'de yapılan ilk toplantısında, Birliğin program belgelerini hazırlayacak bir komisyona atandı. 20 Ekim'de, komisyon, Marx'a, kendisi hasta olduğu sırada hazırlanmış bir belgeyi düzeltme görevini verdi. Mazzini'nin ve Owen'in fikirleri doğrultusunda kaleme alınmış olan bu belge, Marx tarafından reddedildi. Marx, bunun yerine iki yeni belge yazdı: **Enternasyonal İşçi Birliğinin Kuruluş Mesajı** ve **Birliğin Geçici Tüzüğü**. Bunlar, Komisyonun 27 Ekim'de yapılan toplantısında onaylandı. 1 Kasım 1864'te, Mesaj ve Tüzük, Geçici Komite tarafından oybirliğiyle kabul edildi.

ra ineceği kehanetinde bulunmuştu. Heyhat! 7 Nisan 1864'te[2], Maliye Bakanı, İngiltere'nin ithalat ve ihracat ticareti toplamının 1863'te "443 955 000 sterline, yani nispeten yakın bir dönem olan 1843 dönemindeki ticaretin hemen hemen üç katı olan bu müthiş yeküne yükseldiğini" söyleyerek parlamentodaki dinleyicilerini sevindirirken bir yandan da dokunaklı bir şekilde "yoksulluk" üzerinde durdu. "Bu bölgenin eşiğinde olanları", "arttırılmayan ... ücretleri", "on kişiden dokuzunda canlı kalma mücadelesinden başka bir şey olmayan ... insan hayatını" "düşünün" diye feryat etti. Üstelik Bakan, yerini yavaş yavaş Kuzey'de makinalara, Güney'de koyun otlaklarına bırakan İrlanda halkından söz etmedi –ki bu mutsuz ülkede koyunların azalma oranının bile insanlarınkinden daha düşük olduğu bir gerçektir. Bakan, üst sınıfa mensup on bin kişinin en yüksek temsilcilerinin ani bir korku krizine kapılarak kısa bir süre önce ortaya koydukları şeyi de tekrarlamadı: Gasp olaylarının yarattığı panik[3] yüksek bir noktaya ulaşınca, Lordlar Kamarası sürgün ve kürek cezaları üzerine soruşturma yapılmasına ve bir rapor yayınlanmasına karar vermişti. 1863'te yayınlanan kalın raporla cinayet ortaya çıktı; en berbat hükümlülerin, İngiltere ve İskoçya'nın cezalı serflerinin, buralardaki tarım işçilerinden çok daha az çalıştıkları ve çok daha iyi yaşadıkları resmî olgular ve rakamlarla kanıtlandı. Dahası var. Amerika'daki iç savaşın[4] sonucu olarak Lancashire ve Chesire'daki işçiler sokağa atılınca,

(2) Gladstone'un 1864 bütçe konuşması.

(3) 1960'larda Londra'da, birbirini izleyen ve kurbanların çoğunlukla boğularak öldürüldüğü sokak soygunları büyük bir korku yaratmış ve bu konuda bir parlamento soruşturması açılmıştı.

(4) Amerikan İç Savaşı (1861-65), Kuzey'in sanayi eyaletleriyle Güney'in ayaklanan köle sahibi eyaletleri arasında oldu. İngiltere işçi sınıfı, kendi burjuvazisinin köle sahiplerini destekleyen politikasına karşı çıktı ve İngiltere'nin İç Savaşa müdahale etmesini engelledi.

yine aynı Lordlar Kamarası, en ucuz ve basit bir şekilde uygulanacak ve ortalama olarak "açlığın yol açtığı hastalıkları önlemeye" ancak yetecek asgarî karbon ve nitrojen miktarını araştırmakla görevli bir doktoru imalat yapan bölgelere gönderdi. Tıbbî görevli Dr. Smith, yaptığı araştırma sonunda, ortalama yetişkin insanı açlığın yol açtığı hastalıklar düzeyinin ancak üzerinde tutacak haftalık ödeneğin 28 000 gren karbon ve 1 330 gren nitrojen olduğunu tesbit etti. Üstelik, bu miktarın, pamuk işçilerinin aşırı sefalet yüzünden itelendikleri yetersiz beslenmedeki miktara tamamen uygun olduğunu da buldu(5). Şimdi sözlerime dikkat edin! Aynı bilgili doktor daha sonra yine, Özel Meclisin(6) Tıbbî Memuru tarafından yoksul emekçi sınıfların beslenmesini araştırmakla görevlendirildi. Araştırmalarının sonuçları, aynı yıl içinde Parlamentonun kararıyla yayınlanan *Kamu Sağlığı Üzerine Altıncı Rapor*'da bulunmaktadır. Doktor ne bulmuştu? İpek dokumacılarının, örücü kadınların, eldivenci çocukların, çorap dokumacılarının vs., ortalama olarak, pamuk işçilerinin aldığı felaket derecedeki az miktarı, yani "açlığın yol açtığı hastalıklardan kaçınmak için ancak yetecek" derecede karbon ve nitrojen miktarını bile alamadıklarını! "Ayrıca", rapordan aktarıyoruz,

... tarım nüfusunda incelenen ailelerden beşte birinden çoğunun hesaplanan yeterli karbonlu besinden daha azını, üçte birinden çoğunun hesaplanan

(5) Okuyucuya hatırlatmaya gerek yok ki, insanın yediği şeylerin hammaddesi, su elementlerinin ve belirli inorganik maddelerin yanı sıra, karbon ve nitrojendir. Ancak, insan sistemini beslemek için, bu basit kimyasal unsurların bitkisel ve hayvansal maddeler şeklinde verilmesi gerekir. Mesela, patates esas olarak karbon ihtiva ederken, buğday ekmeği uygun oranlarda karbonlu ve nitrojenli madde ihtiva eder. [Marx'ın notu].

(6) İngiltere'de krala hükümet meseleleri üzerine tavsiyelerde bulunan geleneksel meclis.

yeterli nitrojenli besinden daha azını aldığı ve üç ilde (Berkshire, Oxfordshire ve Somersetshire) nitrojenli besin eksikliğinin ortalama yerel beslenme düzeni olduğu görülmüştür..."

"Hatırlanmalıdır ki" diye ekliyor resmî rapor, *... besinden mahrum kalmaya çok zor dayanılır ve kural olarak, çok kötü bir beslenme düzeni ancak başka mahrumiyetler çekildikten sonra gelmektedir... Temizlik bile pahalı ya da zor olmakta ve temizliği sağlamak onur meselesi yaparak özel çabalarla gerçekleştirilse bile bunlar daha fazla açlık çekilmesi anlamına gelmektedir. ... Bunlar, özellikle, çekilen yoksulluğun tembellikten gelen hakedilmiş bir yoksulluk olmadığı hatırlandığı zaman, acı tesbitlerdir. Çoğu durumlarda, bu yoksulluk, emekçi nüfusun çektiği yoksulluktur. Gerçekten de, en az besin elde eden çalışma, çoğunlukla aşırı derecede uzun çalışma olmaktadır."*

Rapor, şu garip ve hatta beklenmedik olguyu ortaya koyuyor: "Birleşik Krallığın" İngiltere, Galler Ülkesi, İskoçya ve İrlanda gibi "İngiltere'nin tarım nüfusunu oluşturan" en zengin bölgeleri "görüldüğü kadarıyla en kötü beslenen" bölgeler olduğu halde, Berkshire, Oxfordshire ve Somersetshire'deki tarım işçileri bile Londra'nın doğusundaki nitelikli fabrika işçilerinden çok daha iyi bir durumdadırlar.

1864'te, serbest ticaret çağında, Maliye Bakanının[7] Avam Kamarasında, "İngiliz işçisinin ortalama durumu, hiçbir ülkenin tarihinde, hiçbir devirde eşi görülmedik bir şekilde, olağanüstü derecede düzelmiştir" dediği bir sırada, Parlamento kararıyla yayınlanan resmî belgeler işte böyle.

(7) Gladstone'un 1864 bütçe konuşması.

Maliye Bakanının bu resmî tebrikleri üzerine, resmî *Kamu Sağlığı Raporu*'nun, şu tatsız sözleri kulakları tırmalıyor: "Bir ülkenin kamu sağlığı kitlelerin sağlığı demektir ve kitleler, en azından bir parça varlıklı olmadığı takdirde sağlıklı olmaları mümkün değildir."

Gözleri önünde uçuşan "Ülkenin Gelişmesi" istatistikleriyle başı dönen Maliye Bakanı kendinden geçmiş haykırıyor: "1842'den 1852'ye kadar ülkenin vergiye tabi geliri yüzde altı arttı, 1853'ten 1861'e kadar olan sekiz yıl içinde ise, 1853 taban alınarak, yüzde yirmi arttı. Bu, inanılmayacak kadar şaşırtıcı bir olgudur. ... Kuvvet ve servetin bu başdöndürücü artışı" diye ekliyor Bay Gladstone, "tamamen mülk sahibi sınıfların tekelindedir."(8)

"Kuvvet ve servetin, tamamen mülk sahibi sınıfların tekelinde bulunan başdöndürücü artışı"nın emekçi sınıflar tarafından hangi kötü sağlık, bozuk ahlâk ve manevî yıkım koşullarında üretildiğini ve üretilmekte olduğunu bilmek istiyorsanız; terzilerin, matbaacıların ve kadın elbisesi yapanların iş yerlerinin son *Kamu Sağlığı Raporu*'nda çizilen tablosuna bakınız! Örnek olarak 1863'ün *Çocukların Çalıştırılması Komisyonu Raporu*'nda, şu sözlerin söylendiği bölümle karşılaştırınız:

Kadın-erkek, bir sınıf olarak çömlekçiler, gerek bedenen gerek manen çok yozlaşmış bir topluluğu temsil ediyorlar. ... Sağlıksız çocuk, büyüyünce sağ-

(8) Bu alıntı, Gladstone'un 16 Nisan 1863'te yaptığı bütçe konuşmasındandır. Marx, bir ara, **Kapital**'de de zikrettiği son cümleyi uydurmakla suçlanmıştı. Söz konusu cümle, her ne kadar parlamento tutanaklarında geçmiyorsa da, buradan Gladstone tarafından çıkartılmıştı ve hem **The Times** hem de **Morning Star** gazetelerinin haberlerinde mevcuttu. Engels'in **Kapital**'in 4. Almanca baskısına önsözüne bakınız.

luksuz bir ana-baba oluyor. Soyun bozulması artarak devam edecektir. ... Staffordshire nüfusunun bozulması, komşu ilden sürekli alınan kişiler ve daha sağlıklı soylarla evlenmeler olmasaydı daha da fazla olurdu.

Bay Tremenheere'in *Fırıncı Ustalarının Şikayetleri* adlı raporuna[9] bir göz atınız! Ve nihayet, fabrika müfettişlerinin, nüfus kayıtlarıyla da kanıtlanan şu çelişkili sözleri karşısında tüyleri ürpermeyen kimse olabilir mi? Lancashire işçileri, pamuk kıtlığı yüzünden geçici olarak pamuk fabrikasından uzaklaştırılmaları dolayısıyla, felaket ölçüde az bir besinle perhize sokulmakla birlikte, aslında sağlık bakımından düzeliyorlardı ve çocuk ölümlerinde düşme vardı, çünkü anaları, sonunda onlara, Godfrey'in ferahlatıcısı yerine, kendi memelerini verme fırsatını bulmuşlardı.[10]

Madalyanın yüzünü bir kere daha çevirelim! 20 Temmuz 1864'te Avam Kamarasına sunulan Gelir ve Gayrimenkul Vergilerine ait Resmî Raporlardan öğreniyoruz ki, tahsildar tarafından yıllık gelirleri 50 000 sterlin ve daha yukarı olarak değerlendirilen kişilere, 5 Nisan 1862'den 5 Nisan 1863'e kadar on üç kişi daha eklenmiş ve bu kişilerin toplamı bu yıl içinde 67'den 80'e çıkmıştır. Aynı raporlar şu olguyu da ortaya koyuyor: Yaklaşık olarak 3 000 kişi, yaklaşık olarak 25 milyon sterlinlik yıllık geliri aralarında paylaşmaktadırlar. Bu rakam, İngiltere ve Wales'deki tarım işçileri kitlerinin tümüne bir yılda sadaka kabilinden dağıtılan gelirden biraz daha fazladır. 1861 nüfus sayımını açın. Göreceksiniz ki, İngiltere ve

(9) Londra, 1862.
(10) **Fabrika Müfettişlerinin ... 31 Ekim 1863 itibariyle Altı Aylık Raporu**, Londra, 1864.

Wales'deki erkek toprak sahiplerinin sayısı 1851'de 16 943 iken, 1861'de 15 066 ya düşmüştür. Demek ki, toprağın belli ellerde yoğunlaşması on yılda yüzde on bir artmıştır. Bir ülkede toprağın bir kaç elde toplanması bu hızla ilerleyecek olursa, toprak meselesi fevkalade basitleşmiş olacaktır. Aynen, Afrika eyaletinin yarısının altı beyefendiye ait olduğunun anlaşılması üzerine sırıtan Neron'un Roma İmparatorluğu'nda olduğu gibi.

Bu "inanılmayacak kadar şaşırtıcı olgular" üzerinde çok uzun boylu durduk, çünkü İngiltere, Avrupa ticaret ve sanayiinin başını çekmektedir.(11) Bir kaç ay önce, Louis Philippe'in mülteci oğullarından birinin, İngiliz tarım işçisinin, Manş'ın öteki yakasındaki daha az zinde yoldaşına oranla daha üstün olan durumunu açıkça kutladığı hatırlanacaktır. Gerçekten de İngiliz olguları, biraz daha küçük çapta ve yerel renkler değişmiş olarak, kendilerini Avrupa'nın bütün endüstriyel ve ilerleyen ülkelerinde tekrarlamaktadırlar. Bu ülkelerin hepsinde, 1848'den bu yana işitilmedik sanayi gelişmesi ve hayal edilmedik ithalat-ihracat büyümesi olmuştur. Hepsindeki "tamamen mülk sahibi sınıfların tekelinde bulunan servet ve kuvvet artışı" gerçekten "başdöndürücüdür." Hepsinde, İngiltere'de olduğu gibi, emekçi sınıfların azınlığı gerçek ücretlerini biraz arttırılmış olarak alırken, çoğu durumda, ücretlerin para olarak artışı refah araçlarına, hayatî ihtiyaçlarının 1852'deki 7 sterlin 7 şilin 6 peniye mukabil, 1861'de 9 sterlin 15 şilin 8 peni tutmasıyla en az zammı alan bir şehir yoksullar ya da yetim evi sakininden daha fazla ulaşma imkanı sağlamamaktadır. Her yerde, emekçi sınıfların büyük kitlesi, kendilerinden üstünde olanların sosyal mer-

(11) Marx, kendi yaptığı Almanca çeviride, bu cümleye şu parçayı eklemiştir: "ve aslında, onu dünya pazarında temsil etmektedir."

divende tırmandıkları oranda, daha derin bir yoksulluğa batıyorlar. Artık ne makinaların geliştirilmesi, ne bilimin üretime uygulanması, ne haberleşmede yeni buluşlar, ne yeni sömürgeler, ne göç, ne pazarların açılması, ne serbest ticaret ne de bütün bunların tümü, emekçi kitlelerin sefaletini gideremez. Aksine, varolan yanlış temel üzerinde, üretici güçlerin her yeni gelişmesi sosyal zıtlıkları derinleştirmeye ve sosyal uzlaşmazlıkları keskinleştirmeye yönelmek zorundadır. Bu, Avrupa'nın bütün ülkelerinde, önyargılı olmayan herkese anlatılabilen bir gerçek haline gelmiştir. Bu gerçeği inkar edenler yalnızca, çıkarları başka insanları bir ahmaklar cennetine hapsetmekte olan kişilerdir. Açlıktan ölmek, bu başdöndürücü ilerleme çağında, İngiliz imparatorluğunun en büyük şehrinde neredeyse kurumlaşma durumuna gelmiştir. Bu çağ, dünya tarihinde, ticaret ve sanayi bunalımı denilen sosyal haşerenin daha yaygın bir şekilde, daha öldürücü etkilerle ve daha sık olarak ortaya çıkması ile belirlenmektedir.

1848 devrimlerinin yenilgisinden sonra, Avrupa'da, emekçi sınıfların bütün parti örgütleri ve parti gazeteleri şiddetin demir eliyle ezilmiş, emeğin en ileri evlatları umutsuzluk içinde Atlantik'in ötesindeki cumhuriyete kaçmış, kısa süren kurtuluş hülyaları sanayi humması, ahlak düşüklüğü ve politik gericilik çağı karşısında yok olup gitmişti. Avrupa emekçi sınıflarının, o zaman da şimdiki gibi St. Petersburg bakanlar kuruluyla kardeşçe dayanışma içinde hareket eden İngiliz hükümetinin kısmen sebep olduğu yenilgisi, bulaşıcı kötü etkilerini kısa zamanda Manş'ın bu kıyısında da yaydı. Avrupa'daki kardeşlerinin uğradığı bozgun İngiliz emekçi sınıflarını da hadım eder ve kendi davalarına olan inançlarını kırarken, toprak ağasıyla para ağasının biraz sarsılmış bulunan güvenini de düzeltti. Bunlar daha önce ilan ettikleri

tavizleri küstahça geri aldılar. Yeni altın ülkelerinin bulunması olağanüstü bir göçe yol açtı ve İngiliz proletaryasının saflarında onulmaz bir boşluk bıraktı. Daha önce faal olan çalışanlarının bir kısmı da, daha çok çalışma ve daha çok ücret gibi geçici bir rüşvete kendilerini kaptırarak "Siyasî sarılar"[12] haline geldiler. Chartist hareketi sürdürme ya da yeniden şekillendirme çabaları başarısız kaldı. İşçi sınıfının basın organları kitlelerin ilgisizliği karşısında birbiri ardına battı. Gerçekten, İngiliz işçi sınıfının böylesine kapsamlı bir şekilde politika dışı kalmaya razı edildiği görülmemişti. İngiliz ve Avrupa emekçi sınıfları arasında o güne kadar bir eylem dayanışması olmadı ise, artık, her durumda, bir yenilgi dayanışması vardı.

Fakat, 1848 devrimlerinden bu yana geçen dönemin olumlu yanları da yok değildir. Burada sadece iki önemli olguya işaret edeceğiz.

Kutlanacak bir kararlılıkla verilen otuz yıllık mücadeleden sonra, İngiliz emekçi sınıfları, toprak ağaları ile para ağaları arasındaki anlık bir anlaşmazlıktan yararlanarak On Saat Kanununu[13] kabul ettirmeyi başardılar. Bunun fabrika işçilerine sağladığı bedenî, manevî ve zihnî yararlar fabrika müfettişlerinin altı aylık raporlarına geçmiştir ve hem işçiler hem patronlar tarafından kabul edilmektedir. Bir çok Avrupa hükümeti, İngiliz Fabrika Kanununu az çok değişik şekillerde kabul etmek zorunda kaldı. İngiliz Parlamentosu da, her yıl bu kanunun hareket

(12) Deyimin İngilizce aslı "political blacks"tir. (Siyasi karalar). "Black" (kara), greve katılmayanlar için kullanılır.

(13) İşçi sınıfının, iş gününü resmen on saat olarak sınırlama mücadelesi, İngiltere'de, 18. yüzyılın sonlarında başladı ve 1830'lardan itibaren geniş prolet r kitlelerinin desteğini kazandı. Lord Shaftesbury'nin tekstil fabrikalarında gençler ve kadınlar için on saatlik sınırlamayı getiren kanunu, 8 Haziran 1847'de parlamentoda kabul edildi. Ne var ki, bir çok fabrikatör, bu kanunu pratikte uygulamadılar.

alanını genişletmek zorunda kalmaktadır. Pratik öneminin yanısıra, işçilerin koydurduğu bu tedbirin muhteşem başarısını yücelten bir şey daha var. Orta sınıf, Dr. Ure, Prof. Senior[14] ve bu türden diğer bilgiler gibi önde gelen bilim araçları yoluyla, iş saatleri üzerinde herhangi bir yasal kısıtlamanın İngiliz sanayiinin ölüm çanlarını çalacağı kehanetinde bulunmuş ve bunu istediği kadar da ispat etmişti. Bir vampire benzeyen İngiliz sanayii kan içmeden –hem de çocukların kanını içmeden– yaşayamazdı. Eski zamanlarda, çocukların katledilmesi Molok dininin esrarengiz ayinlerindendi; ama ancak çok önemli nedenlerle belki yılda bir defa yapılırdı. Üstelik Molokların yoksul çocuklarına karşı özel bir garazı da yoktu. İş saatlerinin yasal olarak kısıtlanması için verilen bu mücadeleyi şiddetlendiren yalnızca korkuya kapılan hırs değildi. Bu mücadele, orta sınıfın ekonomi politiğini oluşturan arz ve talep kanununun bilinçsiz egemenliği ile işçi sınıfının ekonomi politiğini oluşturan sosyal üretimin sosyal uzak görüşlülükle kontrol edilmesi ilkesi arasındaki büyük rekabet üzerinde de gerçekten büyük bir etki yaptığından çok daha büyük bir şiddetle cereyan etti. Dolayısıyla, On Saat Kanunu sadece pratik bir başarı değil, bir ilkenin zaferi oldu. Orta sınıfın ekonomi politiği ilk olarak işçi sınıfının ekonomi politiğine açıkça boyun eğiyordu.

Ama, emeğin ekonomi politiğinin, mülkiyetin ekonomi politiğine karşı kazanacağı daha da büyük zaferler var. Kooperatif hareketini, özellikle, bir kaç

(14) Dr. Andrew Ure ve Profesör Nassau Senior, Marx'ın "kaba ekonomi" diye adlandırdığı şeyin karakteristik temsilcileriydi. Bu deyim, burjuva ekonomi politiğinin, sermaye ile emek arasındaki sınıf mücadelesinin gelişmesinin sonucu olarak 1830'dan sonra, bilimsel açıklamayı bırakıp sadece savunma halini alan yoz şeklini ifade ediyordu. (Bak. **Kapital** Cilt: 1)

cesur "kul"un başka hiçbir yerden yardım görmeden kendi çabalarıyla kurdukları kooperatif fabrikaları kastediyoruz. Bu büyük sosyal deneyimlerin değeri küçümsenemez. Kooperatif fabrikalar, lâfla değil işle şunları ortaya koymuşlardır: Modern bilimin gereklerine uygun büyük çapta üretim, "kul"lar sınıfını çalıştıran bir patronlar sınıfı olmadan da yürütülebilir; meyve vermeleri için iş araçları üzerinde, onları bizzat çalışan insana karşı hükmetme ve zorbalık araçları yapan tekeller kurmak gerekmez; köle emeği gibi, serf emeği gibi kiralık emek de, işini istekli bir el, uyanık bir kafa ve neşeli bir yürekle işleyecek birleşmiş emeğin karşısında yokolmaya mahkum geçici ve daha geri bir biçimdir. İngiltere'de kooperatif sistemin tohumları Robert Owen tarafından atılmıştı. İşçilerin Avrupa'da giriştikleri deneyimler de, gerçekten uydurma değil, 1848'de yüksek sesle ilan edilen teorilerin pratik sonuçlarıydı.

Öte yandan, 1848-1864 döneminin deneyimi, kooperatif emeğin, ilke olarak ne kadar mükemmel, pratikte ne kadar yararlı olursa olsun, tek tek işçilerin rastgele çabaları gibi dar bir çerçeve içinde kaldığı takdirde, tekelciliğin geometrik dizide büyümesini durdurmayı, kitleleri kurtarmayı, hatta sefaletlerinin yükünü elle tutulur bir şekilde azaltmayı başaramayacağını kuşkuya yer bırakmayacak şekilde ispatlamıştır[15]. Belki de doğrudan doğruya bu nedenle, sağduyulu asiller, insansever orta sınıf gevezeleri ve hatta zeki ekonomi politikçiler, hayalperestin ütopyası diye alay ederek ya da sosyalistin kutsal şeylere küfrü diye lekeleyerek daha tomurcuk halindeyken büyümesini boşuna engellemeye çalıştıkları koopera-

(15) Marx'ın kendi yaptığı Almanca çeviride bu cümle şöyledir: "... azaltmayı başaramayacağını, yani, İngiliz işçi sınıfının en akıllı önderlerinin, kooperatif hareketiyle ilgili olarak daha 1851-52 yıllarında ortaya koydukları şeyi, şüpheye yer bırakmayacak şekilde ispatlamıştır."

tif çalışma sistemini, bir anda mide bulandıracak derecede pohpohlamaya başlamışlardır. Çalışan kitleleri kurtarmak için, kooperatif çalışma ulusal boyutlara ulaştırılmalı ve bu nedenle de ulusal kaynaklarla beslenmelidir. Ne var ki, toprağın ve sermayenin ağaları, politik imtiyazlarını daima kendi ekonomik tekellerinin devamı ve savunması için kullanacaklarından, emeğin kurtuluşunu desteklemek şöyle dursun, onun yoluna mümkün olan her türlü engeli dikmeye devam edeceklerdir. Parlamentonun geçen oturumunda, Lord Palmerstone'un İrlandalı Toprak Kiracılarının Haklarına İlişkin Kanunun savunucularını nasıl hakaret ederek susturduğunu hatırlayın. Şöyle bağırmıştı: "Avam Kamarası toprak sahiplerinin meclisidir."

Dolayısıyla siyasî iktidarın ele geçirilmesi emekçi sınıfların yüce görevi haline gelmiştir. Onlar da bunu anlamış gözüküyorlar, zira İngiltere'de, Almanya'da, İtalya'da ve Fransa'da, bir işçi partisinin siyasî bir şekilde yeniden örgütlenmesi için aynı anda canlanmalar ve çabalar başlamıştır.

Bunların sahip olduğu bir başarı unsuru vardır: Sayılar. Fakat, sayılar ancak birleştikleri ve bilgi tarafından yönetildikleri ölçüde ağırlık kazanırlar. Geçmiş tecrübe, çeşitli ülkelerin işçileri arasında bulunması ve kurtuluş uğruna bütün mücadelelerinde birbirlerine omuz vermelerini teşvik etmesi gereken kardeşlik bağının önemsenmemesinin, birbirinden kopuk çabaların nasıl ortak bir hezimetle cezalandırılacağını göstermiştir. Bu düşünce, 28 Eylül 1864'te St. Martin Salonundaki kamuya açık toplantıda bir araya gelen çeşitli ülkelerin işçilerini Enternasyonal Birliği kurmaya yöneltti.

Bu toplantıya bir kaç inanç daha yön verdi.

Emekçi sınıfların kurtuluşu, onların kardeşçe birliğini gerektirdiğine göre, bu yüce görevin, cani-

yane tertipler peşinde olan, ulusal ön yargılarla oynayan ve korsanca savaşlarda halkın kanını ve servetini boş yere harcayan bir dış politikayla yerine getirilmesi mümkün olabilir miydi? Batı Avrupa'yı, Atlantik'in öte yakasında köleciliğin devamı ve yayılması için şerefsiz bir cihada atılmaktan kurtaran hakim sınıfların hikmeti değil, onların caniyane hatasına karşı İngiliz emekçi sınıflarının gösterdiği kahramanca direniş olmuştur. Kafkasların Rusya'ya yem oluşuna ve Polonya'nın Rusya tarafından katledilmesine[16] karşı, Avrupa üst sınıflarının gösterdiği utanmaz onay, sahte yakınlık ya da ahmakça kayıtsızlık; başı St. Petersburg'da, kolları Avrupa'nın her bakanlar kurulunda bulunan bu barbar devletin muazzam ve karşı konmayan saldırıları –bunlar, emekçi sınıflara, uluslararası politikanın sırlarını bizzat öğrenmenin gerekliliğini öğretmiştir; yani kendi hükümetlerinin diplomatik hareketlerini gözlemek, gerekirse bunlara karşı ellerindeki bütün imkanlarla karşı koymak; engelleyemedikleri zaman, bunlara karşı aynı anda yapılan çeşitli suçlamaları birleştirmek ve tek tek kişiler arasındaki ilişkileri yönetmesi gereken ahlak ve adalet gibi basit kanunları uluslararası ilişkilerden üstün kurallar sayarak onların yanında yer almak.

Emekçi sınıfların kurtuluşu için verilen genel mücadelenin bir parçasını da böyle bir dış politika için mücadele oluşturmaktadır.

Bütün ülkelerin işçileri, birleşin!

21-27 Ekim 1864 tarihleri arasında yazıldı.
Londra'da, 1864 Kasım'ında basılan
Enternasyonal İşçi Birliğinin Mesajı ve
Geçici Tüzüğü adlı broşürde yayınlandı.

(16) 1863 Ocak ayında, Polonya'da yeni bir ulusal ayaklanma patlamıştı. Bu ayaklanma Prusya ile ittifak yapan Rus kuvvetleri tarafından iki ayda bastırıldı.

ENTERNASYONALİN GEÇİCİ TÜZÜĞÜ[17]

Emekçi sınıfların kurtuluşunun emekçi sınıfların kendileri tarafından elde edilmesi gerektiğini; emekçi sınıfların kurtuluş mücadelesinin sınıf imtiyazları ve tekelleri için değil, eşit haklar ve ödevler ve her çeşit sınıf egemenliğinin kaldırılması için mücadele olduğunu;

Her çeşit köleliğin, tüm sosyal sefaletin, manevî düşüklüğün ve politik bağımlılığın temelinde, emekçinin, üretim araçlarını yani geçim kaynaklarını tekelinde tutan kimseye olan ekonomik bağımlılığının yattığını;

Dolayısıyla emekçi sınıfların ekonomik kurtuluşunun, her politik hareketin araç olarak bağımlı olması gereken yüce amaç olduğunu;

Bu yüce amacı hedef alan bütün çabaların bugüne

(17) Enternasyonal İşçi Birliği Geçici Komitesi tarafından 1 Kasım 1864'te kabul edilen Geçici Tüzük, 1866'da yapılan Cenevre Kongresinde onaylandı. Daha sonraki Kongrelerde, Tüzüğe bazı ekler yapıldı.

kadar, her ülkedeki sayısız iş kolları arasında dayanışma yoksunluğundan ve farklı ülkelerin emekçi sınıfları arasında kardeşçe birlik bağı bulunmamasından başarıya ulaşamadığını;

Emeğin kurtuluşunun, ne yerel ne de ulusal, fakat modern toplumun varolduğu bütün ülkeleri kapsayan ve çözümü, en ileri ülkelerin pratik ve teorik işbirliğine dayanan sosyal bir mesele olduğunu;

Emekçi sınıfların, Avrupa'nın en ileri sanayi ülkelerinde bugün görülen canlanışının, yeni bir umut doğurmakla birlikte, eski hatalara tekrar düşülmemesi yolunda ciddi bir ikazda bulunduğunu ve hâlâ birbirinden kopuk olan hareketlerin acilen birleşmesini gerektirdiğini

Göz önüne alarak;

Bu nedenlerle,

Yetkisini, 28 Eylül 1864'te Londra'da St. Martin Salonunda yapılan kamuya açık toplantının kararından alan komitenin, aşağıda imzaları bulunan üyeleri,[18] İşçilerin Enternasyonal Birliğinin kurulması için gerekli girişimleri yapmışlardır.

Onlar, bu Enternasyonal Birliğin ve ona bağlı bütün dernek ve bireylerin, birbirlerine ve renk, inanç ve ulus farkı gözetmeksizin bütün insanlara karşı tavırlarının temeli olarak doğruluk, adalet ve ahlâkı kabul edeceklerini ilan ederler.

Onlar, bir insanın, insanlık ve yurttaşlık haklarını, yalnız kendisi için değil, ödevini yapan herkes için istemesini, o insanın ödevi sayarlar. Ödev olmadan hak, hak olmadan ödev olmaz.

Ve onlar, bu anlayışla, Enternasyonal Birlik için aşağıdaki geçici tüzüğü hazırlamışlardır:

1) Bu birlik, çeşitli ülkelerde varolan ve aynı

(18) Başkan: Odger, Genel Sekreter: Cremer, Muhasip: Wheeler.

amacı, yani emekçi sınıfların korunması, ilerlemesi ve tam kurtuluşunu amaçlayan işçi dernekleri arasında merkezî haberleşme ve işbirliği ortamı sağlamak için kurulmuştur.

2) Derneğin adı: "İşçilerin Enternasyonal Birliği" olacaktır.

3) 1865'te Belçika'da, Enternasyonal Birliğe o zamana kadar katılacak işçi dernekleri temsilcilerinden oluşacak bir genel emekçiler kongresi[19] toplanacaktır. Kongre, emekçi sınıfların ortak özlemlerini Avrupa'ya ilan edecek, Enternasyonal Birliğin kesin tüzüğünü kararlaştıracak, Birliğin başarıyla çalışması için gerekli araçları düşünecek ve Birliğin Merkez Konseyini[20] tayin edecektir. Genel Kongre yılda bir kere toplanacaktır.

4) Merkez Konsey, Londra'da oturacak ve Enternasyonal Birlikte temsil edilen çeşitli ülkelere mensup işçilerden oluşacaktır. İşlerin yürütülmesi için, Başkan, Muhasip, Genel Sekreter ve çeşitli ülkeler için Yazışma Sekreterleri vs. gibi görevlileri kendi üyeleri arasından seçecektir.

5) Genel Kongre, yıllık toplantılarında, Merkez Konseyin yıllık çalışmaları hakkında açıkça okunacak bir rapor alacaktır. Kongre tarafından bir yıl için tayin edilen Merkez Konseyin, kendi üye sayısını artırma yetkisi bulunacaktır. Acil durumlarda, Merkez Konsey, Genel Kongreyi olağan yıllık dönemden önce toplayabilir.

6) Bir ülkedeki işçilerin, sınıflarının diğer bütün ülkelerdeki hareketlerinden sürekli haberdar edile-

---

(19) Enternasyonalin birinci kongresi ancak 1866'da Cenevre'de toplanabildi. 1865'te, Genel Konsey, Marx'ın tavsiyesi üzerine, Kongre toplamanın erken olduğu kararına vardı ve bunun yerine Londra'da özel bir Konferans topladı.

(20) "Merkez Konsey"e, Cenevre Kongresinden itibaren resmen "Genel Konsey" denmeye başlandı.

bilmeleri; Avrupa'daki çeşitli ülkelerin sosyal durumları hakkında aynı anda, ortak bir yönetim altında bir anket yapılabilmesi; bir dernekte ele alınan genel meselelerin, bütün dernekler tarafından tartışılabilmesi; derhal pratik adımlar atılmasını gerektiren, mesele uluslararası çatışmalar gibi durumlar olduğu zaman, Birliğe bağlı derneklerin aynı anda ortak eyleme geçebilmeleri için Merkez Konsey, Birlikle işbirliği yapan çeşitli dernekler arasında uluslararası aracı görevi yapacaktır. Uygun görüldükçe, Merkez Konsey çeşitli ulusal ve yerel derneklere öneriler götürme insiyatifine sahip olacaktır.

7) Her ülkedeki işçi hareketini başarılı kılacak tek kuvvet birlik ve ortak çalışmadır. Enternasyonal Merkez Konseyinin yararlı olması da büyük çapta, az sayıda ulusal işçi birliği merkezleriyle mi yoksa sayısız küçük ve birbirinden kopuk yerel derneklerle mi çalışacağına bağlıdır. Bu nedenle, Enternasyonal Birliğin üyeleri kendi ülkelerinin birbirinden kopuk işçi derneklerini merkezî ulusal organlar tarafından temsil edilen ulusal kuruluşlar halinde birleştirmek için bütün gayretlerini göstereceklerdir. Bu kuralın uygulanmasının her ülkenin kendi kanunlarına bağlı olacağı ve hukukî engeller dışında, hiçbir bağımsız yerel derneğin Londra Merkez Konseyi ile doğrudan doğruya yazışmasının engellenmeyeceği açıktır.

8) İlk kongre toplanıncaya kadar, 28 Eylül 1864'te seçilen komite Geçici Merkez Konsey olarak görev yapacak, çeşitli ulusal işçi birliklerini birleştirmeye çalışacak, İngiltere'de üyeler kaydedecek, Genel Kongrenin toplanması için hazırlık çalışmaları yapacak ve ulusal ve yerel derneklerle bu Kongreye getirilmesi gereken başlıca meseleleri tartışacaktır.

9) Enternasyonal Birliğin her üyesi, ikametgâhını bir ülkeden başka bir ülkeye naklederken, Birli-

ğe bağlı işçilerin kardeşçe desteğini görecektir.

10) Enternasyonal Birliğe katılan işçi dernekleri, kardeşçe işbirliğinin kopmaz bağlarıyla birleşirken, mevcut örgütlerinin bağımsızlığını da koruyacaklardır.

21-27 Ekim 1864 tarihleri arasında yazıldı. Londra'da, 1864 Kasım'ında basılan Enternasyonal İşçi Birliğinin Mesajı ve Geçici Tüzüğü adlı broşürde yayınlandı.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ BAŞKANI ABRAHAM LINCOLN'E[21]

Efendim,

Büyük bir çoğunlukla yeniden seçilmenizden dolayı Amerikan halkını kutlarız. İlk seçilmenizin ihtiyatlı parolası Köleci İktidara direnme olduysa, yeniden seçilmenizin muzaffer savaş narası Köleciliğe Ölümdür.

Muazzam Amerikan mücadelesinin başlamasıyla birlikte, Avrupa işçileri içgüdüsel olarak, yıldızlı bayrağın kendi sınıflarının kaderini taşıdığını hissettiler. Topraklar uğruna girişilen ve korkunç destanı başlatan yarışma, olağanüstü bakir toprakların göçmenin emeğine karılık mı yoksa kölecinin serserisine fahişelik mi edeceğini belirlemek için değil miydi?

(21) ABD Başkanı Lincoln'e yeniden başkan seçilmesi dolayısıyla Enternasyonal İşçi Birliği tarafından gönderilen mesaj, Genel Konseyin kararıyla Marx tarafından kaleme alınmıştı.

Üç yüz bin kişilik köle sahipleri oligarşisi, Silahlı Ayaklanma bayrağının üzerine, dünya tarihinde ilk olarak "Kölecilik" diye yazmak cüretini gösterince; daha yüz yıl kadar önce büyük bir Demokratik Cumhuriyet fikrinin ilk çıktığı, ilk İnsan Hakları Beyannamesinin[22] yayınladığı, onsekizinci yüzyılın Avrupa devrimine ilk işaretin çakıldığı aynı topraklar üzerinde, karşı-devrim, sistemli bir bütünlükle, "eski anayasanın yapılışı sırasında benimsenen düşüncelerinin feshedilmesi ile övünmeye, "köleciliğin yararlı bir kurum" olduğunu, gerçekte "sermaye-emek ilişkisi" denen büyük meselenin tek çözümü olduğunu ileri sürmeye ve alay edercesine insan üzerinde mülkiyetin "yeni binanın temel taşı" olduğunu ilan etmeye başlayınca - işte o zaman, Avrupa'nın emekçi sınıfları, bir anda, hatta yüksek sınıfların Güneyli orta sınıfa gösterdiği fanatik partizanlık karanlık ihtarını yapmadan önce, köle sahiplerinin isyanının mülkiyetin emeğe karşı açacağı genel cihadın tehlike çanları çaldığını ve Atlantik'in öte yakasındaki bu olağanüstü çatışmanın, umudu gelecekte yatan emekçilerin geçmişte elde ettiklerini bile tehlikeye düşürdüğünü anladılar. Bu nedenle, pamuk buhranının[23] getirdiği sıkıntıları her yerde sabırla karşıladılar;

(22) Kuzey Amerika'daki 13 İngiliz sömürgesinin temsilcilerinin 4 Haziran 1776'da yaptıkları Kongrede kabul edilen **Bağımsızlık Bildirisi**'ne atıf yapılıyor. Bildiri, bu sömürgelerin İngiltere'den ayrıldığını ve bağımsız bir cumhuriyetin, Amerika Birleşik Devletlerinin kurulduğunu ilan etti. Aynı zamanda, kişi özgürlüğünü, kanun önünde yurttaşların eşitliğini, halkın egemenliğini ve diğer burjuva demokratik ilkeleri ilan etti. Fakat Amerikan burjuvazisi ve büyük toprak sahipleri, başından itibaren, Bildiride ilan edilen demokratik hakları ihlal ettiler, kitlelerin ülkenin politik hayatına katılmasını engellediler ve ülke nüfusunun önemli bir bölümünü oluşturan zencileri en temel insan haklarından yoksun bırakan köleliği muhafaza ettiler.

(23) Pamuk buhranı, İç Savaş sırasında bir Kuzey filosunun köle sahibi Güney eyaletlerine ambargo uygulamasıyla Avurpa'ya pamuk gelmemesinden doğdu. Avrupa'nın pamuk sanayiinin çoğu felce uğradı ve işçilerin durumunu çok kötüleştirdi. Fakat bütün sıkıntılara rağmen, işçiler kuzey eyaletlerini aktif bir şekilde desteklediler.

kendilerinden daha iyi durumda olanların ısrarla istedikleri kölecilikten yana mücadeleye coşkunlukla karşı durdular ve Avrupa'nın bir çok yerinde bu büyük dava için kanlarını döktüler. Kuzeyin gerçek siyasal güçleri olan işçiler, köleciliğin cumhuriyetlerini kirletmesine izin vermekle; kendi rızası olmadan kullanılan ve satılan zenci karşısında beyaz emekçinin kendi kendini satmasını ve kendi efendisini seçmesini en büyük bir imtiyaz olarak görüp, bununla övünmekle ne gerçek emek özgürlüğüne ulaşabildiler ne de Avrupalı kardeşlerinin kurtuluş mücadelesini destekleyebildiler. Ama ilerlemenin önündeki bu engeli, iç savaşta[24] akan kanlar sürükleyip götürdü.

Avrupa işçileri, Amerikan Bağımsızlık Savaşı[25] nasıl orta sınıf için yeni bir egemenlik dönemi açtıysa, Amerikan Kölelik Aleyhtarı savaşının da bunu emekçi sınıflar için gerçekleştireceğinden emindirler. Zincirli bir ırkın kurtarılması ve sosyal bir dünyanın yeniden inşası için verilen eşsiz mücadelede, ülkesine önderlik etme görevinin, işçi sınıfının dürüst evladı Abraham Lincoln'e düşmesini yaklaşan çağın bir teminatı olarak görmektedirler.

22-29 Kasım 1864 tarihleri arasında yazıldı.
The Bee-Hive Newspaper'in 7 Kasım 1865 tarihli 169. sayısında yayınlandı.

(24) Bak. dipnot 4.

(25) Amerikan Bağımsızlık Savaşı (1775-83): Kuzey Amerika sömürgelerinin, doğmakta olan Amerikan burjuva ulusunun bağımsızlığı ve kapitalist gelişmenin önündeki engellerin kaldırılması için İngiliz egemenliğine karşı verdiği savaş. İngilizlerin yenilmesiyle bağımsız bir burjuva devleti: Amerika Birleşik Devletleri doğdu.

CENEVRE KONGRESİ DELEGELERİNE TALİMAT[26]

(1) Enternasyonal Birliğin Örgütlenmesi

Geçici Merkez Konsey, genel olarak Geçici Tüzükte çizilen örgütlenme plânını tavsiye eder. Bu, plânın sağlamlığı ve eylem birliğini etkilemeden değişik ülkelere uyma kolaylığı iki yıllık deneyim ile kanıtlanmış bulunuyor. Avrupa'daki durum değişiklik için elverişsiz göründüğünden, gelecek yıl için de Merkez Konseyin ikametgâhı olarak Londra'yı tavsiye ediyoruz.

(26) Geçici Merkez Konseyin (Genel Konsey), Enternasyonal İşçi Birliğinin 3-8 Eylül 1866'da Cenevre'de toplanan Birinci Kongresine katılan delegeleri için hazırlanan bu talimat Marx tarafından kaleme alındı. Kongrede, Merkez Konseyin raporu olarak okunan bu metnin uluslararası ortak eylem, iş gününün kısaltılması, çocukların ve gençlerin çalışması, kooperatif çalışma, sendikalar ve sürekli ordularla ilgili bölümleri, Kongre kararları olarak kabul edildi. Metnin tam başlığı şöyledir: "Geçici Genel Konsey Delegelerine Talimat. Çeşitli Meseleler."

Merkez Konseyin üyeleri, elbette, [illegible]ların sayısını arttırmaya yetkili bulunan Kongre tarafından seçilecektir (Geçici Tüzüğün 5. maddesi).

Genel Sekreter, Kongre tarafından bir yıl için seçilecek ve Birliğin para ödenen tek görevlisi olacaktır. Haftalık ücretinin 2 sterlin olmasını öneriyoruz.

Birliğin her üyesi için aynı olacak yıllık ödenti, yarım peni (belki bir peni) olacaktır. Üyelik kartlarının (*carnets*) maliyet bedeli ayrıca alınacaktır.

Birlik üyelerini yardım dernekleri kurmaya ve bunları uluslararası bir bağ ile birleştirmeye çağırmakla beraber, bu meselenin *(établissement des sociétés de secours mutuels. Appaui moral et matériel accordé aux orphelins de l'association)*[27] başlatılmasını, geçen eylüldeki konferansta[28] ilk defa bu öneriyi yapan İsviçrelilere bırakıyoruz.

(2) Emek ile Sermaye Arasındaki Mücadelede Çabaların, Birlik Aracılığıyla Uluslararası Çapta Birleştirilmesi:

(a) Genel açıdan bakıldığında bu mesele çeşitli ülkelerdeki emekçi sınıfların kurtuluş için bugüne kadar bir birinden kopuk olarak gösterdikleri gayretleri birleştirmeyi ve genelleştirmeyi amaçlayan Enternasyonal Birliğin tüm çalışmalarını kapsar.

(b) Grev ve lokavtlar olduğu zaman yabancı işçileri yerli işçilere karşı alet olarak kullanmaya daima hazır bulunan kapitalistlerin entrikalarına karşı koymak derneğimizin bugüne kadar başarıyla yürüttüğü özel görevlerinden biridir. Çeşitli ülkelerin işçilerinin kurtuluş ordusunda birbirlerini yalnızca kar-

(27) "Yardım derneklerinin kurulması. Birliğin yetimleri için maddi ve manevi destek."
(28) Enternasyonalin 1865 Eylülünde toplanan Londra Konferansı.

deş ve yoldaş olarak *hissetmelerini* değil, bu şekilde *hareket etmelerini* sağlamak birliğin yüce amaçlarından biridir.

(c) Bizim teklif ettiğimiz önemli bir "çabaları uluslararası çapta birleştirme" hareketi *bütün ülkelerdeki emekçi sınıflarının durumu hakkında bizzat emekçi sınıflar tarafından başlatılacak istatistikî bir ankettir.* Başarı sağlayabilmek için hangi malzemeye göre hareket edileceğini bilmek gereklidir. İşçiler böylesine büyük bir işi başlatarak kendi kaderlerini kendi ellerine alabilme yeteneklerini kanıtlamış olacaklardır. Dolayısıyla,

Birliğimizin şubelerinin bulunduğu her yerde çalışmanın derhal başlamasını ve ekli anket şemasında gösterilmiş olan çeşitli noktalardan hareketle verilerin toplanmasını,

Kongrenin Avrupa'nın ve ABD'nin bütün işçilerini işçi sınıfının istatistikleri için unsurlar toplanmasında işbirliği yapmaya çağırmasını; raporların ve verilerin Merkez Konseye iletilmesini, Merkez Konseyin bunları genel bir rapor haline getirerek, verileri de bu rapora ek olarak koymasını,

Bu raporun, ekiyle birlikte gelecek yıllık Kongreye sunulmasını ve Kongrenin onayını aldıktan sonra Birlik tarafından bastırılmasını öneriyoruz.

Doğal olarak, her yöre tarafından değiştirilebilecek olan Genel Anket Şeması:

1- Sanayi dalının adı.

2- İşçilerin yaş ve cinsiyeti.

3- İşçilerin sayısı.

4- Maaş ve ücretler: (a) çıraklar; (b) günlük ya da götürü çalışma ücretleri; aracının ödediği oran. Haftalık, yıllık ortalama.

5- (a) Fabrikalarda çalışma saatleri. (b) Küçük işverenlerde ve evde çalışma saatleri - eğer iş bu farklı

biçimlerde yürütülüyorsa. (c) Gece ve gündüz çalışması.

6- Yemek saatleri ve bakım.

7- Çalışma yerinin ve işin durumu nasıl: Kalabalık, kötü havalandırma, gün ışığı ihtiyacı, gaz ışığı kullanılması. Temizlik vs.

8- İşin niteliği.

9- İşin fizikî durum üzerine etkisi.

10- Manevî durum. Eğitim.

11- Mesleğin durumu: Mevsimlik ya da yıla aşağı yukarı eşit olarak dağılmış meslek mi, çok dalgalanıyor mu, yabancı rekabete maruz mu, esas olarak iç ya da dış rekabeti mi hedef alıyor vs?

(3) İş Gününün Sınırlandırılması:

İlk şart *iş gününün sınırlandırılmasıdır.* Bu olmadan, düzeltme ve kurtuluş için diğer bütün çabalar boşuna olacaktır.

İşçi sınıfına, yani her ulusun büyük kesimine entelektüel gelişme, sosyal ilişki, sosyal ve politik eylem fırsatı sağlamak gerekli olduğu kadar, bu sınıfın sağlığını ve bedenî enerjisini de düzeltmek gereklidir.

İş gününün *yasal sınırı* olarak *sekiz saatlik çalışmayı* öneriyoruz. Genellikle ABD işçilerinin isteği olan bu sınırlama[29], Kongrenin oylarıyla bütün dünyadaki emekçi sınıfların ortak isteği haline gelecektir.

Fabrika yasası tecrübeleri oldukça kısa bir geçmişe dayanan Avrupalı üyelerin bilgi edinmeleri için ekleyelim ki, *günün,* içinden sekiz saat alınacak *sü-*

(29) Sekiz saatlik işgününün yasallaşması meselesi, 20-25 Ağustos 1866'da Baltimore'da toplanan Amerikan emek kongresinde tartışıldı. Baltimore Kongresi, ayrıca, işçilerin politik çalışması, kooperatif dernekler, bütün işçilerin sendikalarda örgütlenmesi ve grevler meselelerini de ele aldı.

resi tesbit edilmediği takdirde bütün yasal kısıtlamalar başarısız kalacak ve sermaye tarafından yarılıp geçilecektir. Bu sürenin uzunluğu, sekiz çalışma saati ve yemekler için konulacak ek aralarla belirlenecektir. Örnek olarak yemekler için çeşitli araların toplamı *bir saat* olursa, günün yasal süresinin dokuz saati kapsaması gerekir. Diyelim ki, sabah 7' den akşam 4'e ya da sabah 8'den akşam 5'e kadar vs. Gece çalışmasına ancak istisnai olarak, yasanın gösterdiği meslek ya da meslek kollarında izin verilecektir.

Bu paragraf yalnız erkek ya da kadın yetişkinleri ilgilendirir. Ancak kadınlar, *her türlü gece çalışmasından* ve cinsiyetlerinden doğan nazikliğe zarar verecek ya da bedenlerini zehirli ve diğer zararlı maddelere maruz bırakacak her türlü işten tamamen muaf tutulacaklardır. Yetişkin kimse ile, on sekiz yaşına gelmiş ya da on sekiz yaşını geçmiş herkesi kastediyoruz.

(4) Gençlerin ve Çocukların Çalışması (Her iki Cinsten)

Çağdaş sanayinin her iki cinsten çocukları ve gençleri, yüce sosyal üretim çalışmasına katma eğilimini –her ne kadar sermayenin hükmü altında çarpıtılarak iğrenç bir hale geldiyse de– ilerici, sağlıklı ve meşru bir eğilim olarak görüyoruz. Toplum akla uygun bir duruma geldiğinde nasıl ki hiçbir sağlam yetişkin doğanın genel yasasından yani yiyebilmek için çalışmak ve yalnızca kafasıyla değil koluyla da çalışmak yasasından muaf tutulamazsa, aynı şekilde, dokuz yaşından itibaren *bütün çocuklar* üretici emekçi haline gelmelidir.

Ancak şimdilik, yalnızca işçilere ait olan her iki

cinsten çocuk ve gençleri ele almak durumundayız. Bunların, farklı şekillerde ele alınacak üç *sınıfa* ayrılmaları gereklidir. Birinci sınıf dokuz-oniki; ikinci, onüç-onbeş ve üçüncü, onaltı-onyedi yaşları kapsayacaktır. Birinci sınıfın herhangi bir iş yeri ya da ev işinde çalıştırılmasının yasal olarak *iki* saatle, ikinci sınıfın *dört*, üçüncü sınıfın *altı* saatle sınırlandırılmasını öneriyoruz. Üçüncü sınıfa en az bir saat yemek ve dinlenme arası verilmelidir.

İlkokul eğitimine dokuz yaşından önce başlamak arzu edilen bir şey olabilir, ancak biz burada yalnızca, işçiyi sermaye birikimi için basit bir alet durumuna indiren ve muhtaç ana-babaları köle sahipleri, kendi çocuklarının satıcısı haline getiren bir sosyal sistemdeki eğilimlere karşı en gerekli panzehirleri ele alıyoruz. Çocukların ve gençlerin *hakları* fiilen korunmalıdır. Onlar, kendi adlarına hareket etmeye muktedir değildir. Dolayısıyla onlar adına hareket etmek toplumun görevidir.

Orta ve yüksek sınıflar, çocuklarına karşı görevlerini ihmal ediyorlarsa, bu kendi suçlarıdır. Bu sınıfların sahip olduğu imtiyazlardan nasibini alan çocuk, ana-babasının etkilerini çekmeye mahkumdur.

İşçi sınıfının durumu ise çok başkadır. İşçi hür bir unsur değildir. Bir çok durumda, kendi çocuğunun gerçek çıkarlarını ya da insanın gelişmesinin normal koşullarını dahi anlayamayacak derecede cahildir. Ne var ki, işçi sınıfının daha aydınlanmış kesimi, sınıfının ve dolayısıyla insanlığın geleceğinin tamamen genç emekçi kuşağın yetiştirilmesine bağlı olduğunu çok iyi anlıyor. Onlar, her şeyden önce, çocuk ve genç işçilerin varolan sistemin ezici etkilerinden kurtarılması gerektiğini biliyorlar. Bu da, ancak *sosyal mantığı sosyal güce* dönüştürerek gerçekleştirilebilir ve belirli koşullar altında bunu, devlet ikti-

danıyla uygulatılan *genel yasalar* yoluyla yapmaktan başka yöntem yoktur. Böyle yasaları uygulatmakla işçi sınıfı hükümet iktidarını kuvvetlendirmiş olmaz. Tam tersine, bugün kendisine karşı kullanılan bu iktidarı, kendi aracı haline dönüştürmüş olur.

Bu açıdan hareketle diyoruz ki, hiçbir anababa ya da işverenin, eğitimle birleştirilmediği takdirde, gençlerin emeğini kullanmasına izin verilmemelidir.

Eğitim deyince üç şey anlıyoruz.

Birincisi: *Zihinsel Eğitim.*

İkincisi: Jimnastik okullarında ve askerî eğitimle verildiği gibi, *bedenî eğitim.*

Üçüncüsü: Bütün üretim süreçlerinin genel ilkelerini veren ve aynı zamanda çocuğu ve genci, bütün mesleklerin temel aletlerinin pratik kullanım ve bakımına alıştıran *teknolojik eğitim.*

Derece derece gelişen ve yükselen bir zihinsel, jimnastik ve teknolojik eğitim kursu, genç emekçilerin sınıflandırılmalarına uygun bir biçimde hazırlanmalıdır. Teknik okulların bedelleri, kısmen ürettikleri malların satımından karşılanmalıdır.

Karşılığı ödenen üretici emeğin, zihinsel eğitimin, beden eğitiminin ve politeknik eğitimin birleşmesi, işçi sınıfını yüksek ve orta sınıfların düzeyinin çok üzerine çıkartacaktır.

Söylemeye gerek yok ki, dokuz yaşından on yedi yaş dahil olmak üzere bütün çocuk ve gençlerin gece çalışmasında ve sağlığı bozucu bütün mesleklerde çalışması yasal ve kesin olarak yasaklanmalıdır.

(5) Kooperatif Çalışma

Emekçi sınıfların *kendiliğinden hareketlerini* birleştirmek ve genelleştirmek Enternasyonal İşçi Birliğinin görevidir, ama herhangi bir doktriner sis-

temi zorla kabul ettirmek değil. Dolayısıyla Kongre, *özel* bir kooperatif *sistemi* ileri sürmemeli, kendisini bir kaç genel ilkenin açıklanmasıyla sınırlamalıdır.

(a) Kooperatif hareketinin, sınıf uzlaşmazlığına dayanan yaşadığımız toplumu değiştirecek kuvvetlerden biri olduğunu açıklarız. Bu hareketin en büyük meziyeti, *emeği* sermayeye *bağımlı* kılan mevcut yoksullaştırıcı ve despot sistemin, *hür ve eşit üreticilerin birliği* şeklinde cumhuriyetçi ve yararlı bir sistemle aşılabileceğini göstermesidir.

(b) Ne var ki, tek tek ücret kölelerinin kişisel çabalarıyla geliştirebilecekleri cüce biçimlerle kısıtlanmış olan kooperatif sistem, kapitalist toplumu asla değiştiremeyecektir. Sosyal üretimi, hür ve kooperatif çalışmanın tek bir büyük ve ahenkli sistemi haline sokabilmek için *genel sosyal değişiklikler; toplumun genel koşullarında değişiklikler*, toplumun örgütlü güçleri, yani devlet iktidarı kapitalistlerden ve toprak ağalarından bizzat üreticilere geçmedikçe asla gerçekleşmeyecek olan değişiklikler gereklidir.

(c) İşçilere, *kooperatif dükkanlar* kurmak yerine *kooperatif üretime* girişmelerini tavsiye ederiz. Dükkanlar varolan ekonomik sistemin sadece yüzeyine dokunur, oysa kooperatif üretim, temellerine saldırır.

(d) Bütün kooperatif derneklere, ortak gelirlerinin bir kısmını bir fonda toplamalarını ve bunu kullanarak ilkelerinin propagandasını, yalnız öğüt vererek değil örnekler de vererek, yani öğretmenin ve akıl vermenin yanı sıra yeni kooperatif fabrikaların kurulmasını da özendirerek yapmalarını tavsiye ederiz.

(e) Kooperatif derneklerinin basit orta sınıf anonim şirketleri *(sociétés par actions)* şeklinde yozlaşmalarını önlemek için, çalışan bütün işçilerin ortak olsun olmasın eşit pay almaları gerekir. Sadece

geçici bir önlem olarak ortaklara düşük bir faiz ödemeye hazırız.

(6) *Sendikalar: Geçmişleri, Bugünleri, Gelecekleri:*

(a) Geçmişleri:

Sermaye yoğunlaşmış sosyal kuvvettir, oysa işçinin tasarrufunda kendi iş gücünden başka bir şey yoktur. Bu nedenle, sermaye ile emek arasındaki *sözleşme* hiçbir zaman adil koşullarla yapılamaz; maddî geçim ve iş araçlarının mülkiyetini bir tarafa, hayatî üretici enerjiyi karşı tarafa koyarak ayıran bir toplumun anladığı anlamda bile adil olamaz. İşçilerin tek sosyal kuvveti sayılarıdır. Ne var ki, sayıların kuvvetini de dağınıklık bozmaktadır. İşçilerin dağınıklığını doğuran ve sürdüren, *kendi aralarındaki kaçınılmaz rekabettir.*

Sendikalar, esasında, işçilerin kendilerini en azından kölelik durumundan kurtaracak sözleşme koşulları elde edebilmek, aralarındaki rekabeti kaldırmak ya da en azından denetlemek için giriştikleri *kendiliğinden* mücadeleden filizlendi. Bu nedenle, sendikaların yakın hedefi günlük ihtiyaçlarla, sermayenin ardı arkası kesilmeyen tecavüzlerini engelleyecek önlemlerle, tek kelimeyle emeğin ücreti ve zamanı meseleleriyle sınırlanmıştı. Sendikaların bu faaliyet sistemi sürdükçe, bu çalışmadan vazgeçilemez. Aksine, bu çalışma, bütün ülkelerde sendikaların kurulması ve birleşmesi suretiyle genelleştirilmelidir. Öte yandan sendikalar, yaptıkları işin bilincinde olmadan, aynı orta çağ belediyelerinin orta sınıf için yaptığı gibi, işçi sınıfı için *örgütlenme merkezleri* oluşturuyorlardı. Sendikalar, sermaye ile emek arasındaki gerilla çarpışmaları için gerekli

görülüyorsa, onların *bizzat ücretli emek ve sermaye egemenliği sistemini aşmak için örgütlü araçlar* olarak önemleri çok daha da fazladır.

(b) Bugünleri:

Sermaye ile yerel ve acil mücadelelere aşırı bir şekilde dalmış olan sendikalar, bizzat ücret köleliği sistemine karşı hareket edebilmek gücünde olduklarını henüz tam anlamıyla kavramış değillerdir. Bu nedenle, genel sosyal ve politik hareketlerden oldukça uzak kaldılar. Ne var ki, son zamanlarda, İngiltere'deki son politik harekete[30] katılmalarından, ABD'de görevlerinin kapsamını genişleten görüşler geliştirmelerinden[31] ve Sheffield'de, sendika delegelerinin son büyük konferansında[32] alınan aşağıdaki karardan anlaşılacağı gibi yüce tarihî görevlerinin az çok farkına varmaya başlamışlardır.

Enternasyonal Birliğin, bütün ülkelerin işçilerini ortak bir kardeşlik bağıyla birleştirme çabalarını tam bir takdirle karşılayan bu konferans, onun bütün işçi camiasının ilerlemesi ve refahı için

---

(30) Burada, İngiliz sendikalarının 1865-67 yıllarındaki genel demokratik reform hareketine geniş bir şekilde katılmalarına atıf yapılıyor. Seçimlerde reform yapılmasını isteyenlerin 23 Şubat 1865'te yaptıkları toplantıda, Enternasyonal Genel Konseyinin inisyatifiyle, İngiliz işçilerinin reform için kitle hareketine yön veren politik bir merkez olacak Reform Birliği'nin kurulması kararlaştırıldı. Reform Birliği, Marx'ın ısrarıyla, bütün ülkede genel oy hakkı istemini ileri sürdü. Ne var ki, Birliğin önderleri arasındaki burjuva radikallerinin yalpalamaları ve oportünist sendika yöneticilerinin uzlaşmacı politikası dolayısıyla, Birlik, Genel Konseyin saptadığı çizgiyi izleyemedi. İngiliz burjuvazisi, hareketi bölmeyi başardı ve 1867'de sadece küçük burjuvaziye ve işçi sınıfının üst kesimlerine oy hakkı tanıyan sınırlı bir reform yapıldı.

(31) Amerikan İç Savaşı sırasında, Amerikan sendikaları, kuzey eyaletlerinin köle sahiplerine karşı mücadelesini faal bir şekilde desteklediler.

(32) **Sheffield Konferansı** 17-21 Temmuz 1866'da toplandı. Lokavtlarla nasıl mücadele edileceğini tartışan Konferans, ilk defa 1869'da toplanan **Trade Union Congress** (Sendika Meclisi)'nin temellerini attı.

gerekli olduğuna inanarak burada temsil edilen çeşitli derneklere, bu bünyeye katılmanın uygun olacağını canı gönülden tavsiye eder.

(c) Gelecekleri:

Sendikalar, başlangıçtaki amaçlarından başka, artık işçi sınıfının *tam kurtuluşu* uğruna işçi sınıfının örgütlenme merkezleri olarak hareket etmeyi öğrenmelidirler. Bu yöne eğilim gösteren her sosyal ve politik harekete yardım etmelidirler. Kendilerini tüm işçi sınıfının taraftarı ve temsilcisi olarak gördükleri ve böyle davrandıkları takdirde, örgütsüz işçiyi saflarına kazanmakta mutlaka başarı sağlayacaklardır. İçinde yaşadığı özel koşullar yüzünden eli ayağı bağlı tarım işçileri gibi en az para ödenen mesleklerde çalışanların da çıkarlarını dikkatle korumalıdırlar. Çabalarının dar ve bencil olmadığına, ezilen milyonların kurtuluşunu hedef aldığına bütün dünyayı inandırmalıdırlar.

(7) Vasıtalı ve Vasıtasız Vergileme

(a) Vergileme biçiminde hiçbir düzeltme, emek ile sermaye arasındaki ilişkilerde önemli bir değişme yaratamaz.

(b) Yine de, iki vergileme sisteminden birini seçmek zorunda olduğumuzdan, *vasıtalı vergilerin tamamen kaldırılmasını* ve *bunların yerini genel olarak vasıtasız vergilerin almasını* tavsiye ederiz.

Çünkü, vasıtalı vergiler malların fiyatını arttırmaktadır. Tüccarlar, fiyatlara sadece vasıtalı vergiler tutarını değil, bu vergilerin bedeli olarak önceden ödedikleri sermayenin faiz ve kârını da eklemektedirler.

Çünkü, vasıtalı vergiler, bireyden devlete ne öde-

diğini gizlerler. Halbuki vasıtasız vergi gizlenmeyen, inceliği olmayan, en cahil birisinin bile anlayabileceği bir şeydir. Dolayısıyla, vasıtasız vergileme, her bireyi yönetici güçleri denetlemeye teşvik ederken, vasıtalı vergileme, her türlü kendi kendini yönetme eğilimini tahrip eder.

(8) Uluslararası Kredi:
İnisyatif Fransızlara bırakılacak[33].

(9) Polonya Meselesi[34]

(a) Avrupa işçileri niçin bu meseleyi ele alıyor? Herşeyden önce, orta sınıf yazarları ve kışkırtıcıları, Avrupa'da ve hatta İrlanda'da her türlü ulusu himaye ettikleri halde, Polonya meselesini bastırmak amacıyla sustukları için. Bu sessizlik neden? Çünkü hem aristokratlar hem de burjuvalar, geri plânda duran karanlık Asya devletine, işçi sınıfı egemenliğinin yükselen dalgasına karşı son dayanak olarak bakıyorlar. Bu devlet, ancak Polonyanın demokratik bir temel üzerinde yeniden canlandırılmasıyla etkili bir biçimde durdurulabilir.

(b) Orta Avrupa'nın ve özellikle Almanya'nın bugünkü değişmiş durumunda, demokratik bir Polonya'nın varlığı her zamankinden daha gereklidir. Polonya demokratik olmazsa, Almanya'da Kutsal İttifakın[35] ileri karakolu haline gelecek olursa cumhuriyetçi Fransa'yla işbirliği yapacaktır. Avrupa'nın bu önemli meselesi çözülünceye kadar, işçi sınıfı hare-

(33) Bu konunun tartışılmasını isteyen, Fransız Proudhoncularıydı.

(34) Bu metnin, Marx'ın iznıyle Paul Lafargue tarafından yapılan Fransızca çevirisinde bu bölümün başlığı şöyledir: "Halkların Kendi Kaderlerini Tayin Etme Hakkını Uygulamak ve Polonya'yı, Demokratik ve Sosyal Bir Temel Üzerinde Yeniden İnşa Etmek İçin Avrupa'daki Rus Etkisinin Kırılması Gerekliliği Üzerine."

(35) Temmuz-Haziran 1866'daki Avusturya-Prusya savaşında Avusturya'nın yenilmesi ve Prusya'nın hegemonyası altında Kuzey Almanya

keti sürekli müdahaleye uğrayacak, kontrol altında tutulacak ve geriletilecektir.

(c) Almanya Polonya'yı paylaşanlardan biri olduğundan, bu meselede inisyatifi almak özellikle Alman işçi sınıfının görevidir.

(10) Ordular[36]

(a) Büyük sürekli orduların *üretim* üzerindeki zararlı etkileri her mezhepten orta sınıf kongrelerinde, barış kongrelerinde, ekonomi kongrelerinde, insanseverlik kongrelerinde, sosyoloji kongrelerinde yeterince teşhir edilmiş bulunuyor. Dolayısıyla, bu nokta üzerinde uzun uzun durmayı gereksiz buluyoruz.

(b) Halkın genel silahlandırılmasını ve silah kullanmanın öğretilmesini teklif ediyoruz.

(c) Milis subayları için okul görevi yapmak üzere küçük sürekli orduları ve her erkek yuttaşın bu ordularda çok sınırlı bir süre hizmet görmesini geçici bir gereksinim olarak kabul ediyoruz.

(11) Din Meselesi[37]

Fransızların inisyatifine bırakılacak.

1866 Ağustos'unun sonunda yazıldı.
The International Courier gazetesinin
20 Şubat 1867 tarihli 6-7. ve 13 Mart
1867 tarihli 8-10. sayılarında yayınlandı.

Konfederasyonunun kurulmasıyla Orta Avrupanın çehresi değişmişti. 1815'te Avrupa monarşilerinin Rusya, Avusturya ve Prusya tarafından kurulan gerici birliği olan **Kutsal İttifak** burada mecazi anlamda kullanılmaktadır. Marx, Polonya'nın paylaşılmasıyla, Prusya-Almanya 'nın hâlâ Avusturya ve Rusya'ya bağlı olduğuna işaret ediyor.

(36) Fransızca çeviride bu bölümün başlığı şöyledir: "Sürekli Ordular: Üretimle Olan İlişkileri".

(37) Fransızca çeviride bu bölümün başlığı şöyledir: "Dini düşünceler: Bunların Sosyal, Politik ve Entelektüel Hareket Üzerindeki Etkileri". Bu konunun da tartışılmasını öneren din aleyhtarı Proudhonculardı.

BRÜKSEL KONGRESİNE SUNULAN RAPOR[38]

1867-68 yılı, Birliğin tarihinde yeni bir devir açacaktır. Birlik barışçı bir gelişme döneminden sonra hakim sınıfların şiddetli suçlamalarını ve hükümetlerin düşmanca uygulamalarını tahrik edecek boyutlara ulaşmıştır. Birlik,. mücadele aşamalarına girmiştir.

Emekçi sınıflara karşı girişilen gerici uygulamalarda Fransız hükümeti doğal olarak başı çekti. Fransızların daha geçen yıl bazı sinsi dolaplar çevirmekte olduğuna dikkati çekmemiz gerekmişti. Yazışmalarımıza karışmış, Tüzüklerimize ve Kongre belgelerimize el koymuş, geri alınmaları için yapılan bir çok sonuçsuz çabadan sonra, bunları, ancak İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Stanley'in resmî baskısı ile teslim etmişti[39].

(38) Genel Konseyin, 1868 Eylülünde toplanan Brüksel Kongresine sunduğu bu raporu, Marx, İngilizce olarak hazırladı. Rapor, Genel Konsey tarafından 1 Eylül 1868'de onaylandı.

(39) Cenevre Kongresinden sonra, 1866 Eylülünde Jules Gotteraux tarafından Cenevre'den Londra'ya götürülmekte olan matbu evraka ve mektuplara, Fransız hükümet ajanları el koymuştu.

Ama İmparatorluk, bu yıl maskesini attı ve Enternasyonal Birliği polis baskıları ve adlî takibatla doğrudan doğruya yok etme çabalarına girişti. En yüce ifadesini 1848 Haziran günlerinde bulan sınıf mücadelesinin doğurduğu bu hükümetin, kâh burjuvazinin resmî kurtarıcısı kâh proletaryanın perderşahî koruyucusu tavırlarını takınmaktan başka çaresi yoktu. Ama, Enternasyonalin gittikçe artan ve Roubaix, Paris, Amiens, Cenevre vs. grevlerinde ortaya çıkan gücü, sözde hamimizi ya Birliğimizi kendi çıkarlarına uygun bir hale getirmek ya da yıkmak zorunluluğunda bıraktı. Hükümet başlangıçta çok yumuşak koşullarla pazarlık yapmaya hazırdı. Parislilerin Cenevre Kongresinde okunan bildirisine[40] Fransız sınırında el konulması üzerine, Paris sorumlumuz İçişleri Bakanından bunun gerekçesini sordu. O zaman, Bay Rouher, Komite üyelerinden birini görüşmeye çağırdı ve bu görüşme sırasında, metinde bazı değişiklikler yapılması koşuluyla bildirinin Fransa'ya girmesine izin vermeye hazır olduğunu açıkladı. Paris sorumlusu temsilcisinin bunu reddetmesi üzerine de şunları ekledi: "Yine de, işçi sınıfı için o kadar çok şey yapmış olan İmparatora şükranınızı belirten bazı sözler eklerseniz bir şeyler yapılabilir."

Küçük imparator sayılan Bay Rouher'in üstü kapalı önerisi kesin red cevabı aldı. O andan itibaren de, İmparatorluk hükümeti, Birliği ezmek için bahane aramaya başladı. Fransız üyelerin, Alman savaşından[41] sonra giriştikleri şovenizm aleyhtarı ajitasyon, hükümetin kızgınlığını bir kat daha artırdı. Fenian[42] paniği en üst noktasına vardıktan kısa bir sü-

(40) Fransız Proudhoncularının Cenevre Kongresinde tartışılan meseleler üzerindeki görüşlerini dile getiren bu belge 1866'da Brüksel'de **Congres de Geneve, Memoire des delegues français** başlığı altında yayınlandı.

(41) 1866'daki Avusturya-Prusya savaşı.

(42) Fenian Derneği (ya da İrlanda Cumhuriyetçi Birliği), İrlanda'da İngiliz

re sonra, Genel Konsey, İngiliz hükümetine, Manchester'in üç kurbanına verilen cezaların hafifletilmesini isteyen bir dilekçe vermiş ve idam cezalarını politik bir intikam olarak nitelemişti. Aynı zamanda da, İrlanda'nın haklarının savunulması için Londra'da toplantılar düzenlenmişti. İngiliz hükümetinin gözüne girmeye daima hevesli olan İmparatorluk, bunun Enternasyonale el atmak için elverişli bir an olacağını düşündü. Geceleri aramalar yaptırdı, özel yazışmaları büyük bir istekle didik didik etti ve büyük bir şamatayla Fenian gizli örgütünün merkezini bulduğunu açıkladı; Enternasyonali de bu örgütün başta gelen uzuvlarından bir olmakla suçladı. Ne var ki, bütün bu zahmetli araştırmaların sonunda hiçbir şey elde edemedi. Bizzat savcı, dava özetini bıkkınlık içinde fırlatıp attı. Enternasyonal Birliği, gizli bir komplocular örgütü haline sokma çabası sefil bir şekilde bozulduktan sonra yapılacak en iyi iş, Paris şubemiz hakkında yirmiden fazla üyeye sahip izinsiz bir dernek olarak dava açmaktı. Emperyalist[43] disiplinle yetişmiş Fransız yargıçları, doğal olarak, Birliğin kapatılmasına ve Paris sorumlusunun tutuklanmasına karar vermek için süratle hareket ettiler. Yargıçlar heyeti, kararının giriş kısmında, Fransız İmparatorluğunun varlığının, doğruluk, adalet ve ahlakı temel ilkeleri olarak açıklamaya cüret eden bir işçi birliği ile bağdaşamayacağını ilan edecek kadar basitleşebildi.[44] Bu davaların sonuçları kendini, il-

egemenliğine son verilmesi amacıyla 1858'de İrlanda ve Amerika'da kurulan gizli bir örgüttür. Feniancılar 1866-70 yılları arasında Kanada ve İngiltere'de baskınlar düzenlediler.

(43) Marx, "emperyalist" deyimini burada çağdaş anlamıyla değil, Bonapartçı İmparatorluğun sıfatı olarak kullanıyor.

(44) Enternasyonalin Paris Komitesinin ilk duruşması 1868 Mart'ında yapıldı. Komitenin on beş üyesi para cezalarına çarptırıldılar ve Paris şubelerinin feshedildiği ilan edildi. Bu arada, yeni bir Komite seçildi. Bu Komitenin dokuz üyesi Mayıs ayında yargılandılar; üç ay hapse ve para cezasına mahkum oldular.

lerde de hissettirdi; Paris mahkumiyetlerini, mülki amirlerin bayağı kızgınlıkları izledi. Ne var ki, hükümetin bu tertipleri, İmparatorluğu emekçi sınıflara karşı takındığı himayeci pozdan vazgeçmek zorunda bıraktığından, Birliği yok etmek şöyle dursun, ona yeni bir güç katmıştır.

Enternasyonal Birlik, Belçika'da olağanüstü adımlar atmıştır. Charleroi havzasının kömür ağaları, madencileri bitmez tükenmez angaryalarla ayaklanmaya ittikten sonra bu silahsız insanların üzerine silahlı adamlar saldılar ve çoğunu katlettirdiler.[45] Böylece yaratılan panik sırasında, Belçika şubemiz madencilerin davasını ele aldı, onların perişan ekonomik durumlarını ortaya koydu, ölü ve yaralı ailelerinin yardımına koştu ve bütün tutuklulara avukat sağladı ki, bunların hepsi sonunda beraat ettiler. Charleroi olayından sonra, Enternasyonalin Belçika'daki başarısı kesinleşti. Belçika Adalet Bakanı Jules Bara, Bakanlar Kurulu toplantısında Enternasyonal Birliği suçladı ve onun varlığını, yabancılara karşı kanunun değiştirilmesi için esas bahane olarak ileri sürdü. Hatta, Brüksel Kongresinin toplanmasını engelleyeceği tehdidini savurmaya cüret etti.

İtalya'da Birliğin gelişmesi, Mentana pususunu[46] hemen izleyen gericilik tarafından engellenmiştir. Bunun ilk sonuçlarından biri, dernek kurma ve toplanma haklarına konulan kısıtlamadır. Fakat elimize geçen sayısız mektuplar, İtalyan işçi sınıfının kişiliğini, eski partilerden bütünüyle bağımsız olarak gitgide daha çok ispat etmekte olduğunu gösteriyor.

Prusya'da, yabancı derneklerle her türlü ilişkiyi

(45) 1868 Mart'ında.

(46) Garibaldi'nin Roma'yı ve Papalık Devletini İtalya Kralhğı için almak üzere giriştiği harekât, 3 Kasım 1867'de Mentana'da, Fransız kuvvetleri tarafından desteklenen Papalık muhafızlarınca yenilgiye uğratıldı.

yasaklayan bir kanun dolayısıyla, Enternasyonal meşru olarak var olamıyor. Üstelik, Prusya hükümeti, Alman İşçileri Genel Birliğine karşı, daha küçük çapta olmakla beraber Bonapartizmin yaptıklarının aynısını yapmıştır. Daima birbirlerini yemeye hazır olan askerî hükümetler, ortak düşmanları emekçi sınıflara karşı cihad açarken can ciğer kuzu sarması oluyorlar. Bununla birlikte, bütün bu ufak tefek sıkıntılara rağmen, bütün Almanya'ya yayılmış olan küçük gruplar, uzun zamandan beri Cenevre'deki merkezimiz etrafında saf tutmuşlardır. Şubeleri çoğunlukla Kuzey Almanya ile sınırlı bulunan Alman İşçileri Genel Birliği, Hamburg'da yapılan son kongresinde[47] Enternasyonale resmen katılması yasaklandığı halde onunla uyum halinde hareket etmeye karar verdi. Daha çok Orta ve Güney Almanya'da bulunan yüzden fazla işçi derneğini temsil eden Nuremberg kongresinin programında, Enternasyonale doğrudan doğruya katılmak gündeme alınmıştır. Yönetici komitelerinin ricası üzerine Nuremberg'e bir delege göndermiş bulunuyoruz[48].

Avusturya'da işçi sınıfı hareketi gitgide daha devrimci bir yönde gelişmektedir. Eylülün başlarında Viyana'da, imparatorluğun çeşitli ırklarından işçilerin kardeşleştirilmesini amaçlayan bir kongre toplanacaktı. Bunlar, İngiliz ve Fransız işçilerine de Enternasyonalin ilkelerinden yana olduklarını belirten bir yazı göndermişlerdi. Genel Konseyiniz de Viyana'ya bir delege atamıştı. Tam bu sırada, feodal gericilikten gelen darbeler karşısında boyun eğmek üzere olan liberal Avusturya hükümeti kongreyi yasaklayarak işçileri kızdırmak kurnazlığını gösterdi.

---

(47) Bu Kongre, 1868 Ağustos'unda toplandı.
(48) Nuremberg Kongresi 1868 Eylül'ünde yapıldı. Genel Konseyin delegesi J.G. Eccarius'tu.

Cenevre'deki inşaat işçilerinin yürüttüğü mücadelede, Enternasyonalin İsviçre'de var olup olmaması sınandı. İşverenler işçilerle anlaşmaya varmanın ilk koşulu olarak, onların Enternasyonali terk etmelerini ileri sürdüler. İşçiler kızgınlıkla bu emre uymayı reddettiler. Enternasyonal aracılığıyla Fransa'dan, İngiltere'den ve Almanya'dan aldıkları yardım sayesinde, nihayet iş saatinin bir saat kısalmasını ve ücretlerin yüzde on arttırılmasını elde etmiş bulunuyorlar. İsviçre'de zaten derin kökler salmış olan Enternasyonalin üye sayısında, bu olaydan sonra hızlı bir artış oldu. Geçen Ağustos ayında, İsviçre'de oturan Alman işçileri (hemen hemen elli dernek) Neuchatel'deki kongrelerinde oybirliğiyle Enternasyonale katılma kararı aldılar.

İngiltere'de, politikanın çözüme ulaşmamış durumu, eski partilerin dağılması ve yaklaşan seçim kampanyası için hazırlıklar en çalışkan üyelerimizin çoğunu meşgul etti ve propagandamızı bir dereceye kadar sekteye uğrattı. Bununla birlikte, sayısız yerel sendikalarla yazışmaya başlamış bulunuyoruz. Bunların bir çoğu bünyemize katıldıklarını bildirdiler. Londra'daki son katılmalar içinde sayı bakımından en kayda değer olanlar Debbağlar Derneği ile Şehir Ayakkabıcıları'dır.

Genel Konseyiniz, Birleşik Devletlerin Millî Emek Birliği ile sürekli haberleşme halindedir. 1867 Ağustosunda yapılan son kongresinde Amerikan Birliği, Brüksel kongresine delege göndermeyi kararlaştırdıysa da, zaman darlığı yüzünden kararı uygulamak için gerekli özel önlemleri alamadı.

Birleşik Devletlerde, emekçi sınıflarının gizli gücü, son zamanlarda federal hükümetin bütün iş yerlerinde sekiz saatlik iş gününü yasal olarak gerçekleştirerek ve bir çok eyalet meclisinde aynı

amaca yönelik kanunlar çıkartarak kendini gösterdi. Ne var ki, tam şu dakikada, örneğin, New York işçileri, isyancı sermayenin direnmesine karşı, sekiz saat yasasını uygulayabilmek için şiddetli bir mücadele veriyorlar. Bu olgu da kanıtlıyor ki, en elverişli politik koşullar altında bile proletaryanın ciddi bir başarı sağlaması, onun güçlerini birleştiren ve yoğunlaştıran bir örgütün bulunmasına bağlıdır. Proletaryanın ulusal örgütleri bile, birbiriyle dünya pazarında rekabet eden, birbirleri üzerinde etki ve tepki yapan öbür ülkelerdeki emekçi sınıfların örgütsüzlüğü var oldukça, yine bölünmeye açıktır. Emekçi sınıfların kesin zaferini, uluslararası bir bağdan başka hiçbir şey sağlayamaz. Enternasyonal İşçi Birliği bu ihtiyaçtan doğmuştur. Bu Birlik, bir tarikatın ya da bir teorinin eseri değildir; proletarya hareketinin kendiliğinden serpilmesinin sonucudur. Proletarya hareketinin kendisi de, modern toplumun doğal ve engellenmez eğilimlerinden doğmuştur. Yüce görevine derin bir inanç besleyen Enternasyonal İşçi Birliği, ne korkutulmasına ne de yanlış yola saptırılmasına izin vermeyecektir. Bundan böyle onun kaderi, insanlığın yeniden doğuşunu ellerinde tutan sınıfın tarihî gelişmesine bağlıdır.

1868 Ağustos'unda yazıldı.
The Times gazetesinin 9 Eylül
1868 tarihli sayısında
yayınlandı.

BİRLEŞİK DEVLETLER'İN MİLLÎ EMEK BİRLİĞİNE MESAJ[49]

İşçi arkadaşlar,

Birliğimizin başlangıç programında şunu belirtmiştik: "Batı Avrupa'yı Atlantik'in öte yakasında köleciliğin devamı ve yayılması için şerefsiz bir cihada atılmaktan kurtaran egemen sınıfların bilgeliği değil, onların caniyane hatasına karşı İngiliz emekçi sınıflarının gösterdiği kahramanca direniş olmuştu."

(49) Bu **Mesaj**, Marx tarafından yazılmış ve Genel Konseyin 11 Mayıs'taki toplantısında onun tarafından okunmuştu. Genel Konsey tarafından oybirliğiyle kabul edilen Mesaj, hem broşür halinde yayınlanmış, hem de çeşitli gazete ve dergilerde çıkmıştı.

Millî Emek Birliği, 1866 Ağustos'unda Baltimore'da yapılan bir Kongre sonunda kuruldu. Bu birliğin kurulmasında, Amerikan işçi hareketinin ünlü kişilerinden olan William Slyvis'in büyük katkısı olmuştu. Birlik, kuruluşundan itibaren Enternasyonali desteklediği ve 1870'de Enternasyonale katılmaya karar verdi. Ne var ki, bu karar gerçekleştirilemedi. Birliğin önderleri kısa bir zaman içinde, amacı banka sistemini kaldırmak ve devlet eliyle ucuz kredi sağlamak gibi ütopik hayallere battılar. 1870-71'de sendikalar Birlikten çekildiler ve Birlik, 1872'de fiilen ortadan kalktı. Yetersizliklerine rağmen, Birlik, işçi örgütlerinin bağımsız politika izlemeleri, zenci ve beyaz işçilerin kardeşliği, sekiz saatlik iş günü ve kadın işçilerin hakları gibi konularda önemli bir rol oynadı.

Şimdi de, en açık sonucu, emekçi sınıfların Atlantik'in her iki yakasında yükselen hareketini belirsiz bir süre için geriye atmak olacak bir savaşı durdurmak sırası size gelmiştir.

Birleşik Devletleri İngiltere ile bir an önce savaşa sokmaya heveśle uğraşan Avrupa devletlerinin var olduğunu size söylemeyi gereksiz buluyoruz. Ticarî istatistiklere bir göz atmak, Rusya'nın hammadde ihracının –ki ihraç edeceği başka şey yoktur– Amerikan rekabeti karşısında süratle gerilediğini, fakat iç savaşın dengeyi bir anda değiştirdiğini gösterecektir. Amerikan sabanlarını kılıç haline dönüştürmek, politikacılarınızın o büyük akıllarıyla sırdaş danışman olarak seçtikleri despot devleti yaklaşan iflastan tam zamanında kurtaracaktır. Fakat bırakalım şu ya da bu hükümetin özel çıkarlarını, bizim hızla gelişen uluslararası işbirliğimizi birbirimizi kıracağımız bir savaşa dönüştürmek hepimize zulmedenlerin genel çıkarlarına hizmet etmeyecek midir?

Bay Lincoln'e yeniden başkan seçilmesi dolayısıyla gönderdiğimiz kutlama mesajında, Amerikan bağımsızlık savaşı orta sınıfın ilerlemesine nasıl yardımcı olduysa, Amerikan iç savaşının da işçi sınıfının ilerlemesine yardımcı olacağına duyduğumuz kesin inancı ifade etmiştik. Gerçekten de, kölecilik aleyhtarı savaşın zaferle sona ermesi, işçi sınıfının tarihinde yeni bir çağ açmıştır. Bizzat Birleşik Devletlerde, o tarihten itibaren, eski partilerinizin ve onların profesyonel politikacılarının kötü gözle baktığı bağımsız bir işçi sınıfı hareketi hayat bulmuştur. Onu etkili bir hale getirmek için uzun barış yılları gereklidir. Ezmek için de, Birleşik Devletler ile İngiltere arasında bir savaş arzu edilmektedir.

İç savaşın ikinci elle tutulur etkisi, doğal olarak, Amerikan işçilerinin durumunu kötüleştirmek oldu.

Avrupa'da olduğu gibi, Birleşik Devletlerde de kabus gibi bir ulusal borç elden ele geçirilerek işçi sınıfının sırtına yüklendi. Devlet adamlarınızdan biri, 1860'dan beri vasıfsız işlerin ücretleri yüzde elli, vasıflılarınki yüzde altmış artarken, ihtiyaç maddeleri fiyatlarının yüzde yetmiş sekiz arttığını söylüyor.

"Yoksulluk", diye yakınıyor bu kişi, "Şimdi Amerika'da nüfustan daha hızlı artıyor."

Zaten emekçi sınıfların çektikleri, malî aristokratların, sonradan görmelerin ve savaşların doğurduğu benzer haşaratın şatafatlı lüksünü ayna gibi gösteriyor. Bütün bunlara rağmen iç savaş, yaptığı kötülükleri, köleyi serbest bırakarak ve dolayısıyla sizin kendi sınıf hareketinize manevî bir kuvvet vererek, biraz hafifletmiştir. Yüce bir amacın ve büyük bir sosyal ihtiyacın takdis etmediği Eski Dünya tipinde ikinci bir savaş, kölenin zincirlerini koparmak şöyle dursun, hür emekçiyi de zincire vuracaktır. Açtığı yaralarda birikecek sefalet, kapitalistlerinize derhal, işçi sınıfını cesur ve haklı emellerinden sürekli bir ordunun duygusuz kılıcıyla ayıracak nedeni ve aracı verecektir.

O zaman, emekçi sınıfların tarih sahnesinde artık köle perakendeciler olarak değil, sorumluluklarının bilincinde olan bağımsız aktörler olarak dolaştıklarını ve sözüm ona efendileri savaş naraları atarken barışı emretmeye muktedir olduklarını bütün dünyaya ispatlamak gibi muhteşem bir görev size kalıyor.

Londra, 12 Mayıs 1869
Aynı adla, 1869'da Londra'da
broşür halinde yayınlandı.

BASEL KONGRESİNE SUNULAN RAPOR[50]

Yurttaşlar,

Çeşitli şubelerin delegeleri Birliğin ülkelerindeki gelişmesi hakkında ayrıntılı rapor verecekler. Genel Konseyinizin raporu, esas olarak emek ile sermaye arasındaki gerilla çarpışmalarını aktaracak. Burada, geçen yıl Avrupa kıtasını alt üst eden ve işçinin sefaletinden ya da kapitalistin despotluğundan değil de, Birliğimizin gizli tertiplerinden doğduğu söylenen grevlerden söz ediyoruz.

Geçen kongremizden bir kaç hafta sonra, yerel gelenekleri, dar görüşlü önyargıları, kesesiyle övünen vatandaşları ve işverenin işçi üzerindeki hakimiyetiyle bir orta çağ şehrinin bir çok özelliklerini günümüze kadar koruyan Basel'de kurdela dokuyucularıyla ipek boyacılarının unutulmaz grevi meydana geldi. Daha bir kaç yıl önce Baselli bir fabrikatör, İngiliz

(50) Genel Konseyin 1869 Eylül ayında toplanan Basel Kongresine sunduğu rapor, Genel Konseyin talimatıyla Marx tarafından kaleme alındı.

elçiliğinden bir sekretere "patron ile işçi arasındaki ilişkinin burada İngiltere'dekinden daha iyi olduğunu", "İsviçre'de daha yüksek bir ücret için patronunu terkeden işçiye kendi arkadaşları tarafından bile iyi gözle bakılmadığını" ve "üstünlüklerinin en başta iş saatinin uzunluğunda ve ücretlerin alçakgönüllülüğünde yattığını" övünerek anlatıyordu. Görüyorsunuz, modern etkilerle değişikliğe uğramış olan *pederşahilik* şuna geliyor: Patron iyidir, verdiği ücret kötüdür, işçi kendisini bir orta çağ kölesi gibi hisseder ama modern bir ücret kölesi gibi sömürülür.

Bu pederşahilik, çocukların fabrikada çalıştırılmaları ve devlet ilkokullarının durumuyla ilgili resmî bir İsviçre anketine bakıldığında daha iyi anlaşılabilir. Bu ankette, "Basel okullarındaki havanın dünyadaki en kötü hava olduğu, açık havada karbonik asit oranı on binde dört iken ve kapalı yerlerde bu oranın on binde onu geçmemesi gerekirken bu miktarın, Basel devlet okullarında öğleden önce onbinde 20 ilâ 81'e, öğleden sonra ise on binde 53 ilâ 94'e yükseldiği" ileri sürülüyordu. Bunun üzerine, Basel Yüksek Meclisinden bir üye, Bay Thurneysen, sakin sakin şu cevabı veriyor: "Endişelenmeye gerek yok. Ana-babalar bugünküler kadar kötü okul odalarından geçmiş, yine de sağ salim kurtulmuşlardır."

Basel işçilerinin ekonomik ayaklanmasının İsviçre'nin sosyal tarihinde yeni bir çağ açtığı şimdi anlaşılacaktır. Hareketin başlangıcı çok karakteristiktir. Kurdela dokuyucularının, St. Mişel yortusunda bir kaç saat tatil yapmak gibi eski bir adetleri vardı. Dubary ve oğulları fabrikasında, bu küçük imtiyazlarını her zamanki gibi kullanmak isteyen dokuyuculara, patronlardan biri sert bir tonla ve emreden tavırlarda şöyle söyledi: "Kim fabrikadan ayrılırsa, derhal ve ebediyen kovulacaktır." İtirazlarının boş

olduğunu gören 172 dokuyucudan 104'ü fabrikayı terkettiler. Fakat, yazılı sözleşmeyle hem patron, hem de işçi, işten çıkarma ya da işi bırakmayı iki hafta önceden ihbar etmek zorunda olduğundan, işten atılacaklarına kesinlikle inanmıyorlardı. Ertesi sabah döndüklerinde, fabrikanın jandarma tarafından sarılmış olduğunu gördüler. Fabrikadaki yoldaşları da ortak davada onlarla birleştiler ama jandarmalar bir gün önceki asileri içeri sokmuyordu. Böylelikle bir anda işten atılan dokumacılar, aynı zamanda işverenden kiraladıkları ve aileleriyle oturdukları kulübelerden de kovuldular. Üstelik işveren, dükkan sahiplerine bir yazı göndererek evsiz kalanlara ihtiyaç maddeleri için kredi açmamalarını da bildirdi. Böylece başlayan mücadele, 9 Kasım 1868'den 1869'un ilkbaharına kadar sürdü. Raporumuzun sınırları, ayrıntılara girmemize izin vermiyor. Şunu belirtmek yeter ki, bu mücadele, kapitalist despotluğun keyfî ve kindar bir hareketi olan lokavt dolayısıyla çıkmış, zaman zaman uzlaşmalarla kesilen ve patronlar tarafından tekrar tekrar kırılan grevlere yol açmış ve Basel'in "Yüksek ve Onurlu Eyalet Meclisi"nin, işçileri, askerî tedbirler ve yarı sıkıyönetim haliyle yıldırmak için giriştiği boş çabalarla doruk noktasına ulaşmıştır.

Çıkartılan kargaşalık sırasında, işçiler Enternasyonal İşçi Birliği tarafından desteklenmişlerdi. Dahası da vardı. "Bu dernek", diyorlardı patronlar, "güzelim Basel şehrine modern isyan ruhunu sokmuştur." Dolayısıyla, bu zararlı davetsiz misafiri kovmak en önde gelen işleri haline geldi. Kullarını, barış koşulu olarak bu dernekten ayrılmaya çok zorladılar ama boşuna. Enternasyonale karşı savaşta yenik düşmeleri üzerine, öfkelerini garip oyunlarla boşaltmaya giriştiler. Lörrach'daki Baden şehrinde bazı sa-

nayi kuruluşlarına sahip olan bu cumhuriyetçiler, grandükalığın resmî görevlisini, oradaki Enternasyonal şubesini kapatmaya ikna ettiler, ama bu önlem, kısa bir süre sonra Baden hükümeti tarafından kaldırıldı. Dünya çapında tiraja sahip Augsburg *Allgemeine Zeitung* gazetesi, Basel olaylarını tarafsız bir şekilde yayınlamak cüretini gösterince, hiddete kapılan zatı muhteremler, gazeteye saçma sapan mektuplar yazıp abonelerini geri almakla tehdit ettiler. Londra'ya özel olarak bir görevli gönderip Enternasyonalin genel "hazine"sinin boyutlarını öğrenmek gibi mantıksız işlere giriştiler. Dini bütün Hıristiyanlar olmalarına rağmen, eğer Hıristiyanlığın doğduğu çağda yaşamış olsalardı, herşeyden önce, St. Paul'ün Roma bankalarındaki hesabını öğrenmeye çalışırlardı.

Bunların beceriksiz ve vahşi hareketleri, Cenevreli kapitalistleri, onlara maddiyat bilimi konusunda bazı dersler vermek zorunda bıraktı. Ancak, bir kaç ay sonra öyle olaylar oldu ki, Basel'deki kaba papazlar, aynı dersleri, Cenevre'de eli ayağı dolaşan kurtlara hem de yüksek bir faizle iade edebilirlerdi.

Mart ayında, Cenevre'de, her ikisi de Enternasyonale bağlı olan inşaat işçilerinin ve mürettiplerin grevleri patlak verdi. İnşaat işçileri, patronların bir yıl önce imzalanan sözleşmeyi bir kenara atmasıyla greve gitmişlerdi. Mürettiplerin grevi ise, on yıldır süren ve işçilerin, bu süre içinde ardarda beş komisyon kurarak halletmeye çalışmış oldukları bir kavganın sonucuydu. Basel'de olduğu gibi, burada da patronlar işçileriyle olan kişisel kavgalarını hemen Enternasyonal İşçi Birliğine karşı devlet cihadı haline getirdiler.

Cenevre Eyalet Meclisi, patronların dışarıdan ayartıp getirebilecekleri yabancı işçileri karşılamak

ve grevcilerle bağlantı kurmalarını önlemek üzere tren istasyonlarına polisler gönderdi. "Altın gençlik" in, "Genç İsviçre"nin umudu serserilerin, sokaklarda ve genel yerlerde kadın ve erkek işçilere silahla saldırmalarına göz yumdu. Kendi serseri polislerini de çeşitli vesilelerle işçilerin üzerine saldı ve özellikle, 24 Mayıs'ta Cenevre'de Raspail'ın *"les orgies infernales des casse-tetes"*[51] diye nitelediği Paris olaylarını daha küçük çapta olmak üzere bir kere daha sahneye koydu. Cenevre işçileri, bir toplantıda aldıkları kararla Eyalet Meclisini bu cehennemî polis cümbüşleri hakkında soruşturma açmaya çağırdıklarında, Eyalet meclisinin cevabı işçileri dudak bükerek azarlamak oldu. Besbelli ki, kapitalist amirlerinin buyruğuyla, Cenevre halkını deliye döndürerek isyan ettirmek ve bu isyanı silahla bastırmak, Enternasyonali İsviçre toprağından sürüp atmak ve işçilere Aralık[52] rejimini uygulamak istiyorlardı. Bu tertip, Cenevre Federal Komitemizin gayretli hareketi ve yatıştırıcı etkisiyle boşa çıktı. Patronlar sonunda başeğmek zorunda kaldılar.

Şimdi de, Cenevre kapitalistlerinin ve basındaki çetelerinin Enternasyonale yaptığı hakaretlere kulak verin. Bir toplantıda, Eyalet Meclisine gönderdikleri mesajda şu cümle geçiyor: "Cenevre Enternasyonal Komitesi, Cenevre kantonunu *Londra ve Paris'ten gelen emirlerle* yıkıyor. Bu komite, buradaki her türlü sanayii ve çalışmayı ortadan kaldırmak istiyor."

Gazetelerinden biri şöyle yazıyordu: "Enternasyonalin liderleri imparatorun ajanlarıdır ve fırsat bul-

(51) **"Copların cehennemî cümbüşü."** Mayıs-Haziran 1869 seçimlerinde Bonapartçı polisin giriştiği şiddet hareketlerini, bir zamanlar Blanquinin yoldaşı olan halkçı milletvekili François Raspail böyle tasvir ediyordu.

(52) Yani Bonapartçı rejim. Louis Napoleon'un hükûmet darbesi 2 Aralık 1851'de yapılmıştı.

dukları zaman bizim küçük İsviçre'mizi açıktan açığa suçlayan kimseler olarak ortaya çıkabilirler."

Ve bunu söyleyenler, İsviçre toprağı üzerinde Aralık rejimini yerleştirmeye ne kadar hevesli olduklarını ortaya koyan kimselerdir; Cenevre'nin ve diğer İsviçre şehirlerinin gerçek hakimleri olan ve İsviçre vatandaşlığını çoktan terkederek Fransız *Credit Mobilier*'in[53] ve diğer uluslararası dolandırıcılık şirketlerinin kulları haline gelen malî kodamanlardır.

Belçika hükümetinin, geçen Nisan'da Seraing'de demir tasfiye işçilerinin ve Borinage'da kömür madencilerinin grevlerine karşılık olarak yaptığı katliamlar, Genel Konseyin Avrupa ve Birleşik Devletler işçilerine mesajında etraflı olarak teşhir edilmiştir. Böyle bir mesajın çok gerekli olduğunu düşündük, çünkü bu tip bir model anayasal hükümette, böyle işçi katliamları raslantı değil, bir kurumdur. Korkunç askerî faciayı adlî bir komedi izledi. İkametgâhı polis tarafından vahşice darmadağın edilen ve bir çok üyesi gizli olarak tutuklanan Belçika Genel Komitemiz aleyhinde Brüksel'de yürütülen soruşturmada, sorgu yargıcı, bir işçinin beş yüz Enternasyonal isteyen mektubunu bulunca derhal bunun olay yerine gönderilecek beş yüz savaşçı olduğu sonucuna vardı. Oysa istenen beş yüz Enternasyonal, Brüksel Komitemizin haftalık organı olan *Internationale*'in beş yüz nüshasıydı.

Bir Enternasyonal üyesinin bir miktar toz [*powder*, hem "barut" hem "toz" anlamına gelir-çev.] ısmarlamak için Paris'e çektiği telgraf, polis tarafından okunur. Uzun bir araştırmadan sonra, tehlikeli madde Brüksel'de yakalanır: Haşarat öldürücü bir "toz"dur. Son olarak, Belçika polisi, evlere yaptığı zi-

(53) 1852'de kurulan ve hükümet tarafından himaye edilen bir banka.

yaretlerden birinde, Avrupa kapitalistlerinin büyük dünyalarını rahatsız eden hayalet hazineyi, yani Enternasyonalin hazinesini yakaladım sanır. Bu hazinenin esas deposu Londra'da emin bir şekilde saklanmakta ama parçaları sürekli olarak Birliğin Avrupa'daki bütün yerlerine gitmektedir. Belçikalı polis dedektifine göre, bunlar karanlık köşelerde saklı sağlam sandıklarda tutulmaktadır. Böyle bir sandık bulur, zorlayarak açar ve sandığın içinden - bir kaç parça kömür çıkar. Belki de saf Enternasyonal altını, polisin eli değer değmez kömür haline gelmektedir?

1868 Aralığında bazı Fransız pamuk bölgelerini istila eden grevlerden en önemlisi Sotteville-lès Rouen'deki grevdi. Somme ilinin fabrikatörleri bu grevden kısa bir süre önce Amiens'de toplanarak, birbirlerine, bizzat İngiliz pazarında İngiliz fabrikatöründen daha düşük bir fiyatı nasıl verebileceklerini danışmışlardı. Bugüne kadar kendilerine Fransız pamuğunu İngiliz pamuğundan koruma olanağını veren şeyin, gümrük korumalarının yanı sıra, Fransız ücretlerinin nisbî düşüklüğü olduğundan emin olunca, doğal olarak şu sonuca vardılar: Fransız ücretleri biraz daha düşürülürse, bu, onlara İngiltere'yi Fransız pamuğuyla istila etmek olanağını verir. Fransız pamuk işçilerinin, yurtsever patronlarının Manş'ın öte yakasında vermeyi kararlaştırdıkları fetih savaşının masraflarını ödemekten gurur duyacaklarından kuşku duymuyorlardı. Bundan kısa bir süre sonra, Rouen ve çevresindeki pamuk fabrikatörlerinin de gizli bir özel toplantıda aynı harekat hattı üzerinde anlaştıkları söylentisi yayıldı. Sonra aniden, Sotteville-lès-Rouen'de ücretlerde önemli indirimler yapıldığı açıklandı ve bunun üzerine, Normandiyalı dokuyucular sermayenin saldırılarına karşı ilk kez olarak ayağa kalktılar. Aslında anlık

bir heyecanın etkisi altında hareket ediyorlardı; ne daha önce bir sendika kurmuşlar ne de direnmek için gerekli olanakları sağlamışlardı. Çaresiz kalınca Rouen'deki Enternasyonal Komitesine başvurdular. Komite onlara hemen Rouen'in komşu bölgelerin ve Paris'in işçilerinden yardım sağladı. 1868 Aralığının sonuna doğru, Rouen Komitesi Genel Konseye başvurdu. O sırada, İngiliz pamuk bölgelerinde büyük bir sıkıntı, Londra'da eşi görülmedik bir sefalet ve İngiliz sanayiinin bütün kollarında büyük bir buhran vardı. Bu durum, İngiltere'de bugüne kadar süre gelmiştir. Koşullar çok elverişsiz olmasına rağmen, Genel Konsey, Rouen'deki çatışmanın özel niteliğinin İngiliz işçilerini eyleme geçirebileceğini düşündü. Bu, kapitalistlere, bugün bu ülkede yarın ötekinde ücretlerin düşürülmesiyle yürütülen uluslararası sanayi savaşının, emekçi sınıfların uluslararası birliği ile sonunda denetim altına alınabileceğini göstermek için büyük bir fırsattı. İngiliz işçileri, çağrımıza, önce Rouen'e yardım göndererek derhal karşılık verdiler. Londra Meslek Konseyi, Genel Konseyle birlikte hareket ederek, Normandiyalı kardeşleri adına Londra'da büyük bir miting yapılmasına karar verdi. Bu gelişmeler, Sotteville grevinin aniden bittiği haberiyle durdu. Ancak, bu ekonomik isyanın başarısızlığı, sağladığı manevî sonuçlarla telafi edilmiş oldu. Bu olay, Normandiyalı pamuk işçilerini devrimci emek ordusuna yazdı; Rouen, Elboeuf, Darnétal ve çevresinde sendikaların doğmasına yol açtı, İngiliz ve Fransız işçi sınıfları arasındaki kardeşlik bağını yeniden mühürledi.

1869 kışında ve baharında Birliğimizin Fransa'daki propagandası, Paris şubemizin 1868'de zorbalıkla kapatılması, polisin illerde giriştiği tertipler ve Fransız genel seçimlerinin yarattığı yoğun ilgi dola-

yısıyla felce uğramıştı.

Seçimler biter bitmez Loire maden bölgelerinde Lyons'da ve başka bir çok yerde sayısız grevler patladı. İkinci imparatorluğun koruması altında işçi sınıfının sahip olduğu refaha ilişkin parlak renkli hayali tablolar gibi artık yokolup gitmekte olan bir çok görüş bir zamanlar kamuyu nasıl etkilediyse şimdi de patronlarla işçiler arasındaki mücadelelerin ortaya çıkardığı ekonomik gerçekler aynı etkiyi yaptı.

İşçilerin talep ettiği haklar o kadar mütevazi ve o kadar acildi ki patronların biraz göstermelik kızgınlık ve direncinden sonra hepsi kabul edildi. Bu grevlerin tek garip özelliği gözle görülür bir durgunluktan sonra aniden patlamaları ve hızla birbirlerini izlemeleriydi. Ama bütün bunların nedeni sabit ve açıktır. Seçimler sırasında genel despota karşı güçlerini başarıyla kullanan işçiler, seçimlerden sonra doğal olarak bunu kendi özel despotlarına karşı kullanmaya yöneleceklerdi. Tek kelimeyle, seçimler onları canlandırmıştı. Tatsız gerçekleri başka türlü göstermek ve başka türlü yorumlamak için para alan hükümet yanlısı basın, bu olayların ardında Londra'daki Genel Konseyin gizli bir emrini buldu. Dediklerine göre, Genel Konsey, gizli görevlilerini oradan oraya gönderiyor ve diğer bütün bakımlardan gayet iyi tatmin olan Fransız işçilerine fazla çalıştırılmanın, az ücret almanın ve kaba muamele görmenin kötü bir şey olduğunu söylüyordu. Fransız polisinin Londra'da yayınlanan *"International"* adlı organı –3 Ağustos sayısına bakın– bizim zararlı faaliyetimizin gizli nedenlerini dünyaya açıklamak lütfunu göstermiştir:

Meselenin en acaip yanı, grevlerin, sefaletin kendini hiç hissettirmediği ülkelerde başlatılmasının emredilmesidir. Eskiden savaştan çekinen belli kom-

şularımız için tam zamanında devreye giren bu beklenmedik patlamalar, bir çok kimseye şu soruyu sorduruyor: Acaba bu grevler, çok güçlü olan bu Birliğin gözüne girmeyi başaran yabancı bir Makyavellinin isteği üzerine mi başlamıştır?

Bu Fransız polis gazetesi tarafından, Kont Bismarck'ın savaş açabilmesi için Fransız hükümetini grevlerle güç durumda bırakmakla suçlandığımız tam bu sırada, bir Prusya gazetesi de bizi, yabancı fabrikatörlerin çıkarı için Alman sanayiini yıkmak amacıyla grevler çıkartarak Kuzey Alman Federasyonunu güç durumda bırakmakla suçluyordu.

Enternasyonalin Fransız grevleriyle ilişkisini iki tipik olayla göstereceğiz. Saint-Etienne grevinin ve onu izleyen Ricamarie katliamının oluşturduğu birinci olayla Enternasyonalin bir ilişkisi bulunduğunu artık bizzat Fransız hükümeti bile ileri sürmeye cesaret edemez. Lyons olayında ise Enternasyonal işçileri greve itmedi, grev işçileri Enternasyonale itti.

Saint-Etienne, Rive-de-Giers ve Firminy maden işçileri, maden şirketlerinin yöneticilerinden, yeraltında yapılan ağır işte oniki saati bulan işgününün kısaltılmasını ve ücretlerin yeniden düzenlenmesini sükunetle, fakat kararlı bir şekilde istemişlerdi. Uzlaşma çabaları sonuç vermeyince, 11 Haziran'da greve gittiler. Elbette, henüz onlarla birlik olmaya karar vermemiş olan işçilerin de katılmasını sağlamak grevciler için hayatî bir meseleydi. Bunu önlemek için, maden şirketlerinin yöneticileri Loire mülkî amirinden bol miktarda asker istediler ve aldılar. 12 Haziran'da, işçiler maden ocaklarını sıkı bir askerî koruma altında bulundular. Maden şirketleri, hükümet tarafından ödünç verilen askerlerin gayret göstermelerini sağlama almak için her askere günde bir

frank ödüyorlardı. Askerler, şirketlerden aldıklarının karşılığını, 16 Haziran'da ocaklardaki kardeşleriyle konuşmaya çalışan altmış kadar madenciyi yakalayarak ödediler. Bu tutuklular aynı gün, 4. Alaydan bir bölük (150 kişi) refakatinde Saint-Etienne'e götürüldüler. Yola çıkılmadan önce, Dorian madenlerinden bir mühendis, bölüğün yiğit savaşçılarına altmış şişe kanyak dağıttı ve tutuklularına çok dikkat etmelerini, zira bu maden işçilerinin vahşi, barbar, cezaevinden çıkmış adamlar olduğunu söyledi. Böylece bir yandan kanyak, bir yandan doldurulşla kanlı bir çatışma hazırlanmıştı. Karıları ve çocuklarıyla birlikte bir grup maden işçisi askerlerin peşinden yürüdü ve Ricamarie bölgesindeki Moncel tepelerindeki dar bir geçitte onları kuşattılar. Tutukluların kendilerine teslim edilmesini istediler. Askerlerin bunu reddetmesi üzerine onları taşa tuttular. Bunun üzerine askerler, hiçbir ihtarda bulunmadan kalabalığa doğru rastgele ateş ederek aralarında iki kadınla bir çocuğun da bulunduğu on beş kişiyi öldürdüler, bir çoğunu da ağır şekilde yaraladılar. Yaralıların çektiği eziyet korkunçtu. Ölenlerden biri, işçi sınıfının şehitleri tarihinde ebediyen yaşayacak olan Jenny Petit adında on iki yaşında bir kızcağızdı. İki kurşunla arkadan vurulmuş, bunlardan biri bacağına saplanmış, diğeri sırtını delip geçerek kolunu kırmış ve sağ omuzundan çıkmıştı. *"Les chassepots avaient encore fait merveille"*(54).

Ancak bu defa hükümet sadece suç işlemekle kalmayıp büyük bir gaf yaptığını çok çabuk anladı. Orta sınıf, hükümeti toplumun kurtarıcısı olarak selamlamadı. Saint-Etienne Belediye Meclisinin tümü, askerlerin alçaklığını mahkum eden ve şehirden çıkarıl-

(54) "Chassepots (Fransız mavzerleri) yine harikalar yaratmıştı."

malarında ısrar eden bir belgeyle istifasını verdi. Fransız basını dehşet çığlıklarıyla çınladı! *Moniteur Universel* gibi tutucu gazeteler bile olay kurbanları için yardım kampanyaları açtı. Hükümet, iğrenç alayı St. Etienne'den çekmek *zorunda kaldı.*

Bu güç durumda suçu, daima el altında hazır bulunan Enternasyonal İşçi Birliğine yüklemek ve gazaba gelen kamu oyunun kurban taşında onu kurban etmek parlak bir fikirdi. Sözüm ona isyancıların mahkemesinde, iddianame onları on kategoriye ayırıyor ve suçlarının derecesini maharetle ortaya koyuyordu. En çok bulaşmış olan birinci sınıf, Enternasyonalin dışarıdan gönderdiği gizli bir emre uyduklarından özellikle şüphe edilen işçilerden oluşuyordu. Deliller, elbette ki, bir Fransız gazetesinden aşağıdaki aktardığımız parçadan görüleceği gibi olağanüstüydü;

Tanıkların sorgusu, Enternasyonal Birliğin olaya katıldığını ***"tam olarak"*** *tespit edilmesine olanak vermedi. Tanıklar, grupların başında beyaz gömlekli ve kasketli bir takım* ***meçhul*** *kimselerin* ***sadece var olduğunu*** *iddia ediyorlar.* ***Bu meçhul kişilerden ne tutuklanan var, ne de sanık sandalyesine oturtulan.*** *Enternasyonal Birliğin bu olayda parmağı olduğuna* ***inanıyor musunuz*** *sorusuna, bir tanık* ***inanmıyorum*** *diye cevap veriyor ama* ***ortada hiçbir delil yok!***

Ricamarie katliamından kısa bir süre sonra ekonomik ayaklanmalar zinciri Lyons'da çoğu kadın olan ipek eğiricileri tarafından başlatıldı. Bunlar, çaresiz kalınca Enternasyonale başvurdular. Enternasyonal, esas olarak Fransa ve İsviçre'deki üyeleri vasıtasıyla başarı sağlamalarına yardımcı oldu. İşçiler, polisin yıldırma çabalarına rağmen derneğimize bağlılıklarını açıkladılar ve Genel Konseye tüzükte belir-

tilen ödentileri ödeyerek Birliğe resmen katıldılar. Daha önce Rouen'de olduğu gibi, Lyons'daki harekette de kadın işçiler önde gelen ve asil bir rol oynadılar. Daha sonra, Lyons'daki diğer meslekler de ipek eğiricilerinin yolunu izlediler. Böylece bir kaç hafta içinde, otuz yıl önce bayraklarına modern proletaryanın *"Vivre en travaillant ou mourir en combattant!"*[55] parolasını işleyen bu yiğit halkın içinden on bin kadar yeni üye kazanıldı.

Bu arada Fransız hükümeti Enternasyonale önemsiz sıkıntılar vermeye devam ediyor. Marsilya'da, üyelerimizin Basel'e delege seçmek için yapacakları toplantı yasaklandı. Aynı bayağı oyuna başka şehirlerde de başvuruldu. Ama her yerde olduğu gibi, Avrupa'da da işçiler, doğal haklarını elde etmenin en emin yolunun bireysel tehlikeleri göze almak olduğunu sonunda anlamaya başlıyorlar.

Avusturyalı, özellikle Viyanalı işçiler sınıf hareketine ancak 1866[56] olaylarından sonra girmekle beraber, bir anda üstün bir duruma ulaştılar. Derhal sosyalizm ve enternasyonalin bayrağı altına yürüdüler ve son Eisenach kongresinde delegeleri vasıtasıyla kitle halinde Enternasyonale katıldılar.

Liberal orta sınıf, bencil içgüdülerini, manevî düşüklüğünü ve işçi sınıfına karşı duyduğu aşağılık kini Avusturya'da çok iyi ortaya koydu. İmparatorluğun ırklar ve uluslar arasındaki kardeş kavgasıyla şaşkına döndüğünü ve tehdit altında olduğunu gören orta sınıf bakanlıkları, yine de, bütün ırk ve ulusların kardeşliğinin tek savunucusu olan işçilere saldırıyor. Yeni durumunu kendi yiğitliğiyle değil, sadece Avusturya ordusunun uğradığı felaket sayesinde kazanan

(55) "Çalışarak yaşayalım ya da savaşarak ölelim!" Bu sloganı, 1831'de ayaklanan Lyons ipek işçileri atmıştı.
(56) Avusturya-Prusya savaşı.

orta sınıf, elde ettiklerini hanedanın, aristokrasinin ve ruhbanların saldırılarına karşı koruyacak güçte değildir ve bunu biliyor. Buna rağmen bütün gayretini, işçi sınfını örgütlenme, toplanma, basın ve düşünce özgürlüğü haklarından mahrum etmek gibi kötü bir çabaya harcıyor. Avrupa'nın bütün diğer devletlerinde olduğu gibi, Avusturya'da da *ci-devant spectre rouge*'un[57] yerini Enternasyonal almıştır. 13 Temmuz'da Moravya'nın pamuk şehri Brünn'de(Brno) küçük çapta bir işçi katliamı sahnelendikten sonra, olayın ardında Enternasyonal'in gizli tahrikleri olduğu keşfedildi. Ancak, ne yazık ki, Enternasyonal ajanlarının kendilerini görünmez yapabilmek gibi az bulunur bir yetenekleri vardı. Viyana işçilerinin bazı liderleri mahkeme önüne getirildiğinde, savcı onlara yabancıların aletleri diyerek kara çaldı. Ancak orta sınıfın Barış ve Özgürlük Derneği ile işçilerin Enternasyonal Birliğini birbirine karıştırmak gibi küçük bir hata işledi ve meseleyi nasıl bir doğrulukla incelemiş olduğunu gösterdi.

İşçi hareketi, Leitha ırmağının berisindeki Avusturya'da nasıl rahat bırakılmadıysa, Macaristan'da da pervasızca takibe uğradı. Genel Konseye, Peşte'den ve Pressburg'dan (Bratislava) bu konuyla ilgili çok güvenilir raporlar gelmiştir. Macar işçilerine yetkililer tarafından nasıl davranıldığına bir örnek vermek yeter. Toplantıları ve hatta hastalar klübü için yardım toplamak üzere düzenledikleri eğlenceleri aylar boyu engelleyen Brastislava işçileri en sonunda dertlerini ünlü Bay von Wenekheim'a dökmek üzere Viyana'ya delege gönderdiler. Ünlü şahsiyet, işçileri, purosunu tüttüre tüttüre şu tehditkâr sözlerle karşıladı: "Siz işçi misiniz? Çok çalışıyor musunuz? Başka şeye

(57) "Eski kızıl hayalet".

karışmayın. Klübe-mulübe ihtiyacınız yok. Politikaya burnunuzu sokarsanız alacağımız önlemleri biliriz. Sizin için hiçbir şey yapamam. İstediğiniz kadar şikayet edin." Polisin keyfi en yüksek yasa olmaya devam edecek mi sorusuna, liberal bakan şöyle cevap verdi: "Evet, benim sorumluluğum altında". Biraz uzun fakat sonuçsuz açıklamalardan sonra işçiler şöyle diyerek bakanın yanından ayrıldılar: "Devlet meseleleri işçilerin durumunu etkilediğine göre, işçiler de politikayla uğraşmak zorundadır ve mutlaka da uğraşacaklardır."

Prusya'da ve Almanya'nın geri kalan kısmında, geçen yıl, bütün ülkede sendikaların kurulmasıyla göze çarptı. Son Eisenach kongresinde asıl Almanya'dan, Avusturya'dan ve İsviçre'den 150 000 Alman işçisinin delegeleri, programı, kelimesi kelimesine Tüzüğümüzün başta gelen ilkelerini içeren yeni bir sosyal demokrat parti kurdular. Birliğimizin şubelerini kurmaları yasal olarak engellenmekle birlikte, Genel Konseyden tek tek üye kartları almaya karar vererek resmen Birliğe girdiler.

Alman İşçileri Genel Birliği de, Barmen'deki kongresinde Birliğimizin ilkelerine bağlılığını tekrar doğruladı. Ancak, Prusya yasalarının bize katılmalarını engellediğini de belirtti.

Napoli'de, İspanya'da ve Hollanda'da Birliğimizin yeni şubeleri açılmıştır. Artık, Birliğimizin, Barselona'da İspanyolca ve Amsterdam'da Hollandaca çıkan yayın organları vardır.(58)

Belçika hükümetinin Seraing ve Frameries gibi muhteşem savaş alanlarında topladığı zafer taçları büyük devletlerin kıskançlığını gerçekten tahrik etmiş görünüyor. Bu nedenle, İngiltere'nin de bu yıl kendisine ait bir işçi katliamı ile övünmesine şaşmamak

(58) **La Federacion** ve **De Werkman**.

gerek. Denbigshire'de Mold yakınlarında Leeswood ocağındaki Galli işçilere, işletmenin, epeydir haklı olarak en iflah olmaz zalim olarak gördükleri yöneticisi tarafından aniden ücretlerinin azaltıldığı bildirildi. Bunun üzerine, işçiler, komşu kömür ocaklarından da yardım alarak yöneticiyi dövdükten başka evine de saldırdılar ve bütün eşyalarını tren istasyonuna götürdüler. Zavallı işçiler, çocukça cahillikleri içinde bu adamdan ebediyen kurtulduklarını sanıyorlardı. Doğal olarak isyancılara karşı adlî işlemlere girişildi. Fakat bunlardan biri bin kişilik bir kalabalık tarafından kurtarıldı ve şehir dışına kaçırıldı. 28 Mayıs'ta önderlerden ikisi, "Kralın Hassa Alayı" olan 4. Alaydan bir bölük eşliğinde, polisler tarafından Mold yargıcına götürüleceklerdi. Tutukluları kurtarmaya çalışan bir grup işçi, polisin ve askerlerin direnmesi üzerine onları taş yağmuruna tuttular. Askerler de buna, hiçbir ihtarda bulunmaksızın silahlarını ateşleyerek kurşun yağmuruyla karşılık verdiler. İkisi kadın beş kişi öldü, bir çok kimse yaralandı. Buraya kadar Mold ve Ricamarie katliamları arasında çok benzerlik var, ancak bu benzerlik burada bitiyor. Fransa'da askerler yalnız komutanlarına karşı sorumluydular. İngiltere'de ise kuşkulu ölümleri soruşturmakla görevli memurun[59] jüri soruşturmasından geçmek zorundaydılar. Ne var ki, bu memur sağır ve kaçık bir ihtiyardı. Tanıkları kulağına taktığı boru ile dinleyebiliyordu. Onu destekleyen Galli jüri ise önyargılı bir sınıf jürisiydi. Katliamın "haklı öldürme" olduğunu açıkladılar.

Fransa'da isyancılar, üç ila on sekiz ay arasında hapse mahkum olmuş, kısa bir süre sonra da affedilmişlerdi. İngiltere'de ise on yıl kürek cezasına çarp-

(59) İngiltere'de şüpheli ölümleri ya da kaza ölümlerini soruşturmakla görevli resmî memur (coroner).

tırıldılar! Fransa'da bütün basın askerlere ateş püskürmüştü. İngiltere'de ise basın askerlerin sırtını sıvazlarken, işçilere dişlerini gıcırdattı! Yine de, İngiliz işçileri çok şey kazandılar çünkü böylelikle büyük ve tehlikeli bir hayali kaybetmiş oldular. Şimdiye kadar İsyan Yasasındaki[60] formalitelerle hayatlarının korunduğunu ve askerlerin sivil yetkililere bağımlı olduklarını sanıyorlardı. Artık, liberal İç İşleri Bakanı Bay Bruce'un Avam Kamarasındaki resmî beyanından biliyorlar ki, bir: Herhangi bir mülkî veya adlî amir, bir tilki avcısı ya da bir rahip, İsyan Yasasını okuyarak yapılan ihtar sürecine gerek görmeden, isyancı bir kalabalık olarak değerlendirdiği herkese ateş açmaları için askerlere emir verme hakkına sahiptir; iki: Asker, meşru müdafaada bulunduğunu ileri sürerek aklına estiği zaman ateş edebilir. Ancak liberal bakan şunu eklemeyi unuttu: Bu koşullar altında, herkesin, askere karşı meşru müdafaada bulunabilmek için, masrafı devlete ait olmak üzere silahlandırılması gerekir.

Aşağıdaki karar, İngiliz işçi sendikalarının Birmingham'da yapılan son genel kongresinde[61] alınmıştır:

Yerel emek örgütleri, ulusal nitelikteki örgütler karşısında hemen hemen ortadan silinmiştir. Öte yandan serbest ticaret ülkesinin yaygınlaşması, uluslar arasında, işçinin çıkarının unutulabileceği ve kapitalistler arasındaki şiddetli uluslararası yarışa feda edilebileceği bir rekabeti teşvik etmektedir. Bu durumda sözü edilen ulusal emek örgütlerinin de

(60) İsyan Yasası (**Riot Act**): İngiltere parlamentosunun, 1. George'un tahta çıkışını izleyen isyan üzerine çıkardığı yasa. Bu yasaya göre, yargıcın ya da başka bir yasa adamının yaptığı uyarıdan bir saat sonra dağılmayan on iki kişiden fazla gruplar suç işlemiş sayılıyordu.

(61) TUC (Trade Union Congress)'in ilk toplantısı.

yaygınlaştırılması ve uluslararası hale getirilmsi gerektiğine inanıyoruz. Enternasyonal İşçi Birliği, emekçi kitlelerin her yerde aynı olan çıkarlarını pekiştirmeye ve genişletmeye çalışmaktadır. Bu nedenle bu kongre, Birleşik Krallık işçilerine, özellikle bütün örgütlü bünyelere bu Birliği desteklemelerini hararetle tavsiye eder; Birliğin ilkelerinin gerçekleştirilmesinin dünya uluslarına sürekli bir barış getireceğine inanarak, bu Birliğe katılmasını kuvvetle teşvik eder.

Geçen Mayıs'ta, Birleşik Devletler ile İngiltere arasında bir savaş çok yakın görünüyordu. Bu nedenle, Genel Konseyiniz, Amerika Millî Emek Birliği Başkanı Bay Slyvis'e bir mesaj göndererek Birleşik Devletler işçi sınıfını, sözde efendileri savaş naraları atarken barış emretmeye çağırmıştı.

Bay Slyvis ani olarak ölmüştür. Davamızın bu yiğit savunucusunu bir kere daha saygıyla anmak üzere, raporumuzu mektubumuza verdiği cevapla bitiriyoruz:

Adresinizi de yazdığınız 12 tarihli lütfunuzu dün aldım. Denizin ötesindeki işçi kardeşlerimizden böyle nazik sözler duymak beni çok mutlu etti. Davamız ortaktır: Yoksullukla zenginliğin savaşıdır. Dünyanın her yanında emek aynı ezilen emek, sermaye aynı zalim sermayedir. Bu nedenle davamız ortaktır diyorum. Birleşik Devletler işçileri adına, size ve sizin vasıtanızla emeğin Avrupa'da çiğnenen ve zulüm gören bütün evlatlarına sağ elimi, dostluk elimi uzatıyorum. Üstlendiğiniz hayırlı işi, çabalarınız en muhteşem başarıyla taçlanıncaya kadar sürdürün. Biz burda kararlıyız. Ülkemizdeki son savaş, yeryüzünün en şerefsiz paralı aristokrasisinin kurul-

masıyla sonuçlandı. Bu paralı kuvvet halkın etini kemiğini yiyip bitiriyor. Ona karşı savaş açtık ve bu savaşı kazanmaya niyetliyiz. Becerebilirsek oy sandığıyla kazanacağız; olmazsa, o zaman daha sert yollara başvuracağız. Çaresiz kalınca biraz kan dönmek bazen gereklidir.

1869 Eylül'ü başında yazıldı.
1869'da Londra'da basılan
Enternasyonal İşçi Birliğinin
Dördüncü Yıllık Kongresine
Rapor adlı broşürde yayınlandı.

ENTERNASYONAL İŞÇİ BİRLİĞİ GENEL KONSEYİNDEN CENEVRE'DEKİ RUSYA ŞUBESİ KOMİTESİ ÜYELERİNE[62]

Yurttaşlar,

Genel Konsey, 22 Mart'taki toplantısında, programınızın ve tüzüğünüzün Enternasyonal İşçi Birliğinin Genel Tüzüğüne uygun olduğuna oybirliğiyle karar verdi ve şubenizi derhal Enternasyonale kabul etti. Genel Konsey temsilciliğiniz gibi şerefli bir görev için bana yaptığınız öneriyi memnunlukla kabul ediyorum.

Programınızda şöyle diyorsunuz:

"... Polonya'ya zulmeden İmparatorluk boyunduruğu, her iki ulusun –Polonyalıların olduğu kadar Rusların da– politik ve sosyal kurtuluşunu aynı şekilde engelleyen bir frendir."

(62) Birinci Enternasyonalin Rusya Şubesi, 1870 ilkbaharında İsviçre'de Rus siyasi mültecileri tarafından kuruldu.

Buna, Rusya'nın Polonya'ya saldırmasının, Almanya'da ve dolayısıyla bütün Avrupa'da askerî bir rejimin varlığı için tehlikeli bir destek ve gerçek bir neden sağlamakta olduğunu ekleyebilirsiniz. Bu nedenle Rus sosyalistleri, Polonya'yı bağlayan zincirleri kırmak için çalışırken, askerî rejimi de yıkmak gibi yüce bir görevi de üstlenmektedirler. Askerî rejimin yıkılması, Avrupa proletaryasının toptan kurtuluşu için gerekli bir ön koşuldur.

Bir kaç ay önce, St. Petersburg'dan Flerovski'nin *Rusya'da İşçi Sınıfının Durumu* adlı eserini aldım. Bu kitap, Avrupa'nın gözlerini açacak bir kitaptır. Avrupa'da sözüm ona devrimciler tarafından bile yayılan Rus iyimserliği, bu eserde acımasızca gözler önüne serilmiştir. Eserin bir iki yerinin tamamiyle teorik açıdan eleştirilebileceğini söylesem de, bu, esere değerinden bir şey kaybettirmez. Bu eser, ciddi bir gözlemcinin, yorulmak bilmez bir işçinin, önyargısız bir eleştirmenin, büyük bir sanatkârın ve hepsinin üzerinde, hiçbir zulme ve ulusal marşa tahammülü olmayan ve üretici sınıfın bütün sıkıntı ve özlemlerini istekle paylaşan bir kimsenin kitabıdır.

Flerovski'nin ve öğretmeniniz Çernişevski'nin eserleri gibi eserler Rusya'ya gerçekten şeref getirmekte ve ülkenizin de çağımızın hareketinde yer almaya başladığını kanıtlamaktadır.

Kardeşçe selamlar,
Karl Marx

Londra, 24 Mart 1870. Cenevre'de yayınlanan Narodnoye Dyelo gazetesinin 15 Nisan 1870 tarihli 1. sayısında yayınlandı.

GENEL KONSEYDEN FRANSIZ İSVİÇRESİ FEDERAL KONSEYİNE[63]

1 Ocak 1870'te yapılan olağanüstü toplantısında, Genel Konsey şu kararı aldı:

1. 11 Aralık 1989 tarihli *Egalité*'de[64] şunu okuduk:

Genel Konseyin çok önemli meseleleri ihmal ettiği kesindir. Yönetmeliğin[65] *II. maddesinin 2. fıkra-*

(63) **"Gizli Mektup"** olarak da bilinen bu genelge, Genel Konseyin 1 Ocak 1870'te yaptığı toplantıdan sonra Marx tarafından Mart sonunda Fransızca olarak yazıldı. Bu dönem, Bakuninçilerin Enternasyonal içinde Genel Konseye karşı mücadelelerini şiddetlendirdikleri bir dönemdi.

(64) **L'Egalite (Eşitlik)**, Enternasyonalin Fransız İsviçresi Konseyinin resmî yayın organıydı. Bu haftalık gazete, Cenevre'de Fransızca olarak 1868 Aralığından 1872 Aralığına kadar yayınlandı., 1869 sonbaharında Bakuninci hizip tarafından ele geçirilmişti. Ama Federal Konsey, 1870 Ocak'ında bu yazı kurulunu uzaklaştırmayı başardı. Gazete bundan sonra Genel Konseyin çizgisini destekledi.

(65) Enternasyonalin İdarî Yönetmeliği, 1866 Cenevre Kongresinde Tüzüğe ek olarak kabul edildi. Sonraki Kongreler tarafından geliştirildi.

sında belirtilen yükümlülüklerini hatırlatalım: "Genel Konsey, Kongre kararlarını uygulamak zorundadır, vs. ..." Genel Konseye, cevapları oldukça uzun bir belge tutacak sorular sorabiliriz. Bunları sonraya bırakıyoruz. ... Şimdilik, vs. vs. ...

Ne Tüzükte ne de Yönetmelikte, Genel Konseyi *Égalité* ile yazışmaya ya da tartışmaya girmeye ya da gazetelerden gelen "sorulara cevap vermeye" zorunlu tutan bir madde yoktur. Genel Konseye karşı, Fransız İsviçresinin şubelerini sadece Cenevre'deki Federal Komite temsil eder. Federal komite, ricalarını ya da itirazlarını bize meşru olan tek yoldan, yani sekreteri aracılığıyla bildirdiği zaman, Genel Konsey cevap vermeye daima hazır olacaktır. Ama Federal Komitenin, görevlerini ne *Égalité*'nin ve *Progrès*'nin[66] editörlerine devretmeye ne de bu gazetelerin kullanmasına izin vermeye hakkı yoktur. Genel olarak, Genel Konsey ile ulusal ve yerel komiteler arasındaki idarî yazışmaların kamuya açıklanması, Birliğin genel çıkarları bakımından çok zararlı bir şeydir. Dolayısıyla, Enternasyonalin diğer yayın organları, *Progrès* ve *Égalité*'yi taklid edecek olsalardı, Genel Konsey ya sessiz kalarak kamu oyunda itibarını zedelemek ya da açık bir cevap vererek yükümlülüklerini ihlal etmek zorunda kalacaktı. *Égalité*, *Progrès* ile birleşmiş ve her ikisi *Le Travail*'ı da[67] Genel Konseye saldırmaya teşvik etmişlerdir. Bu gerçekten de bir *ligue du bien public*'tir[68].

2. *Égalité* tarafından yöneltilen soruların ger-

(66) **Le Progrès**, İsviçre'nin Le Locle şehrinde James Guillaume tarafından yönetilen Bakuninci bir gazeteydi.

(67) **Le Travail**, Enternasyonalin Paris şubelerinin gazetesiydi.

(68) **"Kamunun İyiliği için Birlik"**. Bunun aslı, Fransız Baronlarının XI. Louis'nin merkeziyetçi politikasına karşı çıkmak için 1464'te kurdukları birlikti.

çekte Fransız İsviçresi Federal Konseyinden geldiğini kabul ederek, gelecekte böyle soruların bize aynı yoldan ulaşmaması koşuluyla, bunları cevaplıyoruz.

3. Bülten Meselesi

Cenevre Kongresinin İdarî Yönetmeliğe dahil edilen kararlarına göre, ulusal komitelerin Genel Konseye proletarya hareketine ilişkin *belgeler*, göndermeleri gerekmektedir ve "Genel Konsey, *olanakların elverdiği kadar sık bir şekilde*" çeşitli dillerde "rapor yayınlayacaktır."

Böylelikle, Genel Konseyin yükümlülüğü asla yerine getirilmemiş olan koşullara bağlı olmaktadır. Tüzükte şart koşulan her genel kongrede, karara bağlanan ve Genel Konsey tarafından her yıl talep edilen istatistikî anket bile hiçbir zaman gerçekleştirilmemiştir. Genel Konseye hiçbir belge gönderilmemiştir. *Olanaklara* gelince, İngilizlerin "bölgesel" katkıları ve Genel Konsey üyelerinin kişisel fedakarlıkları olmasaydı, Genel Konsey çoktan yok olup gitmişti.

Bu nedenle, Cenevre Kongresinde kabul edilen söz konusu karar hükümsüz kalmıştır.

Brüksel Kongresi ise, kendi payına, bu kararın *uygulanmasını* hiç tartışmadı. Uygun bir zaman içinde bir bülten yayınlanması ihtimalini ele aldı ama *bir karar almadı.* (Basel'de kongrenin gözü önünde basılan *Alman Raporu*'na bakınız).

Bütün bunlar bir yana, Genel Konsey, Enternasyonalin çeşitli dillerde basılan ve karşılıklı değiş tokuş edilen çeşitli organlarının şu an için bültenin esas amacını pekala yerine getirdiği inancındadır. Masraf etmeden zaten yapılan bir şeyi yapmak için masraflı bültenler çıkarmak saçma olurdu. Öte yandan, Enternasyonalin organlarında söylenmeyen şeyleri yayınlayan bir bülten de, gizliliğimizi düşmanlarımıza aç-

maktan başka bir işe yaramayacaktır.

4. Genel Konseyin ve İngiltere Bölge Konseyinin Ayrılması Meselesi[69]

Bu teklif, *Égalité*'nin kurulmasından çok önce Genel Konseyin kendi içinden yapılmış, bir ilki İngiliz üye tarafından ileri sürülmüştü. Hemen hemen oybirliğiyle, sürekli reddedildi.

Her ne kadar devrimci *inisyatif* muhtemelen Fransa'dan gelecekse de, ciddî bir *ekonomik* devrimin *manivelası* sadece İngiltere olabilir. İngiltere, artık köylülerin bulunmadığı ve toprak mülkiyetinin bir kaç elde yoğunlaştığı tek ülkedir. İngiltere, hemen hemen bütün üretimin *kapitalist biçim* tarafından devralındığı, başka bir deyişle, işin, kapitalist patronların eli altında geniş çapta birleştiği tek ülkedir. İngiltere, *nüfusun büyük çoğunluğunu ücretli emekçilerin oluşturduğu* tek ülkedir. İngiltere, sınıf mücadelesinin ve işçi sınıfının *sendikalar* içinde örgütlenmesinin elle tutulur bir olgunluk ve genellik derecesine gerçekten ulaştığı tek ülkedir. Dünya pazarındaki egemenliğinden ötürü İngiltere, ekonomik sistemindeki bir devrimle bütün dünyayı etkileyecek tek ülkedir. Her ne kadar, toprak ağalığı ve kapitalizm bu ülkede en geleneksel biçimde kurulu ise de, *bunlardan kurtulmak için gerekli maddi koşullar* da burada en olgun durumdadır. *Proletarya devriminin bu muazzam manivelası doğrudan doğruya Genel Konseyin elindeyken*, bunu sadece İngilizlerin eline bırakmak nasıl bir çılgınlık ve hatta nasıl bir cinayettir!

İngilizler, sosyal devrim için *maddî* olarak gerekli her şeye sahiptirler. Yoksun oldukları, genelleş-

(69) Enternasyonalin kuruluşundan itibaren, Genel Konsey aynı zamanda İngiltere Bölge Konseyi görevini de üstlenmişti. Bu, 1871 Londra Konferansında ayrı bir İngiliz Federal Konseyi kuruluncaya kadar sürdü.

tirme duygusu ve devrimci tutkudur. Bunlar da ancak Genel Konseyin verebileceği şeylerdir. Böylelikle Genel Konsey, bu ülkedeki ve dolayısıyla her yerdeki gerçek devrimci hareketi hızlandırabilir. Bu yönde şimdiden almış olduğumuz olağanüstü sonuçlar, egemen sınıfların en akıllı ve yetkili gazeteleri –mesela *Pall Mall Gazette, Saturday Review* ve *Fortnightly Review*– tarafından doğrulanmaktadır. Bu arada, kısa bir süre öncesine kadar İngiliz işçi liderleri üzerinde büyük bir etkiye sahip olan, parlamentonun her iki kamarasının sözüm ona Radikal üyelerini hiç saymıyoruz. Onlar, bizi, açıkça işçi sınıfının *İngiliz ruhunu* zehirlemek ve neredeyse söndürmekle ve böylece işçileri devrimci sosyalizmin kucağına atmakla suçluyorlar.

Bu değişikliği ancak Enternasyonal İşçi Birliğinin Genel Konseyi olarak hareket etmekle yaratabildik. Genel Konsey olarak, Toprak ve Emek Biliğinin[70] kuruluşu gibi hareketler başlatabiliriz ve bunlar geliştikçe, kamuya İngiliz işçi sınıfının kendiliğinden hareketleri şeklinde gözükür.

Genel Konseyden ayrı bir Bölge Konseyi kurulmuş olsaydı, bunun doğuracağı sonuçlar ne olurdu?

Genel Konsey ile TUC [*Trade Union Congress* = Sendika Meclisi — çev.] arasında sıkışıp kalan Bölge Konseyi otorite sahibi olamazdı. Öte yandan Enternasyonalin Genel Konseyi anlatmış olduğum büyük manivela üzerindeki deneyimini kaybederdi. Ciddi yeraltı faaliyeti yerine herkese açık bir gösteri yapmak isteseydik, belki o zaman *Égalité*'nin "Genel Konsey niye bu kadar çok görev üstleniyor?" sorusunu

(70) **Toprak ve Emek Birliği** 1869 Ekiminde Londra'da, Genel Konseyin de katılmasıyla kurulmuştu. Programı şu istekleri içeriyordu: Toprağın ulusallaştırılması, daha kısa iş günü, genel oy hakkı. Ne var ki, 1870 sonbaharında burjuva unsurlar örgüte egemen oldular ve örgüt, 1872'de Enternasyonalle olan tüm ilişkisini kaybetti.

açık olarak cevaplamak hatasına düşebilirdik!

İngiltere herhangi bir ülke olarak görülemez. Ona sermayenin metropolü muamelesi yapılmalıdır.

5. Genel Konseyin İrlanda'da Genel Affa İlişkin Kararları Meselesi[71]

İngiltere, Avrupa toprak ağalığının ve kapitalizmin kalesi ise, ona köklü bir darbe vurulabilecek tek yer de *İrlanda*'dır.

Her şeyden önce, İrlanda, İngiliz toprak ağalığının kalesidir. Toprak ağalığı, İrlanda'da çökerse, İngiltere'de de çöker. Bu harekât, İrlanda'da yüz kat daha kolaylıkla yürütülebilir, çünkü orada ekonomik mücadele bütünüyle toprak mülkiyeti üzerinde yoğunlaşmıştır; çünkü orada toprak mücadelesi aynı zamanda ulusal mücadeledir ve çünkü orada halk, İngiltere'dekinden daha devrimci ve kızgın bir noktaya ulaşmıştır. İrlanda'da toprak ağalığını ayakta tutan sadece *İngiliz Ordusudur*. Bu iki ülke arasındaki

(71) Fenian örgütü (bak. nipnot 42) üyelerinin serbest bırakılması için İngiliz hükümetini zorlayan af hareketi, İrlanda'da halkın mücadelesini yükseltmişti. Genel Konseyin 16 Kasım 1869'da yapılan toplantısında Marx İngiliz hükümetinin İrlanda'da genel af meselesine ilişkin tavrının mahkum edilmesi için tartışma açtı ve aşağıdaki karar tasarısını önerdi:

İrlandalıların İrlandalı yurtseverlerin serbest bırakılması istemlerine verdiği cevapta –O'Shea vs. ye mektubundaki cevap–, Bay Gladstone kasıtlı olarak İrlanda ulusuna hakaret etmektedir.

Hem kötü yönetimin kurbanlarını hem de mensup oldukları halkı aynı derecede aşağılayan koşullarla siyasî affı engellemektedir.

Sorumlu konumuna rağmen, Amerikalı köle sahiplerinin isyanını açıkça ve coşkuyla kutladıktan sonra, şimdi de İrlanda halkına pasif itaat öğretisini anlatmaya girişmektedir.

İrlanda'da Genel Af meselesine ilişkin bütün hareketleri, bizzat kendisinin "fetih politikası" kullanmakla suçlayarak iktidardan indirdiği muhaliflerinin davranışının aynısıdır.

Enternasyonal İşçi Birliğinin Genel Konseyi, İrlanda halkının Genel Af hareketini yürütmede gösterdiği kararlı, gayretli ve canlı tavrı takdirle karşılar.

Bu karar, Enternasyonal İşçi Birliğinin Avrupa ve Amerika'daki bütün şubelerine ve ona bağlı işçi örgütlerine bildirilecektir. (Marx'ın Engels'e yazdığı 18 Kasım 1869 tarihli mektuptan.).

zorlama birlik[72] sona erdiği takdirde, İrlanda'da derhal, biraz geri bir türden olsa da bir sosyal devrim patlak verecektir. İngiliz toprak ağalığı sadece zenginliğinin temel kaynağını kaybetmekle kalmayacak, aynı zamanda en büyük manevi iktidarını; İngiltere'nin İrlanda üzerindeki egemenliğinin temsilcisi olmayı kaybedecektir. Öte yandan, İngiltere proletaryası kendi toprak ağalarının İrlanda'daki iktidarını muhafaza etmekle, bunları İngiltere'de de yenilmez hale getirmektedir.

İkinci olarak, İngiliz burjuvazisi, İngiltere'deki işçi sınıfını daha da geriletmek için fakir İrlanda halkını zorla İngiltere'ye göç ettirirken, sadece İrlanda'nın yoksulluğunu sömürmekle kalmıyor aynı zamanda, proletaryayı da iki düşman kampa bölmüş oluyor. Kelt işçisinin ateşli isyancılığı, Anglo-saksonun aynı kararda kalan yavaş doğasıyla bağdaşamaz. Gerçekten, İngiltere'nin bütün *büyük sanayi merkezlerinde* İrlandalı ve İngiliz proleterler arasında derin bir düşmanlık vardır. Sıradan İngiliz işçisi, ücretini ve yaşama standardını düşüren bir rakip olarak gördüğü İrlandalı işçiye nefret besler. Aynı zamanda, ona karşı ulusal ve dinî bir soğukluk duyar. Bu, Kuzey Amerika'nın yoksul beyazlarının zenci kölelere gösterdikleri davranışın hemen hemen aynısıdır. İngiltere'deki iki grup proletarya arasındaki düşmanlık, bu bölünmenin kendi iktidarını korumanın gerçek sırrı olduğunu çok iyi bilen burjuvazi tarafından ayakta tutulmakta ve kışkırtılmaktadır.

Bu düşmanlık, Atlantik'in öbür yakasında bir kere daha tezgahlanmaktadır. Kendi topraklarından,

(72) 1 Ocak 1801'de zorla yürürlüğe giren İngiliz-İrlanda Birliğine atıf yapılmaktadır. Bu "Birlik", İrlanda'daki son özerklik kalıntılarını da yok etti. İrlanda parlamentosunu feshetti ve İrlanda'nın tamamen İngiltere'nin kölesi haline gelmesine yol açtı.

sığırların ve koyunların gelmesiyle sürülen İrlandalılar Kuzey Amerika'ya geçmekte ve orada nüfusun oldukça büyük ve artan bir bölümünü oluşturmaktadırlar. Tek düşünceleri, tek tutkuları İngiltere'ye karşı duydukları kindir. İngiliz ve Amerikan hükümetleri (başka bir deyişle temsil ettikleri sınıflar), Birleşik Devletler ile İngiltere arasındaki yeraltı mücadelesini sürekli canlı tutmak için bu tutkuyu beslemektedirler. Atlantiğin her iki yakasındaki işçi sınıflarını kurtuluşa götürecek içten ve değerli birliği bu şekilde önleyebilmektedirler.

Ayrıca, İrlanda İngiliz hükümetinin büyük bir sürekli ordu beslemek için tek bahanesidir. Bu ordu görmüş olduğumuz gibi İrlanda'da temel eğitimini gördükten sonra ihtiyaç durumunda İngiliz işçileri üzerine salınmaktadır.

Sonuç olarak şunu söyleyelim ki, eski Roma'nın çok büyük çapta uyguladığı şey bu günün İngiltere'sinde görülmektedir. Başka bir halkı kendine tabi kılan bir halk aslında kendini bağlayan zincirleri sıkılaştırmış olur.

Bu nedenle Enternasyonal Birliğin İrlanda meselesindeki tavrı tamamen açıktır. Birliğin ihtiyaç duyduğu ilk şey, İngiltere'deki sosyal devrimi hızlandırmaktır ve bu amaç için ilk darbenin İrlanda'da vurulması gerekir.

Genel Konseyin İrlanda'da Genel Af üzerine kararlarının tek amacı şudur: Uluslararası adaletin işlemlerinden çok ayrı olarak, varolan zorlama birliği (yani İrlanda'nın esaretini) olabilirse hür ve eşit bir konfederasyona ve gerekirse tamamen ayrılmaya dönüştürmenin İngiliz işçi sınıfının kurtuluşu için gerekli bir ön koşul olduğunu ilan edecek yeni kararlara yol açmak.

Her durumda, *Égalité* ve *Progrès*'nin sosyal hareket ile politik hareket arasında bağa, daha doğrusu

kopukluğa ilişkin aşırı saf iddiaları, bildiğimiz kadarıyla Enternasyonal kongrelerimizin hiçbirinde onaylanmamıştır. Aslında bunlar, "Emekçi sınıfların *ekonomik kurtuluşu*, her *politik hareketin araç olarak bağımlı olması gereken* yüce amaçtır" diyen Tüzüğümüze aykırıdır.

"Araç olarak" ibaresi, 1864'te Paris Komitesi tarafından yapılan Fransızca çeviride çıkarılmıştı. Genel Konseyin bu konudaki suçlaması üzerine, Paris Komitesi mazeret olarak siyasî geriliğini ileri sürdü.

Metinde başka tahrifler de vardır. Tüzüğün girişinin ilk paragrafı şöyledir: "Emekçi sınıfların kurtuluşu için mücadele eşit haklar ve ödevler ve *her çeşit sınıf egemenliğinin kaldırılması* için mücadele... anlamına gelir"

Paris çevirisi, "eşit hak ve ödevleri", yani geçen yüzyılın hemen hemen bütün demokratik bildirilerinde yer alan ve farklı sınıflar için çok farklı anlamlar taşıyan bu ibarenin sözünü etmekte, fakat şu somut ibareyi, "her türlü sınıf egemenliğinin kaldırılması"nı çıkartmaktadır.

Yine, Tüzüğün girişinin 2. paragrafında şunu okuyoruz: *"Emekçinin, üretim araçlarını yani geçim kaynaklarını tekelinde tutan kimseye* olan ekonomik bağımlılığı, vs."

Paris çevirisinde, başka üretim araçlarını olduğu gibi toprağı da içeren bir ifade olan "üretim araçları yani geçim kaynakları" yerine "sermaye" geçmektedir. Mamafih, Brüksel'de *La Rive Gauche* tarafından 1866'da yayınlanan ve bir broşür halinde de basılan Fransızca çeviride[73] doğru ve gerçek metne dönülmüştür.

---

(73) Bu çeviri, daha sonra Marx'ın kızlarından Jenny ile evlenen Charles Longuet tarafından yapılmıştı. **(Manifesti de L'Association Internationale des Travailleurs suivi du Reglement Provisoire).**

Égalité diyor ki: "Bu iki grup, Enternasyonal içindedir."

Bu doğru değildir. *Progés* ve *Égalité*'nin "yurttaş Liebknecht'in grubu" dedikleri Eisenach grubu[74] Enternasyonal içindedir. *Schweitzer'in grubu*[75] *Enternasyonale bağlı değildir.*

Hatta Schweitzer, gazetesinde *(Social-Demokrat)* Lasalleci örgütün kendi kendini yıkmadan Enternasyonalle birleşemeyeceğini uzun uzun yazmıştı[76] ve farkında olmadan gerçeği söylüyordu. Schweitzer'in yapay ve sekter örgütü işçi sınıfının tarihsel ve kendiliğinden örgütünün tamamen karşıtıdır.

Progrés ve *Égalité*, Genel Konseyin Liebknecht ile Schweitzer arasındaki kişisel farklılıklara ilişkin bir açık "fikir" açıklamasında bulunmasını istiyorlar. Schweitzer'in gazetesinde Liebknecht'le birlikte iftira edilen yurttaş Juhonn Philpp Becker *Égalité*'nin yazı kurulu üyelerinden biri olduğuna göre, yazı kurulu üyelerinin gerçeklerden daha iyi haberdar olmamaları biraz acaip görünüyor Liebknecht'in *Demokratisches Wochenblatt*'ta[77], Schweitzer'e Genel Konseyi aralarındaki ayrılıklara hakemlik yapmasını kabule davet ettiğini ve Schweitzer'in aynı şeklide açıkça Genel Konseyin otoritesini reddettiğini bilmeleri gerekir.

---

(74) Sosyal Demokrat İşçi Partisi.

(75) Lasalle'in kurduğu Alman İşçileri Genel Birliği.

(76) 16 Temmuz 1869'da. 1868'de Enternasyonale yaklaşan Schweitzer, Alman İşçileri Genel Birliğini 1869 Haziranında çok sekter bir çizgiye sürükledi ve Kontes Hatzfeld'in bölücü grubuyla uzlaştı. Bunun üzerine AİGB'nin büyük bir bölümü örgütten koptu ve Bebel ile Liebknecht'in gruplarıyla birleşerek 1869 Eylülünde Sosyal Demokrat İşçi Partisini kurdu.

(77) 20 Şubat 1869'da **Demokratisches Wochenblatt.** Liebknecht'in Alman İşçi Dernekleri Birliğinin yayın organıydı.

Genel Konsey, kendi hesabına, bu rezaleti sona erdirmek için gücünün yettiği her şeyi yapmıştır. Almanya sekreterinden(*) Schweitzer'le yazışmasını istemiş ve bu yazışma iki yıl sürmüştür ama, Schweitzer'in otokratik iktidarını ve kendi sekter örgütünü ne pahasına olursa olsun korumada kesin kararlı olması sayesinde, Konseyin bütün çabaları başarısız kalmıştır. Genel Konsey, tartışmaya hangi anda açıkça müdahale etmenin zarardan çok yarar getireceğine kendisi karar verecektir.

7. *Égalité*'nin suçlamaları kamuya duyurulduğundan ve Cenevre (Fransız İsviçresi) Komitesinden geldikleri düşünülebileceğinden, Genel Konsey, bu cevabı yazışmakta olduğu bütün komitelere iletecektir.

GENEL KONSEYİN EMRİYLE

28 Mart 1870 dolaylarında yazıldı.
İlk olarak Die Neu Zeit dergisinin 1902'de çıkan 15. sayısında yayınlandı.

(*) Yani Marx.

BÖLÜM X

İŞÇİ SINIFININ POLİTİK EYLEMİ ÜZERİNE[78]

(Friedrich Engels)

Politik eylemden tümüyle uzak durmak mümkün değildir. Uzak durmaktan yana olan basının kendisi her gün politika yapıyor. Burada mesele sadece politikanın nasıl yapıldığı ve hangi politikayla meşgul olunduğudur. Yoksa bizim için politikadan uzak durmak mümkün değildir. İşçi sınıfı partisi artık bir çok ülkede politik bir parti olarak görev yapmaktadır ve

(78) Birinci Enternasyonalin Londra Konferansı 17-23 Eylül 1871'de toplandı. Paris Komününün yenilgisinden sonra Enternasyonal üyeleri üzerinde ağır baskıların bulunduğu koşullarda toplanan Konferansa çok sayıda üye katılamadı. Oy hakkı bulunan 22 delege ile söz hakkı bulunan fakat oy hakkı bulunmayan 10 delege vardı. Delege gönderemeyen ülkeler Genel Konseydeki Yazışma Sekreterleri aracılığıyla temsil edildiler. Marx Almanya'yı Engels İtalya'yı temsil ediyordu.

Londra Konferansı, Marx ve Engels'in proletarya partisinin kurulması için verdikleri mücadelede önemli bir aşamayı belirledi. Proletarya partisinin bir çok taktik ve örgütlenme ilkeleri Konferans kararlarında formüle edildi. Konferans, sektarizm ve reformizme ağır bir darbe indirdi ve proletarya partisi ilkelerinin anarşizme ve oportünizme karşı savunulmasında önemli bir rol oynadı.

politikadan uzak durmayı öne sürerek onu yıkmak bizim işimiz olamaz. Canlı deneyimler, yani şimdiki hükümetlerin uyguladığı politik baskı, işçileri, ister beğensinler ister beğenmesinler, ister politik ister sosyal amaçlarla olsun politikayla uğraşmaya zorlamaktadır. Onlara politikadan uzak durmayı söylemek, onları burjuva politikasının kucağına atmak demektir. Proletaryanın politik eylemini gündeme alan Paris Komününün ertesinde, politikadan uzak durmak kesinlikle söz konusu olamaz.

Biz sınıfların kalkmasını istiyoruz. Bunu elde etmenin yolu nedir? Tek yol, proletaryanın politik egemenliğidir. Buna rağmen, artık herkes tarafından biliniyor ki, bize politikaya burnumuzu sokmamamız söyleniyor. Politikadan uzak durmayı savunanlar devrimci olduklarını, hatta dört dörtlük devrimci olduklarını söylüyorlar. Ne var ki, devrim en yüksek bir politik harekettir ve devrim isteyenler onu elde etmenin yolunu da istemelidirler. Bu yol, devrim için ortamı hazırlayan ve işçilere devrimci eğitim veren politik eylemdir. Bu eğitim olmaksızın işçiler savaşın ertesi sabahı Favresların ve Pyatların aletleri haline gelmeye mahkumdurlar. Öte yandan, bizim politikamız işçi sınıfı politikası olmak zorundadır. İşçi partisi asla herhangi bir burjuva partisinin kuyruğuna takılmamalıdır. Bu parti bağımsız olmalı, kendi amacına ve kendi politikasına sahip olmalıdır.

Politik özgürlükler, toplanma ve dernek kurma özgürlüğü ve basın özgürlüğü –bunlar bizim silahlarımızdır. Bir takım kimseler bunları bizim elimizden almaya çalışırken biz eli kolu bağlı oturup politikadan uzak mı duracağız? Deniyor ki, tarafımızdan yapılacak bir politik hareket şimdiki durumu kabul ettiğimiz anlamına gelir. Tersine, bu varolan durum bize, ona karşı çıkma olanağını verdiği sürece, bizim bu

olanakları kullanmamız egemen düzeni kabul ettiğimiz anlamına gelmez.

21 Eylül 1871'de Londra Kongeransında yapılan konuşmanın bir muhabir tarafından tutulan metni. Tam olarak ilk defa The Communist International dergisinin 1934'te çıkan 29. sayısında yayınlandı.

LONDRA KONFERANSININ İŞÇİ SINIFININ POLİTİK EYLEMİ ÜZERİNE KARARI[79]

(Karl Marx - Friedrich Engels)

Tüzüğün önsözündeki aşağıdaki pasajı göz önüne alarak: "Emekçi sınıfların ekonomik kurtuluşu her politik hareketin araç olarak bağımlı olması gereken yüce amaçtır.";

Enternasyonal İşçi Birliğinin Kuruluş Mesajında (1864): "Toprak ağaları ve sermaye ağaları kendi ekonomik tekellerinin korunması ve devam etmesi için daima kendi politik imtiyazlarını kullanacaklardır. Emeğin kurtuluşunu teşvik etmek şöyle dursun, bu yola her türlü engeli dikmeye devam edecek-

(79) Bu metin Londra Konferansının (bak. dipnot 78) "İşçi Sınıfının Politik Eylemi" başlıklı IX numaralı kararıdır. Bu mesele üzerine karar taslağı, Marx'ın tarafı adına Blanquici Edouard Vaillant tarafından kaleme alınmış ve ilke olarak kabul edilmişti. Son taslağın yazılması Genel Konseye bırakıldı. Bu işi de Marx ve Engels yaptılar.

lerdir ... Politik iktidarı ele geçirmek emekçi sınıfların yüce görevi haline gelmiştir" denildiğinden,

Lozan Kongresi (1867), "İşçilerin sosyal kurtuluşu politik kurtuluşlarından ayrılamaz" kararını aldığından,

Genel Konseyin, Fransız Enternasyonalistlerinin halk oylaması arifesinde (1870) hazırladıkları iddia edilen komploya ilişkin bildirisinde: "Elbette Tüzüğümüz doğrultusunda, İngiltere'deki, Almanya'daki ve Amerika'daki bütün şubelerimiz, sadece işçi sınıfının militan örgütlenmesi için merkezler olarak hizmet etmekle kalmayacak aynı zamanda kendi ülkelerinde nihaî hedefimizin –işçi sınıfının ekonomik kurtuluşunun– gerçekleşmesine yönelen her politik hareketi destekleyeceklerdir." denildiğinden,

Orijinal tüzüğün yanlış çevirileri Enternasyonal İşçi Birliğinin gelişmesine ve eylemine zararlı çeşitli yorumlara yol açtığından,

İşçilerin kurtuluşu için her çabayı şiddetle ezen ve sınıf ayrımını ve bunun sonucu olan mülk sahibi sınıfların politik egemenliğini kaba kuvvetle koruyacağını iddia eden gemi azıya almış gericiliğin varlığı karşısında,

Mülk sahibi sınıfların bu kollektif iktidarına karşı, işçi sınıfının kendisini, mülk sahibi sınıflar tarafından kurulmuş bütün eski partilerden farklı ve onların karşıtı bir politik parti haline getirmediği takdirde sınıf olarak hareket etmesinin mümkün olmadığını göz önüne alarak,

İşçi sınıfının kendisini politik bir parti haline getirmesi, sosyal devrimin ve nihaî sonucunun –sınıfların kaldırılmasının– zaferini sağlamak için gerekli olduğundan,

İşçi sınıfının ekonomik mücadeleleriyle şimdiden gerçekleştirdiği güç birliği, aynı zamanda işçi

sınıfının, toprak ağalarının ve kapitalistlerin politik iktidarına karşı mücadelelerinde bir manivela görevini üstlenmesi gerektiğinden,

Konferans, Enternasyonalin üyelerine hatırlatır ki:

İşçi sınıfı, militan bir duruma geldiğinde, ekonomik hareketiyle politik eylemi birbirlerine ayrılmaz bir şekilde bağlıdır.

1871 Eylül'ünde yazıldı.
1871'de Londra'da basılan
Enternasyonal İşçi Birliği
Delegeleri Konferansının
Kararları adlı broşürde yayınlandı.

ENTERNASYONALİN YEDİNCİ KURULUŞ YILDÖNÜMÜ ÜZERİNE KONUŞMA(80)

Enternasyonal ile ilgili olarak, [Marx], Enternasyonalin bugüne kadar gösterdiği çabaları taçlandıran büyük başarıların, hiçbir şekilde üyelerin denetiminde bulunmayan koşullardan doğduğunu söyledi. Bizzat Enternasyonalin kuruluşu, kesinlikle, bu işle uğraşan kimselerin gösterdiği çabaların değil, bu koşulların bir sonucuydu. Enternasyonal, bir grup akıllı politikacının eseri değildi. Dünyanın bütün politikacıları bir araya gelse, Enternasyonalin başarısı için gerekli durumu ve koşulları yaratamazlardı. Enternasyonal, özel bir inanç ileri sürmemişti. Görevi,

(80) Bu kutlama merasimi 26 Eylül günü Londra'da verilen bir yemekle yapıldı. Yemek Londra Konferansının kapanışından iki gün sonra verildi ve Konferansa katılan delegelerin çoğu yemekte buludular. Buradaki metin New York **World** gazetesinde, "Kızılların Toplantısı. Enternasyonalin Yedinci Kuruluş Yıldönümünün Londra'da Kutlanışının Gerçek Hikayesi" başlığıyla yayınlanan bir haberden alınmıştır. Yemekte büyük bir olasılıkla bu tarihten üç ay önce Marx'la bir konuşma yapan **World** muhabiri R. Landor bulunmuştur.

emek kuvvetleri arasında bağlar kurarak onları birleştirmekti. Birliği böylesine geliştiren koşulları, bütün dünya işçilerine gitgide daha fazla zulmeden koşullardı ve başarının sırrı buradaydı. Son haftalardaki olaylar, işçi sınıfının kurtuluşu için savaşması gerektiğini yanılmaya yer bırakmayacak şekilde göstermişti. Hükümetlerin Enternasyonale karşı uyguladığı baskılar, eski Roma'nın ilk Hıristiyanlara yaptığı baskılara benziyordu. İlk Hıristiyanlar da önceleri sayıca azdılar, ama Roma'nın patriçileri, Hıristiyanlar başarıya ulaştığı takdirde Roma İmparatorluğunun yok olup gideceğini içgüdüsel olarak hissettiler. Roma'nın uyguladığı baskılar, İmparatorluğu kurtaramamıştı; Enternasyonale karşı bütün uygulanan baskılar da yaşanan durumu kurtaramayacaktı.

Enternasyonalde yeni olan şey, işçiler tarafından ve kendileri için kurulmuş olmasıydı. Enternasyonalin kuruluşundan önceki çeşitli örgütlerin hepsi, işçi sınıfı adına, egemen sınıflar içindeki bazı radikaller tarafından kurulmuş derneklerdi. Ama Enternasyonal, işçiler tarafından, kendileri için kurulmuştu. Bu ülkedeki Chartist hareket orta sınıf radikallerinin onayı ve yardımıyla başlatılmıştı. Ama başarı sağlasaydı, bu elbette ki işçi sınıfının sadece yararına olurdu. İngiltere, işçi sınıfının, genel oya gerçek değerini bulduracak derecede gelişmiş ve örgütlü olduğu tek ülkeydi. [Marx] Daha sonra, Şubat devrimine, burjuvazinin egemen partiye karşı olan bir kesimin desteklediği bir hareket olarak imada bulundu. Şubat devrimi, işçi sınıfına, sadece sözler vermiş ve egemen sınıfın bir ekibini diğeriyle değiştirmişti. Temmuz ayaklanması, en radikal kesimi de dahil olmak üzere egemen sınıfın tümüne karşı bir isyan olmuştu. 1848'de yeni isimleri iktidara yükselten işçiler, bir zalimler ekibini diğeriyle değiştir-

diklerini ve ihanete uğradıklarını içgüdüsel olarak hissetmişlerdi.

Son hareket, bugüne kadar yapılanların en büyüğü olan Komün'dü. Ve bu konuda farklı yorumlara varmak mümkün değildi: Komün, politik iktidarın emekçi sınıflar tarafından ele geçirilmesiydi. Komün konusunda pek çok yanlış anlama da vardı. Komün, yeni biçimde bir sınıf hükümeti kuramazdı. Yaşanan zulüm koşullarını yıkarken, bütün üretim araçları üretici emekçiye devredilerek ve böylelikle her sağlam birey yaşamak için çalışmaya zorunlu tutularak, sınıf egemenliği ve zulmün tek temeli ortadan kaldırılmış olacaktı. Ama böyle bir değişiklik gerçekleştirilmeden önce proletarya diktatörlüğü gerekecekti ve bunun da ilk koşulu proletarya ordusuydu. Emekçi sınıflar, kendilerini kurtarma hakkını savaş alanında elde edeceklerdi. Enternasyonalin görevi, emek kuvvetlerini yaklaşan mücadele için örgütlemek ve birleştirmekti.

26 Eylül 1871'de verilen bir yemekte yapılan konuşmanın bir muhabir tarafından tutulan metni.
15 Ekim 1871'de New York **World** *gazetesinde yayınlandı.*

ENTERNASYONALİN GENEL TÜZÜĞÜ[81]

Emekçi sınıfların kurtuluşunun, emekçi sınıfların kendileri tarafından elde edilmesi gerektiğini; emekçi sınıfların kurtuluş mücadelesinin sınıf imtiyazları ve tekelleri için değil, eşit haklar ve ödevler ve her çeşit sınıf egemenliğinin kaldırılması için mücadele olduğunu;

Her çeşit köleliğin; tüm sosyal sefaletin, manevî düşüklüğün ve politik bağımlılığın temelinde, emekçinin, üretim araçlarını yani geçim kaynaklarını tekelinde tutan kimseye olan ekonomik bağımlılığının yattığını;

Dolayısıyla, emekçi sınıfların ekonomik kurtuluşunun her politik hareketin araç olarak bağımlı olması gereken yüce amaç olduğunu;

Bu yüce amacı hedef alan bütün çabaların bugüne

(81) **Genel Tüzük**, 1871 Eylülünde toplanan Londra Konferansında kabul edildi. Esasını, Marx'ın 1864'te kaleme aldığı geçici Tüzük meydana getiriyordu. (Bak dipnot 1 ve Bölüm II.)

kadar, her ülkedeki sayısız iş kolları arasında dayanışma yokluğundan ve farklı ülkelerin emekçi sınıfları arasında kardeşçe birlik bağı bulunmamasından başarıya ulaşamadığını;

Emeğin kurtuluşunun, ne yerel ne de ulusal, fakat modern toplumun var olduğu bütün ülkeleri kapsayan ve çözümü, en ileri ülkelerin pratik ve teorik işbirliğine dayanan sosyal bir mesele olduğunu;

Emekçi sınıfların, Avrupa'nın en ileri sanayi ülkelerinde bugün görülen canlanışının, yeni bir umut doğurmakla birlikte, eski hatalara tekrar düşülmemesi yolunda ciddi bir uyarıda bulunduğunu ve hâlâ birbirinden kopuk olan hareketlerin acilen birleşmesi gerektiğini

Göz önüne alarak;

Bu nedenle,

Enternasyonal İşçi Birliği kurulmuştur.

Birlik,

Kendisine bağlı bütün dernek ve bireylerin, birbirlerine ve renk, inanç ve milliyet farkı gözetmeksizin bütün insanlara karşı tavırlarının temeli olarak doğruluk, adalet ve ahlakı kabul edeceklerini,

Ödev olmadan hak, hak olmadan ödev tanımadığını;

Ve aşağıdaki tüzüğün bu anlayışla hazırlandığını ilan eder.

1. Bu birlik, çeşitli ülkelerde varolan ve aynı amacı yani emekçi sınıfların korunması, ilerlemesi ve tam kurtuluşunu amaçlayan işçi dernekleri arasında merkezî haberleşme ve işbirliği ortamı sağlamak için kurulmuştur.

2. Derneğin adı "Enternasyonal İşçi Birliği" olacaktır.

3. Her yıl, Birliğin şubelerinin delegelerinden oluşan bir Genel İşçi Kongresi toplanacaktır. Kongre,

işçi sınıfının ortak özlemlerini ilan edecek, Enternasyonal Birliğin başarılı bir şekilde çalışması için gerekli önlemleri alacak ve derneğin Genel Konseyini seçecektir.

4. Her Kongre bir sonraki kongrenin toplanma yer ve zamanını tesbit eder. Delegeler tesbit edilen yer ve zamanda ayrıca özel bir davet yapılmaksızın toplanırlar. Genel Konsey, ihtiyaç olursa, yeri değiştirebilir ama toplantının zamanını erteleme yetkisi yoktur. Kongre, her yıl Genel Konseyin yerini belirler ve üyelerini seçer. Böylece seçilen Genel Konseyin kendi üye sayısını arttırma yetkisi vardır.

Yıllık toplantılarında, Genel Kongre, Genel Konseyden yıllık çalışma hakkında açıkça okunacak bir rapor alacaktır. Genel Konsey, olağanüstü durumlarda, Genel Kongreyi olağan yıllık dönemden önce toplayabilir.

5. Genel Konsey, Enternasyonal Birlikte temsil edilen çeşitli ülkelerin işçilerinden oluşacaktır. Genel Konsey, kendi üyeleri arasından işlerin yürütülmesi için gerekli sayman, genel sekreter, yazmanlar gibi memurları seçer.

6. Bir ülkedeki işçilerin, sınıflarının diğer bütün ülkelerdeki hareketlerinden sürekli haberdar edilebilmeleri; Avrupa'daki çeşitli ülkelerin sosyal durumları hakkında aynı anda ortak bir yönetim altında bir anket yapılabilmesi; bir dernekte tartışılan genel meselelerin, bütün dernekler tarafından tartışılabilmesi; derhal pratik adımlar atılmasını gerektiren mesela uluslararası çatışmalar gibi durumlar olduğu zaman, Birliğe bağlı derneklerin aynı anda ortak eyleme geçebilmeleri için Genel Konsey Birlikle işbirliği yapan çeşitli dernekler arasında uluslararası aracı görevi yapacaktır. Uygun görüldükçe Genel Konsey, çeşitli ulusal ve yerel derneklere öneriler

götürme inisyatifine sahip olacaktır. Haberleşmeyi sağlamak için, Genel Konsey süreli raporlar yayınlayacaktır.

7. Her ülkedeki işçi hareketini başarılı kılacak tek kuvvet birlik ve ortak çalışmadır. Enternasyonal Genel Konseyinin yararlı olması da, büyük çapta, az sayıda ulusal işçi birliği merkezleriyle mi yoksa sayısız küçük ve birbirinden kopuk yerel derneklerle mi çalışacağına bağlıdır. Bu nedenle, Enternasyonal Birliğin üyeleri kendi ülkelerinin birbirinden kopuk işçi derneklerini merkezî ulusal organlar tarafından temsil edilen ulusal kuruluşlar halinde birleştirmek için bütün gayretlerini göstereceklerdir. Bu kuralın uygulanmasının her ülkenin kendi yasalarına bağlı olacağı ve yasal engeller dışında, hiçbir bağımsız yerel derneğin Londra Genel Konseyiyle doğrudan doğruya yazışmasının engellenmeyeceği açıktır.[82]

8. Her şube, Genel Konseyle yazışmak üzere kendi sekreterini belirleme hakkına sahiptir.

9. Enternasyonal İşçi Birliğinin ilkelerini kabul eden ve savunan herkes Birliğe üye olabilir. Her şube, aldığı üyelerin tutarlılığından sorumludur.

10. Enternasyonal Birliğin her üyesi, ikametgahını bir ülkeden başka bir ülkeye naklederken, Birliğe bağlı işçilerin kardeşçe desteğini görecektir.

11. Enternasyonal Birliğe katılan işçi dernekleri, kardeşçe işbirliğinin kopmaz bağlarıyla birleşirken, varolan örgütlerinin bağımsızlığını da koruyacaklardır.

12. Bu Tüzük, her Kongre tarafından değiştirilebilir. Ancak, varolan delegelerin üçte ikisinin böyle bir değişiklikten yana olması gereklidir.

---

(82) Londra Konferansında kabul edilen IX numarah karar, Lahey Kongresinde bu 7. maddeden sonra 7a maddesi olarak Tüzüğe dahil edildi.(Bak. Bölüm X, XI ve XVII).

13. Bu Tüzükte hüküm getirilmemiş olan her konu, kongreler tarafından değiştirilebilecek özel yönetmeliklerle belirlenecektir.

256. High Holborn, W.C. Londra,
24 Ekim 1871 İngilizce ve Fransızca
olarak Kasım-Aralık 1871'de Almanca
olarak Şubat 1872'de çıkan
broşürlerde yayınlandı.

ENTERNASYONALDE OLDUĞU İDDİA EDİLEN BÖLÜNMELER[83]

Enternasyonal İşçi Birliği Genel Konseyinin Gizli Genelgesi

(Karl Marx-Freidrich Engels)

Genel Konsey bugüne kadar, Enternasyonal içindeki mücadeleler üzerine tek bir kelime söylememiş ve geçen iki yıl boyunca Birlik üyelerinin kendisine yönelttiği açık suçlamaların hiçbirine açık cevap vermemiştir.

Eğer mesele, kamuoyunu Enternasyonale başından beri düşman olan bir dernek lehine yanıltmakta ısrar eden bir kaç bozguncu ile ilgili olarak kalsaydı, bu susuş hâlâ sürdürülebilirdi. Ancak, bu derneğin

(83) Marx ve Engels bu genelgeyi Lahey Kongresi için yaptıkları hazırlık sırasında Fransızca olarak yazdılar. 5 Mart 1872'de yapılan Genel Konsey toplantısında genelgenin anahatları Marx tarafından açıklandı. Daha sonra genelge oybirliğiyle kabul edilerek Mayıs'ta broşür halinde bastırıldı ve Enternasyonalin Federasyon ve Şubelerine özel olarak dağıtıldı.

kışkırttığı rezaletlerin Avrupa'daki bütün gerici güçlere sağladığı destek karşısında –tam da Enternasyonalin, kuruluşundan bu yana karşı karşıya kaldığı en ciddi bunalımdan geçmekte olduğu bir sırada– Genel Konseyin bu entrikaları etraflı bir şekilde anlatması gereği doğmuştur.

–I–

Paris Komününün yenilgisinden sonra, Genel Konseyin ilk işi, burjuvazinin, basının ve Avrupa'daki bütün hükümetlerin yenik Komüncülere oluk oluk iftira yağdırdığı sırada, Komünün yaptığı her şeyi desteklediğini ifade eden "Fransa'da iç Savaş Üzerine Mesajı" yayınlamak oldu. İşçi sınıfı içinden bile kendi davalarını benimsemeyi başaramayan ve burjuvazinin küfürlerine katılanlar vardı. Konsey bunun bir çok kanıtlarını gördü. Bu kanıtlardan biri de, iki üyesinin, Odger ve Lucraft yurttaşların[84], Mesaja katılmadıklarını göstermek için istifa etmeleriydi. Fakat, genel olarak, işçi sınıfının Paris olayları karşısındaki ortak tavrının, Mesajın, uygar dünyanın bütün ülkelerinde yayınlanmasıyla birlikte oluştuğu söylenebilir.

Üstelik Enternasyonal, burjuva basınında ve hepsinden çok, önde gelen İngiliz gazetelerinde çok kuvvetli bir propaganda aracı elde etti çünkü bunlar kendilerini, Mesaja saldırmakla yükümlü hissettiler ve Genel Konseyin verdiği cevaplarla şiddetli bir tartışma açıldı.

(84) 1867'deki İkinci Reform Kanunundan sonra Odger, emeğin, Liberal parti vasıtasıyla Parlamentoda temsil edilmesi için çalıştı. 1871'de, "Fransa'da İç Savaş"ın yayınlanışından sonra, orta sınıftaki siyasi müttefiklerinin baskısıyla Genel Konseyden istifa etti. Benjamin Lucraft, mobilyacılar birliğinin önderiydi ve Odger gibi Enternasyonalin ve Genel Konseyin kurucu üyesiydi.

Çok sayıda Komüncü mültecinin Londra'ya gelmesi, Genel Konseyi bir yardım komitesi gibi çalışmak zorunda bıraktı ki, sekiz ay yürütülen bu görev, Konseyin normal çalışmasının çok dışındaydı.

Yenilen ve sürülen Komüncülerin burjuvaziden bekledikleri bir şey olmadığını söylemek gereksiz. Ancak Komüncülerin yardım talepleri, işçi sınıfının da güç durumda olduğu bir sıraya rastlamıştı. İsviçre ve Belçika, ya bakmak ya da Londra'ya gidişlerinde yardım etmek zorunda olduğu mülteci gruplarını zaten kabul etmiş bulunuyorlardı ve Almanya'da, Avusturya'da ve İspanya'da toplanan para İsviçre'ye gönderilmişti. İngiltere'de, son ve kesin mücadelesi Newcastle'da verilen dokuz saatlik iş günü savaşı[85] hem işçilerin tek tek yardımlarını hem de sendikaların örgütlü fonlarını eritmişti. Zaten, sendika fonları tüzük kuralı olarak ancak böyle sanayi mücadelelerinde kullanılabilirdi. Buna rağmen Konsey sürekli faaliyet ve yazışmalarla her hafta biraz para dağıtmaya yetecek ölçüde küçük tutarlar toplamayı başardı. Amerikan emekçileri, Konseyin çağrısına büyük bir cömertlikle cevap verdiler. Keşke, Konsey, burjuvazinin dehşet içindeki hayali tarafından kendisine yüklenilen milyonlara sahip olsaydı, bu ne muhteşem bir şey olurdu!

1871 Mayıs'ından sonra bazı Komün mültecileri savaşın aramızdan aldığı Fransız üyelerin yerini almak üzere Konseye çağrıldılar. Bunlar arasında En-

(85) 1860'lardan itibaren İngiliz işçilerinin temel istemlerinden biri dokuz saatlik iş günü olmuştu. 1871 Mayıs'ında Newcastle'da inşaat işçilerinin ve makinistlerin büyük grevi patlak verdi. Grevi, ilk defa olarak sendikalı olmayan işçileri de mücadeleye katmayı başaran Dokuz Saat Birliği yönetiyordu. Birliğin başkanı olan Barnett, Enternasyonalin Genel Konseyinden İngiltere'ye grevi kırmak için işçi ithalini engellemesini rica etti. Genel Konseyin etkili desteğiyle bu uygulama önlendi. 1871 Ekim'inde grev başarıyla sona erdi ve işçiler haftada 54 saat çalışmayı elde ettiler.

ternasyonalin eski üyeleri ve bir kaç ünlü devrimci bulunmaktaydı. Seçilmeleri Paris Komününe olan saygımızın göstergesi oldu.(86)

Bu çalışmalar arasında, Konsey bir yandan da kısa bir süre önce çağrısını yaptığı delege konferansı için hazırlık çalışması yapmak zorundaydı.(87)

Bonapartçı hükümetin Enternasyonale karşı aldığı şiddetli önlemler, Basel Kongresinde belirlendiği biçimde Paris'te Kongre toplamaya olanak vermedi. Genel Konsey, Tüzüğünün 4. maddesiyle kendisine tanınan hakka dayanarak Kongreyi Mainz'de toplamak üzere 12 Temmuz 1870'te bir genelge gönderdi. Aynı zamanda, çeşitli federasyonlara gönderdiği mektuplarda Genel Konseyin ikametgahının İngiltere'den başka bir ülkeye nakledilmesini ve delegelere, bunu yapmaları için vekalet verilmesini istedi. Ne var ki, federasyonlar oybirliğiyle Genel Konseyin Londra'da kalmasını istediler. Bir kaç gün sonra Fransız-Prusya savaşının patlaması ise Kongre yapılmasını tümden olanaksız hale getirdi. Danışılan federasyonlar bize, gelecek kongrenin tarihini koşullara göre belirleme yetkisini verdiler.

Politik durum Kongre toplamaya olanak verecek bir görünüş kazanır kazanmaz, Genel Konsey gizli bir konferans topladı. Buna gerekçe olarak 1865 Konferansı ile her kongrenin gizli idarî oturumlarını emsal aldık. Açık bir kongre toplamak olanaksızdı çünkü

---

(86) Bu "ünlü devrimciler" daha önce Enternasyonalin dışında olan Blanquicilerdi. Komünden sonra, işçi sınıfının politik partisinin gerekliliğini savunan Marksist platformu kabul ettiler ve Marx'la birlikte Bakuninciler karşı çalıştılar.

(87) 25 Temmuz 1871'de Genel Konsey, Engels'in 1871 Eylülünde Londra'da kapalı bir konferans toplanması öncesini kabul etti. Bu andan itibaren Marx ve Engels, konferans için yoğun bir örgütsel ve teorik çalışmaya girdiler. Gündemi ve karar taslaklarını hazırladılar. Bunlar Genel Konsey toplantılarında tartışıldıktan sonra Londra Konferansına sunuldu. (Bak. dipnot 78).

bu sadece Avrupalı delegelerin açığa çıkmasına neden olacaktı. Hem de o sıralarda Avrupa'da yaşanan gericilik cümbüşü doruk noktasında iken: Jules Favre[88] mültecileri adi suçlu olarak geri vermelerini bütün hükümetlerden, hatta İngiltere'den bile isterken, Dufaure Kır Meclisine[89] Enternasyonali yasaklayan bir kanun çıkarılmasını önerir ve sonra Malou[90] bu öneriyi, Belçikalılara karşı uygulanmak üzere çalarken; bir Komün mültecisi İsviçre'de korunmak üzere göz altına alınırken Federal hükümet de geri verilip verilmemesini kararlaştırırken; Enternasyonalcilere karşı ortak harekât, Beust[91] ile Bismarck arasındaki ittifakın görünürdeki temeli olurken; Victor Emmanuel Enternasyonali hedef alan maddeyi alelacele kabul ettirmeye çalışırken,[92] İspanya hükümeti Versay'daki cellatların her isteğini yerine getirir ve Madrid Federal konseyini Portekiz'e iltica etmek zorunda bırakırken.[93] Kısacası, öyle bir durum vardı ki, Enternasyonalin ilk görevi, çeşitli hükü-

(88) Fransız Dışişleri Bakanı olan Jules Favre, 26 Mayıs 1871'de Fransa'nın dış ülkelerdeki diplomatik temsilcilerine bir genelge göndererek, Avrupa ülkelerinin, Komün mültecilerini adi suçlular gibi tevkif ve geri vermeye zorlanmasını istedi.

(89) Jules Dufaure, Thiers hükümetinin Adalet Bakanıydı. 14 Mart 1872'de kabul edilen **loi Dufaure** (Dufaure kanunu), Fransa'da Enternasyonale üye olmayı hapisle cezalandırılacak bir suç sayıyordu.

(90) Jules Malou Belçika Başbakanıydı.

(91) 1871 yazında Bismarck ile Avusturya-Macaristan Şansölyesi Kont Friedrich Beust, işçi sınıfı hareketine karşı ortak bir mücadele başlattılar. 17 Haziran 1871'de, Bismarck Beust'a, Enternasyonalin çalışmalarına karşı Almanya ve Fransa'da alınan önleme ilişkin bir muhtıra gönderdi. Bu hazırlıklardan sonra, Avusturya İmparatoru Francis Joseph ile Almanya İmparatoru I. William, Ağustos 1871'de Gastein'de ve Eylül 1871'de Salzburg'da iki toplantı yaparak Enternasyonale karşı alınacak önlemleri tartıştılar.

(92) İtalyan hükümeti Enternasyonal aleyhindeki kampanyaya katılarak 1871 Ağustosunda Enternasyonalin Napoli şubesini yasakladı; Enternasyonal üyelerini, özellikle Th. Cuno'yu takibe başladı.

(93) İspanyol hükümeti de işçi örgütlerine ve Enternasyonal şubelerine karşı 1871 ilkbahar ve yazında baskı önlemleri uygulamaya girişti. Bu, İspanya Federal Konseyi üyeleri Mora, Morago ve Lorenzo'yu Lizbon'a geçmek zorunda bırakı.

metlerin tehditlerine karşı koyabilmek için kendi örgütünü tekrar düzene sokmak oluyordu.

Genel Konseyle düzenli haberleşme içinde olan bütün şubeler çok önceden Konferansa çağrılmışlardı. Fakat Kongre açık olmadığı halde, ciddi zorluklarla karşı karşıyaydı. Fransa'nın içinde bulunduğu durumda delege seçemeyeceği açıktı. O sıralarda İtalya' da faaliyette bulunan tek şube Napoli'deydi ve tam delegesini belirlemek üzereyken ordu tarafından dağıtıldı. Avusturya ve Macaristan'da en faal üyeler hapisteydi.(94) Almanya'da en ünlü üyelerimizden bazıları vatana ihanet suçundan aranırken, bazıları da hapisteydi ve bunların ailelerine yardım için partinin bütün fonlarına ihtiyaç vardı.(95) Amerikalılar, Enternasyonalin ülkelerindeki durumu üzerine ayrıntılı bir bildiri göndermekle birlikte, delege göndermek için verecekleri parayı mültecilere yardım için harcadılar. Bu durumda bütün federasyonlar kamuya açık bir kongre yerine gizli bir konferans toplanması gerektiğini kabul ettiler.

17-23 Eylül 1871 tarihlerinde Londra'da toplanan Konferans, Genel Konseye, kararları yayınlamak, İdarî Yönetmeliği hazırlamak ve bunu gözden geçirilmiş ve düzeltilmiş Genel Tüzükle birlikte üç dilde yayınlamak, üyelik kartlarının pullarla değiştirilmesi kararını uygulamak, Enternasyonali İngiltere'de yeniden örgütlemek(96) ve sonuç olarak bütün

(94) Avusturya Sosyal Demokrat Partisinin önderleri, bir grev dalgasından sonra, 1870 Temmuzunda vatana ihanet suçundan tutuklanmışlardı.

(95) Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisinin Brunswick Komitesi 1870 Eylül'ünde tutuklanmış ve bir yıldan fazla tutuklu kalmışlardı. Bebel ve Liebknecht ise 1870 Aralığında vatana ihanet suçundan tutuklanarak iki yıl hapse mahkum edilmişlerdi.

(96) Londra Konferansı, Marx'ın teklifi üzerine, Genel Konseye İngiltere için bir Federal Konsey kurma talimatını verdi. O zamana kadar bu görevi Genel Konsey yapıyordu (Bak, Bölüm IX/4 ve dipnot 69) 1871 Ekim'inde Enternasyonalin İngiltere Şubesi temsilcilerinden oluşan İngiliz Federal Konseyi kuruldu. Fakat başlangıcından itibaren, Hales'in

bu amaçlar için para bulmak görevlerini verdi.

Konferansın çalışmaları açıklanır açıklanmaz Paris'ten Moskova'ya, Londra'dan New York'a kadar gerici basın işçi sınıfının politik eylemi üzerine karara saldırdı. Bu karar, diyorlardı, öyle tehlikeli tertipler içeriyor ki (*The Times* "soğukkanlılıkla plânlanmış küstahlık" diye suçladı) Enternasyonalin bir an önce kanun dışı ilan edilmesi hayatî bir mesele haline gelmiştir. Öte yandan kararın, dolandırıcı sekter kesimin maskesini indirmesi,[97] tetikte bekleyen uluslararası polisin, "himaye" ettiği işçilerin, Genel Konseyin ve Konferansın korkunç despotluğuna karşı özgürlükleri için şamata çıkarmasına bahane oldu. İşçiler gerçekten kendilerini o kadar "ağır bir zulüm" altında hissediyorlardı ki, Genel Konsey yeni üyeler kazandı, Avrupa'da, Amerika'da, Avusturalya'da ve hatta Batı Hint Adalarında yeni şubeler kurulduğunun haberlerini aldı!

önderliğindeki reformcu bir grup, Konseyin önderliğine sızdı ve Genel Konseye ve onun İrlanda meselesindeki proleter enternasyonalizmi politikasına karşı çıkmaya başladı. Bu mücadelede Hales ve öteki reformcular, İsviçre anarşistleri, Amerikan burjuva reformcuları vs. ile işbirliği yaptılar. Lahey kongresinden sonra (bak. Bölüm XVI, XVII ve XVIII) İngiliz Federal konseyinin reformist kanadı, kongre kararlarını tanımayı reddetti ve Bakunincilerle birleşerek Genel Konseye ve Marx'a karşı bir iftira kampanyası açtı. 1872 Aralık ayı başlarında, Federal Konseyde bölünme oldu; Konseyin, Lahey Kongresi kararlarına sadık kalan bazı üyeleri İngiliz Federal Konseyini kendi başlarına oluşturdular ve merkezi New York'a nakledilmiş olan Genel Konseyle bağ kurdular. Böylelikle, reformcuların, Enternasyonalin İngiliz Federasyonunun önderliğini ele geçirme çabaları başarısızlıkla sonuçlandı. İngiliz Federal Konseyi 1874'e kadar yaşadı. Ondan sonra, gerek Enternasyonalin bir bütün olarak çalışmalarını durdurması ve gerekse İngiliz işçi sınıfı hareketinde oportünizmin geçici zaferi dolayısıyla faaliyet gösteremedi.

(97) Burada 1871 Londra konferansının, "Millî Konseylerin Tertipleri" başlıklı II numaralı kararına atıf yapılıyor. Bu karar, çeşitli sekter grupları Enternasyonalden uzaklaştırıyordu.

Burjuva basınının saldırıları ile uluslararası polisin ağlayıp inlemeleri Birliğimiz içinde dahi kendilerine yakınlık gösteren yankılar buldu. Görünüşte Genel Konseyi, aslında Birliğin kendisini hedef alan tertipler belirginleşmeye başladı ve hepsinin altında kaçınılmaz olarak Rus Michael Bakunin'in eseri olan Enternasyonal Sosyalist Demokrasi İttifakı çıktı. Bakunin, Sibirya'dan döndükten sonra Herzen'in *Kolokol*'unda, uzun deneyimlerinin sonunda ulaştığı pan-Slavizmi ve ırkçı savaşı anlatıyordu.(98) Daha sonra, İsviçre'de bulunduğu sırada, Enternasyonale karşı kurulan "Barış ve Özgürlük Derneği"nin yönetici komitesine atandı. Bu burjuva derneğin işleri her geçen gün daha kötüye gittiğinden, Bakunin'in tavsiyesine göre hareket eden başkanı Bay G. Vogt 1868 Eylülünde Brüksel'de toplanan Enternasyonal Kongresine ittifak kurmayı önerdi. Fakat, Kongre, oybirliğiyle şunu ilan etti: Ya Dernek Enternasyonalle aynı hedefi gütmektedir ve ayrı olarak var olması için hiçbir neden yoktur, ya da hedefi farklıdır ki o zaman birleşmek söz konusu olamaz. Derneğin bir kaç gün sonra Bern'de toplanan kendi Kongresinde, Bakunin bir dönüş yaptı. Modası geçmiş bir program ileri sürdü. Programın bilimsel değeri bir tek şu ibareden anlaşılabilir: *"sınıfların ekonomik ve sosyal eşitliği"*. Bu programın kabul edilmemesi üzerine, Bakunin, kendisini destekleyen küçük bir azınlıkla Dernekten ayrıldı, Enternasyonale katıldı ve Enternasyonalin Genel Tüzüğünün yerine Derneğin reddetmiş olduğu

(98) Burada, Bakunin'in, **Kolokol**'un 15 Şubat 1862 tarihli 122-23. sayısına ek olarak yayınlanan "Rus, Polonyalı ve bütün Slav Dostlara" başlıklı bildirisine atıf yapılıyor.

Kolokol (Çan), 1857-67 yılları arasında Alexander Herzen ve Nikolay Ogaryov tarafından yayınlanan devrimci demokrat bir gazeteydi.

kendi düzmece programını, Genel Konseyin yerine de diktatör olarak kendini koymak için çabalara girişti. Bu amaçla, yeni bir araç, "Enternasyonal Sosyalist Demokrasi İttifakı"nı kurdu. Niyeti bunu Enternasyonal içinde Enternasyonal yapmaktı.

Bakunin, bu derneği kurmak için ihtiyaç duyduğu kimseleri İtalya'da katıldığı sırada edindiği arkadaşları ve Enternasyonalin İsviçre, Fransa ve İspanya'daki üyeleri arasında Bakunin'in gizli görevlileri ve "kayıt memurları" olarak çalışan bir grup Rus mültecisi arasında buldu. Ancak Belçika ve Paris Federal Konseylerinin "İttifak"ı tanımayı tekrar tekrar reddetmeleri Bakunin'i, yeni derneğini, "takdir edilmeyen" Bern programının bir kopyasından başka bir şey olmayan tüzüğünü onaylamak üzere Genel Konseye sunmak zorunda bıraktı. Konsey bu isteme, 22 Aralık 1868 tarihli aşağıdaki genelgeyle cevap verdi:

Enternasyonal İşçi Birliği ve Enternasyonal Sosyalist Demokrasi İttifakı

Bir ay kadar önce bazı yurttaşlar Cenevre'de kendilerini yeni bir uluslararası derneğin "Kurucu Merkez Komitesi" olarak ilan ettiler. "Politik ve felsefi meselelerin gerçekten, yüce *eşitlik* temeli üzerine incelenmesini *özel görev*, vs. ..." olarak üstlenen bu derneğin adı "Enternasyonal Sosyalist Demokrasi İttifakı"dır.

Bu kurucu komitenin basılı program ve tüzüğü Enternasyonal İşçi Birliği Genel Konseyine ancak 15 Aralık 1868'de iletildi. Bu belgelere göre, yukarıda belirtilen İttifak, "tümüyle Enternasyonal içinde kurulmuştur" denmekle birlikte, bütünüyle bu Birliğin dışında kurulmuştur.

Bu belgelerden anlaşıldığı kadarıyla, Enternasyonalin Cenevre, Lozan(99) ve Brüksel Kongreleriyle seçilen Genel Konseyinin yanı sıra, bir de Cenevre'de kendi kendini atamış olan bir Genel Konseyi daha olacaktır. Enternasyonalin yerel gruplarının yanı

(99) Enternasyonalin Lozan Kongresi 2-8 Eylül 1867'de toplandı. Genel Konseyin ve yerel şubelerin çeşitli ülkelerde Enternasyonalin örgütlerinin güçlendiğini gösteren raporları okundu. Fakat, Genel Konseye rağmen, Proudhoncular kendi gündemlerini kabul ettirdiler ve Kongre

sıra, "İttifak"ın yerel grupları olacak, bunlar Enternasyonalin ulusal bürolarından tümüyle ayrı çalışan kendi ulusal büroları aracılığıyla "İttifakın Merkez Bürosundan kendilerini Enternasyonale kabul etmesini isteyeceklerdir." Başka bir deyişle, *"İttifak"*ın Merkez Komitesi *Enternasyonale* üye kabul etme yetkisini üstlenmektedir. Enternasyonal İşçi Birliğinin Genel Kongresi için de bir karşılık bulunmuştur: "İttifakın Genel Kongresi". Kurucu komitenin tüzüğünden öğrendiğimize göre, yıllık işçi kongresi sırasında, Enternasyonal Sosyalist Demokrasi İttifakının delegasyonu, Enternasyonal İşçi Birliğinin bir şubesi olarak "oturumlarını başka bir yerde yapacaktır."

Enternasyonal İşçi Birliğinin hem içinde hem dışında çalışan ikinci bir uluslararası bünyenin varlığı, Enternasyonali mutlaka karışıklığa sürükleyeceği;

Herhangi bir yerde yaşayan herhangi bir grup insanın Cenevre kurucu grubunu taklit etme ve ayrı amaçlara sahip başka Enternasyonal Birlikleri, çeşitli bahaneler altında Enternasyonal İşçi Birliğinin üzerine yapıştırma hakları doğacağı;

Bu şekilde, Enternasyonal İşçi Birliği kolaylıkla bütün ülkelerden ve partilerden tertipçilerin oyuncağı durumuna geleceği;

Her durumda, Enternasyonal İşçi Birliğinin Tüzüğü, sadece yerel ve ulusal şubeleri kendi çerçevesi içinde saydığı (Tüzüğün 1. ve 7. maddelerine bakınız);

Enternasyonal İşçi Birliğinin hiçbir şubesinin, Enternasyonal İşçi Birliğinin Genel Tüzüğüne ve İdarî Yönetmeliğine aykırı tüzük ve idarî yönetmelik kabul etmesine izin verilmediği (İdarî Yönetmeliğin 6. maddesinin 1. fıkrasına bakınız);

Enternasyonal İşçi Birliğinin Tüzüğü ve İdarî Yönetmeliği ancak şimdiki delegelerin üçte ikisinin lehte oy kullanacağı bir Genel Kongreyle değiştirilebileceği (Genel Tüzüğün 12. maddesine bakınız);

Mesele, Brüksel Genel Kongresinde Barış Derneğine karşı oybirliğiyle alınan kararla zaten halledilmiş olduğu;

Bu kararda, Kongre, Barış Derneğinin son bildirileriyle amaç ve ilkelerinin Enternasyonal İşçi Birliğininkilerle aynı olduğunu ortaya koyması dolayısıyla bu Derneğin varlığının hiçbir nedeni

---

bir kere daha kooperatifler, kadınların çalışması ve eğitim meselelerini ve diğer önemsiz meseleleri görüşmek zorunda kaldı. Genel Konsey tarafından konuşulması önerilen önemli meseleler ikinci plana düştü. Proudhoncular, bazı kararlarını kabul ettirmeyi başardılarsa da, Enternasyonalin önderliğini ele geçiremediler. Kongre, eski Genel Konseyi yeniden seçti ve merkezin Londra'da kalmasını kararlaştırdı.

kalmadığını ilan ettiği;

İttifakın kurucu grubunun bazı üyeleri, Brüksel Kongresinde delege olarak bu karar lehinde oy kullandığı;

Göz önüne alınarak:

Enternasyonal İşçi Birliği Genel Konseyi, 22 Aralık 1868'de yaptığı toplantıda oybirliğiyle şu kararları almıştır:

1. Enternasyonal Sosyalist Demokrasi İttifakının tüzüğünde, İttifakın Enternasyonal İşçi Birliği ile ilişkisi üzerine yazılan bütün maddeler geçersizdir.

2. Enternasyonal Sosyalist Demokrasi İttifakı Enternasyonal İşçi Birliğinin bir şubesi olarak kabul edilmemiştir.

G. ODGER, Toplantı Başkanı
R. SHAW, Genel Sekreter
Londra, 22 Aralık 1868

Bir kaç ay sonra, İttifak, bir kere daha Genel Konseye yanaştı ve *ilkelerinin* Genel Konseyde kabul edilir olup olmadığını sordu. Eğer cevap "Evet" olursa, kendini feshederek Enternasyonalin şubeleri haline gelmeye hazırdı. İttifak, buna cevap olarak, 9 Mart 1869 tarihli aşağıdaki genelgeyi aldı:

Genel Konseyden Enternasyonal Sosyalist Demokrasi İttifakı Merkez Komitesine

Tüzüğümüzün 1. maddesine göre, Birlik, "aynı amacı, yani *işçi sınıfının korunması, ilerlemesi ve tam kurtuluşunu* hedef alan" bütün işçi derneklerini kabul etmektedir.

Çeşitli ülkelerdeki işçi sınıfı kesimleri farklı gelişme aşamalarına ulaştığından, gerçeği hareketi yansıtan teorik görüşler de aynı derecede farklı olacaktır.

Ancak Enternasyonal İşçi Birliği tarafından kurulan eylem topluluğu, çeşitli ulusal şubelerin yayın organlarının sağladığı propaganda ile beslenen düşünce alış verişi ve son olarak genel Kongrelerdeki yüz yüze tartışmalar yavaş yavaş ortak bir teorik programın doğmasını zorunlu kılmıştır.

Bu nedenle, İttifakın programını eleştirici bir şekilde incelemek Genel Konseyin görevi değildir. Bu programın, proleter hareketinin gerçek bir ifadesi olup olmadığını tahlil etmek bizim işimiz değildir. Biz, sadece programın, Birliğimizin *genel eğilimine*,

yani *işçi sınıfının tam kurtuluşuna* aykırı bir şey içerip içermediğini bilmek isteriz. Programınızda, bu sınavı geçemeyen bir cümle var. 2. maddede şunu okuyoruz: "İttifak, her şeyden önce sınıfların politik, ekonomik ve sosyal eşitliğini arzular."

Sınıfların eşitliği,kelime anlamıyla alınırsa, *sermaye ile emek arasında ahenk* demektir. Ne yazık ki, burjuva sosyalistleri de tamıtamına bunu söylüyorlar. Mesele mantıken olanaksız ve dolayısıyla başarılamayacak olan sınıfların *eşitliği* değil, tam tersine sınıfların *ortadan kaldırılmasıdır*. Proletarya hareketinin gerçek sırrı ve Enternasyonal İşçi Birliğinin baş hedefi budur. Bununla birlikte, "sınıfların eşitliği" ibaresinin yer aldığı içeriğe bakıldığında, bu ibarenin bir kalem sürçmesinden ortaya çıktığı düşünülebilir. Genel Konsey, böylesine tehlikeli yanlış anlamalara yol açabilecek bir ibareyi programınızdan çıkarmaya hazır olduğunuzdan kuşku duymamaktadır. Birliğimizin genel eğilimiyle açıkça çelişen durumlar dışında, her şubenin kendi teorik programını hazırlamakta serbest olması ilkelerimizden biridir.

Bu nedenle, İttifakın şubelerini Enternasyonal İşçi Birliğinin şubeleri şekline *dönüştürmeye* herhangi bir engel yoktur.

İttifakın feshedilmesine ve şubelerinin tek tek Enternasyonale katılmasına kesin olarak karar verilirse, o zaman her yeni şubenin yerini ve sayısal gücünü Konseye bildirmek gerekli olacaktır.

Genel Konseyin Toplantısı,
9 Mart 1869

Bu koşulları kabul eden İttifak, Genel Konsey tarafından Enternasyonale alındı. Genel Konsey, Bakunin'in porgramındaki bazı imzalar dolayısıyla bunun Cenevre'deki Fransız İsviçresi Federal Konseyi tarafından da kabul edildiğini varsayarak bir hata yaptı. Oysa durum bunun tam tersiydi. İttifak, Basel kongresinde temsil edilmekte olan acil hedefine ulaşmış bulunuyordu. Bakunin'in destekçileri tarafından, bir Enternasyonal Kongresinde ilk ve son defa baş vurulan bu şerefsiz yollara rağmen, Banunin'in Genel Konseyin ikametgahını Cenevre'ye geçirtme ve kendisinin sosyalizmin pratik başlangıcı olarak gördüğü

miras hakkının derhal kaldırılması gibi eski Saint-Simon saçmalıklarını Kongreye resmen onaylatma çabası başarısız kaldı. Bu başarısızlık, İttifakın yalnızca Genel Konseye karşı değil, aynı zamanda onların sekter hiziplerinin programını ve hepsinden çok politik çalışmadan tamamen uzak durma öğretisini benimsemeyi reddeden bütün Enternasyonal şubelerine karşı açık ve sürekli bir savaş açmasının başlangıcı oldu.

Basel Kongresinden önce, Neçayev Cenevre'ye geldiği zaman, Bakunin onunla temas ederek Rusya'daki öğrenciler arasında gizli bir dernek kurmuştu. Kimliğini daima çeşitli "devrimci komiteler"in adıyla maskeleyen Bakunin, kendine otokratik yetkiler atfediyor ve Cagliostro'nun[100] zamanından kalma ne kadar numara ve esrarlı hava varsa hepsini kullanıyordu. Bu öğrenci derneğinin baş propaganda yolu, üzerinde Rusça olarak Gizli Devrimci Komitenin damgasını taşıyan sarı zarfları Cenevre'den Rusya'ya postalayarak masum insanları Rus polisi önünde tehlikeye atmaktı. Neçayev mahkemesiyle ilgili haberler, Enternasyonal adına ne hayasız işler yapmış olduğunu göstermektedir.[101]

---

(100) Allessandro Cagliostro olarak da bilinen Guiseppe Balsano, 18. yüzyılda bir İtalyan maceracısıydı.

(101) Duruşma tutanaklarından parçalar yakında yayınlanacaktır. Orada, okuyucu, Bakunin'in dostlarının Enternasyonal'e mal edilmesine neden olan hem gülünç hem de zararlı düşturların örneklerini bulacaktır.[Marx'ın notu].

Gizli devrimci faaliyet yapmakla suçlanan öğrencilerin **Neçayev Duruşması** diye bilinen duruşmaları 1871 yazında St. Petersburg'da yapılmıştı. Daha 1869'da Neçayev, Bakunin'le temas kurmuş ve bazı Rus şehirlerinde **Narodnaya Rasprava**(Halkın İntikamı) adlı gizli bir örgüt kurmaya girişmişti. Bu örgüt, "herşeyi yıkmak" gibi anarşist görüşleri savunuyordu. Devrimci eğilimli öğrenciler ve orta sınıf aydınları, çarcı rejimi sert bir şekilde eleştiren ve ona karşı kararlı bir mücadele verilmesini isteyen bu örgütün fikirlerini cazip buluyorlardı. Neçayev, Bakunin'den sözüm ona Avrupa Devrimci Birliği adlı bir örgütün temsilciliğini gösteren evraklar almış ve bunlarla kendisini,

Bu sırada, İttifak, Genel Konseye karşı önce Le Locle şehrinde çıkan *Progrès*'de, sonra da Bakuninci bazı İttifak üyelerinin bulunduğu Fransız-İsviçresi Federasyonunun resmî gazetesi *Égalité*'de açık bir polemiğe girişti. Genel Konsey, Bakunin'in kendi gazetesi olan *Progrès*'deki saldırılara aldırmadı, ama *Égalité*'dekileri görmezlikten gelemezdi çünkü bunlar Federasyonun onayı olduğu izlenimini yaratıyordu. Bunun üzerine Genel Konsey, 1 Ocak 1870 tarihli genelgesini yayınladı. Bu genelgede şöyle deniyordu:

11 Aralık 1869 tarihli Egalité'de şunu okuduk: "Genel Konseyin çok önemli meseleleri ihmal ettiği kesindir. Yönetmeliğin II. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen yükümlülüklerini hatırlatalım: 'Genel Konsey, Kongre kararlarını uygulamak zorundadır, vs. ...' Genel Konseye; cevapları oldukça uzun bir belge tutacak sorular sorabiliriz. Bunları sonraya bırakıyoruz. ... Şimdilik, vs. vs. ..." Ne Tüzükte ne de Yönetmelikte, Genel Konseyi Egalité ile yazışmaya ya da tartışmaya girmeye ya da gazetelerden gelen "sorulara cevap vermeye" zorunlu tutan bir madde yoktur. Genel Konseye karşı, Fransız İsviçresinin şubelerini sadece Cenevre'deki Federal Komite temsil eder. Federal Komite, ricalarını ya da itirazlarını bize meşru olan tek yoldan, yani sekreteri aracılığıyla bildirdiği zaman, Genel Konseye cevap vermeye daima hazır olacaktır. Ama Federal Komitenin, görevlerini ne Égalite'nin ve Progrès'in editörlerine devretmeye ne de bu gazetele-

---

örgütünün üyelerine, Enternasyonal mensubu olarak yutturmuştu.

1871'de Neçayev örgütü dağıldı ve üyelerinin duruşması sırasında maceracı yöntemleri açığa çıktı. Neçayev'in çalışmaları arasında, Bakunin'in Marx'ın **Kapital**'ini rusçaya çevirmek üzere anlaştığı bir yayıncıdan tehditle para sızdırmak gibi olaylar vardı. Bu olayı ortaya koyan deliller, Lahey Kongresinde Bakunin'in Enternasyonalden atılmasında önemli rol oynadı.

rin kullanmasına izin vermeye hakkı yoktur. Genel olarak, Genel Konsey ile ulusal ve yerel komiteler arasındaki idarî yazışmaların kamuya açıklanması, Birliğin genel çıkarları bakımından çok zararlı bir şeydir. Dolayısıyla, Enternasyonalin diğer yayın organları Progrès ve Egalité'yi taklid edecek olsalardı, Genel Konsey ya sessiz kalarak kamu oyunda itibarını zedelemek ya da açık bir cevap vererek yükümlülüklerini ihlal etmek zorunda kalacaktı. Egalité, Progrès ile birleşmiş ve her ikisi Le Travail'ı (bir Paris gazetesi) Genel Konseye saldırmaya kışkırtmışlardır. Bu gerçekten bir ligue du bien public'tir.

Bununla birlikte, daha bu genelgeden haberleri olmadan Fransız İsviçresi Federal Komitesi, bütün İttifak taraftarlarını *Égalité*'nin yazı kurulundan zaten uzaklaştırmıştı.

1 Ocak 1870 tarihli genelge, 22 Aralık 1868 ve 9 Mart 1869 genelgeleri gibi, Enternasyonalin bütün şubeleri tarafından onaylandı.

İttifak tarafından kabul edilen koşullardan hiçbirinin yerine getirilmediğini de söylemeye gerek yok. İttifak'ın sözüm ona şubeleri Genel Konsey için bir sır olarak kaldı. Bakunin, İspanya ve İtalya'daki dağınık grupları ve Enternasyonalden kaptığı Napoli şubesini kişisel otoritesi altında tutmaya çalıştı. İtalya'nın diğer şehirlerinde, işçilerden değil avukalar, gazeteciler ve diğer burjuva doktrincilerinden oluşan küçük gruplarla yazışmaktaydı. Barselona' daki etkisi bir kaç arkadaşı tarafından canlı tutuluyordu. Fransa'nın güneyindeki bazı şehirlerde, İttifak, Lyonlu Gaspard Blanc ve Albert Richard'ın önderliğinde ayrılıkçı şubeler kurmaya çalıştı. Bu şahıslar hakkında ilerde söyleyeceklerimiz var. Kısacası, Enternasyonal içindeki Enternasyonal or-

talığı karıştırmayı sürdürdü.

İttifakın en büyük girişimi, Fransız İsviçresi önderliğini ele geçirme çabası, 4 Nisan 1870'de açılan La Chaux-de-Fonds Kongresinde cereyan etti.

Kendi hesaplarına göre, ittifakın taraftarları Federasyon üyelerinin beşte biri kadar tuttuğu halde, Basel'de çok başarılı olan manevraların tekrarlanması sayesinde, görünüşte bir iki oyluk bir çoğunluk sağlamayı başardılar. Kendi yayın organlarının itirafına göre (7 Mayıs 1870 tarihli *Solidarité*'ye bakınız) *onbeş* şubeden fazlasını temsil etmeyen bir çoğunluktu bu –oysa yalnız Cenevre'de otuz şube vardı! Bu oylamayla Kongre, oturumlarına ayrı olarak devam eden iki parçaya ayrıldı. İttifak taraftarları, kendilerini tüm Federasyonun meşru temsilcileri olarak gördüklerinden Federal Komitenin ikametgahını La Chaux-de-Fonds'a geçirdiler ve Neuchâtel'de yurttaş Guillaume tarafından yönetilen *Solidarité* adlı kendi yayın organlarını kurdular. Guillaume adlı bu genç yazarın özel görevi Cenevre'nin "fabrika işçileri"ne[102] şerefsiz "burjuva"lar diye küfretmek, Federasyonun kendi gazetesi olan *Égalité*'ye saldırmak ve her türlü politik çalışmadan tümüyle uzak durmayı teşvik etmekti. Bu son konu üzerine en keskin makaleler Marsilya'da Bastelica(*) Lyons'da İttifak'ın iki büyük direği, Albert Richard ve Gaspard Blanc tarafından yazılıyordu.

Cenevre delegeleri döndükten sonra kendi şubelerini genel bir toplantıya çağırdılar ve bu toplantıda, Bakunin ve arkadaşlarının muhalefetine rağmen, de-

(102) Cenevre ve çevresindeki büyük ve küçük imalathanelerde saat ve mücevher üretiminde çalışan işçiler ile bu işi evlerinde yapan küçük üreticiler.

(*) Bir matbaacı olan Andre Bastelica Bakunin taraftarıydı. Komüncülerin Ekim-Kasım 1870'deki Marsilya ayaklanmasına ve daha sonra Paris Komününe aktif olarak katılmıştı.

legelerin Chaux-de-Fonds Kongresindeki tavırları onaylandı. Kısa bir süre sonra, Bakunin ile en faal müritleri asıl Fransız İsviçresi Federasyonundan atıldılar.

Kongre daha yeni sona ermişti ki, yeni La Chaux-de-Fonds Komitesi, duruma müdahale etmesi için Genel Konseye başvurdu. Mektubu sekreter olarak F. Robert ve başkan olarak, iki ay sonra Komitenin organı *Solidarité* tarafından *hırsız* diye suçlanacak olan Henri Chevalley imzalamıştı. Her iki tarafın savunmalarını dikkatle inceleyen Genel Konsey, 28 Haziran 1870'de Cenevre Federal Komitesinin eski görevlerini sürdürmesine ve La Chaux-de-Fonds'un yeni Federal Komitesinden de yerel bir ünvan almasının istenmesine karar verdi. İsteklerine tümüyle ters düşen bu karar yüzünden, Chaux-de-Fonds Komitesi, Genel Konseye müdahale etmesi için başvuranın kendisi olduğunu bütünüyle unutarak, onu *despotlukla* suçladı. Bu Komitenin Fransız İsviçresi Federal Komitesi ünvanını gaspetmeyi sürdürmesinden ötürü İsviçre Federasyonunda doğan meseleler, Genel Konseyi bu Komite ile bütün resmî ilişkileri kesmek zorunda bıraktı.

Louis Bonaparte ordusunu Sedan'da henüz teslim etmişti. Her yerde Enternasyonal taraftarlarından, savaşın sürdürülmesine karşı protestolar yükseliyordu. 9 Eylül tarihli mesajında, Genel Konsey, Prusya'nın fetih planlarını mahkum ederek Prusya'nın zaferini proletarya davasına ne kadar zararlı olacağını ortaya koydu ve Alman işçilerini, bunun sıkıntısını ilk çekenlerin kendileri olacakları yolunda uyardı. İngiltere'de sarayın Prusya taraftarı eğilimine karşı bir ağırlık yaratmak için mitingler yapıldı. Almanya'da Enternasyonalci işçiler cumhuriyetin tanınmasını ve "Fransa için şerefli olacak bir barışı" iste-

yen gösteriler düzenlediler.

Neuchâtel'deki taşkın ve savaşçı Guillaume'un aklına Prusyalılarla savaşmak üzere serbest İsviçre birliklerinin kurulmasını isteyen imzasız bir bildiriyi resmî gazete *Solidarité*'nin eki olarak yayınlamak gibi parlak bir düşünce geldi. Ama herhalde iş uygulama noktasına gelseydi, politikadan uzak durma yönündeki inançları bunu gerçekten yapmasına engel olurdu.

Sonra Lyons ayaklanması[103] geldi. Bakunin hemen oraya koştu, Albert Richard, Gaspard Blanc ve Bastelica'nın desteğiyle 28 Eylül'de belediye sarayına oturdu. Ama binayı korumak için herhangi bir girişimde bulunmadı çünkü bu politik bir eylem olurdu. Zorlu bir çalışmadan sonra *"Devletin kaldırılması"* kararnamesini en sonunda yaratabilmişti ki, birkaç ulusal muhafız tarafından dışarı atılarak kepaze oldu.

1870 Ekim'inde, Genel Konsey, Fransız üyelerinin yokluğu sırasında yurttaş Paul Robin'i üye olarak aldı. Brest'li bir mülteci olan Robin, İttifak'ın en ünlü taraftarlarından biri ve hâlâ Chaux-de-Fonds komitesi muhabiri olduğu *Égalité*'de Genel Konseye karşı yayınlanan saldırıların yazarıydı. 14 Mart 1871'de, İsviçre anlaşmazlığını çözümlemek üzere Enternasyonalin gizli bir konferans toplamasını önerdi. Paris'te çok yakında önemli olaylar yaşanacağını gören Konsey bunu derhal reddetti. Robin bu meseleyi bir kaç defa tekrar getirdi ve hatta anlaşmazlık üzerine konseyin kendi başına kesin bir çözüm getirmesini

(103) Lyons ayaklanması, 4 Eylül 1870'de, Sedan yenilgisinin haberinin gelmesi üzerine başladı. Bakunin, 15 Eylülde Sedan'a geldi ve hareketin önderliğini ele geçirerek kendi anarşist programını uygulamaya kalkıştı. Taraftarları, 28 Eylül'de bir darbe yapmak istediler, ama işçiler tarafından desteklenmedikleri ve kesin bir eylem programları bulunmadığı için başarılı olamadılar.

önerdi. 25 Temmuz'da Genel Konsey bu konunun 1871 Eylülünde toplanacak olan Konferansa getirilecek meselelerden biri olmasına karar verdi.

Yaptığı işlerin bir konferans tarafından dikkatle incelenmesine hiç de hevesli olmayan ittifak, 10 Ağustos'ta kendisini o ayın altısından itibaren geçerli olmak üzere feshettiğini açıkladı. Fakat, 15 Eylülde "Dinsiz Sosyalist Şube" kisvesi altında yeniden ortaya çıktı ve Konseye kabul edilmesini istedi. Basel kongresi tarafından kabul edilen İdarî Yönetmeliğin II. maddesinin 5. fıkrasına göre, Konsey önce Cenevre Federal Komitesine danışmadan bunları kabul edemezdi. Cenevre Federal Komitesi ise çeşitli sekter şubelerle yaptığı iki yıllık mücadeleden sonra yıpranmıştı. Ayrıca, Konsey zaten Genç Adamların Hıristiyan Birliğine (YMCA), Enternasyonalin hiçbir dinî grubu tanımayacağını bildirmişti.

İttifakın fesih tarihi olan 6 Ağustosta La Chaux-de-Fonds'un Federal Komitesi bir yandan Konseyle resmî ilişkilere girme talebini tekrarlarken bir yandan da 28 Haziran tarihli kararı dikkate almamaya devam edeceğini ve "bu konuda Genel Kongre karar verir" bahanesiyle Fransız İsviçresi Federal Komitesi olarak, Cenevre yerine kendisini sunacağını bildirdi. 4 Eylülde, aynı Komite, Konferansın toplanmasını ilk isteyen kendisi olduğu halde, Konferansın yetkisine karşı çıktı. Buna karşılık olarak Konferans, İsviçre anlaşmazlığını çözmede Paris Federal Komitesinin nasıl bir yetkiye sahip olduğunu pekala sorabilirdi, çünkü, Chaux-de-Fonds Komitesi kuşatmadan önce ondan da bu konuda karar verilmesini istemişti.(104) Bununla birlikte, Paris Komitesi Genel Konseyin 28

(104) **Birinci Paris Kuşatması** 1870 Ekiminde başlamıştı. 1870 Nisanında Bakunin taraftarı olan Paul Robin, Paris Federal Konseyine, La Chaux-de-Fonds kongresinde anarşistlerin kurduğu Federal Konseyi

Haziran 1870 tarihli kararını onaylamakla yetindi. (21 Ekim 1871 tarihli *Égalité*'ye bakınız.)

-III-

İsviçre'ye sığınan bazı yasa dışı Fransızların varlığı ittifaka yeni bir hayat kıvılcımı getirdi.

Enternasyonalin Cenevre üyeleri bu insanlar için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Onlara yardım ettiler ve İsviçre yetkililerinin Versay hükümetinin geri gönderme istemine boyun eğmesini engellemek için şiddetli ajitasyonlara giriştiler. Bazı kimseler mültecilerin sınıra ulaşmasına yardım etmek için Fransa'ya giderek ciddi tehlikeleri göze aldılar. Dolayısıyla, Cenevre işçilerinin, B. Malon[105] gibi bazı liderlerin derhal İttifak üyeleriyle ilişkiye geçtiğini ve İttifakın

---

Fransız İsviçresi Federal Konseyi olarak tanımalarını önerdi. Genel Konsey, Paris Federal Komitesi üyelerine, İsviçre'deki bölünmenin ne demek olduğunu açıkladıktan sonra, Komite, mesele tamamiyle Genel Konseyin yetki alanına girdiğinden karışmaya hakkı olmadığını kararlaştırdı.

(105) Üç ay sonra, teksir edilmiş bir bildiriyle Malon'u "Enternasyonalin kurucusu" ve kitabını da "Komün Üzerine yazılmış tek bağımsız kitap" olarak tanımlayan arkadaşları, Les Batignolles milletvekilinin Şubat seçimlerinden önceki tavrını biliyorlar mı, merak ediyoruz. O sırada, Komünü beklemeyen ve sadece meclise nasıl seçilebileceğini hesaplamakta olan Malon, kendisini Enternasyonal üyesi olarak dört Komitesinin listesine koydurabilmek için dolaplar çeviriyordu. Bu düşünceyle, Paris Federal Komitesinin varlığını inkar edecek kadar hayasızlaştı ve kendisi tarafından Les Batignolles'de kurulan bir şubenin isimlerini, bütün Enternasyonalden gelmiyormuş gibi komitelere sundu. Daha sonra, 19 Mart'ta kamuya yaptığı bir duyuruda, bir gün önce gerçekleştirilen büyük devrimin önderlerine hakaret etti. Bu ipini koparmış anarşist, bugün, bir yıl önce dört komiteye söylediğini yayınlamakta veya yayınlatmaktadır: **"L'Enternationale, c'est moi!"** (Enternasyonal benim!) Malon, böylece komik bir şekilde hem XIV. Louis'yi hem de çikolata imalatçısı Perron'u tekrarlamaktadır. Üstelik Perron, hiçbir zaman yenecek tek çikolatanın kendisininki olduğunu iddia etmemişti. [Marx'ın notu]

Boyacı olan Benoit Malon, sol Proudhoncu ve Paris Komünü üyesiydi.

eski sekreteri N. Jukovski'nin[106] yardımıyla Cenevre'de Fransız İsviçresi Federasyonunun tümüyle dışında yeni bir "Sosyalist Devrimci Propaganda ve Eylem Şubesi" kurmaya çalıştığını görünce nasıl hayrete düştükleri tahmin edilebilir. Bu örgüt, tüzüğünün birinci maddesinde "Enternasyonal İşçi Birliğinin Genel Tüzüğüne bağlılığını açıklamakla birlikte Birliğin Tüzüğü ve Kongreleriyle kabul edilen özerklik ve federasyon ilkesinin mantıkî bir sonucu olarak kendisine verilen *tüm eylem özgürlüğünü* ve inisyatif hakkını *saklı tuttuğunu* ilan etmektedir." bir başka deyişle, İttifakın çalışmasını yürütmekte kendini bütünüyle serbest görmektedir.

Malon'un 20 Ekim 1871 tarihli bir mektubuyla bu yeni şube Genel Konseyden kendisini Enternasyonale kabul etmesini üçüncü defa istedi. Basel Kongresi tarafından kabul edilen Yönetmeliğin II. maddesinin 5. fıkrası uyarınca, Konsey, Cenevre komitesine danıştı ve Cenevre Komitesi Konseyin bu yeni "tertip ve bölücülük merkezi"ni tanımasına kesinlikle karşı çıktı. Gerçekten de, Konsey, Malon ve Jukovski'nin arzularını bütün bir federasyona zorla kabul ettirmelerini reddedecek kadar "despotça" *hareket etti.*

Solidarité artık çıkmıyordu, bu nedenle İttifakın yeni üyeleri Bayan Andre Leo'nun genel yönetmenliği altında *La Révolution Sociale*'ı kurdular. Bayan Leo bundan kısa bir süre önce Lozan'daki Barış Konferansında "Raoul Rigault ve Ferre'nin, Komün'de, boşuna bile olsa rehinelerin öldürülmesine varıncaya kadar kan dökmekten vazgeçmeyen iki meşum tip" olduklarını belirtmişti.[107]

Bu gazete, ilk sayısından itibaren *Figaro, Gaul-*

(106) Nikolas Jukovski bir Rus mültecisiydi ve Bakunin'in yakın çalışma arkadaşıydı.

(107) Marx'ın buradaki kaynağı Neuchatel'de 1871'de yayınlanan **La guerre sociale** (Sosyal Savaş) adlı broşürdür. Andre Leo, Benoit Malon'un ka-

lois, Paris-Journal ve diğerleri gibi küfürnamelere yetişmeye ve hatta onları geçmeye çalıştı ve onların Enternasyonale attıkları iftiraları sevinçle tekrarladı. Zaman, Enternasyoanl içinde bile milliyetçi kinlerin ateşini tutuşturmak için elverişli görünüyordu. Gazeteye göre, Genel Konsey, ardında Bismarckvâri bir zekâ bulunan bir Alman komitesiydi. (108)

Genel Konseyin belli üyelerinin "herşeyden önce ve en çok Galli" olduklarını iddia etmeyeceklerini iyice anladıktan sonra, *La Révolution sociale*'in Avrupa polisinin ikinci sloganını benimsemek ve Konseyin "despotluğu"na saldırmaktan başka çaresi kalmadı.

Bu çocukça saldırıların dayandırıldığı kanıtlar neydi? Genel Konsey, İttifakı doğal bir ölümle ölmeye bırakmış ve Cenevre Federal Komitesi ile birlikte hareket ederek dirilmesini önlemişti. Buna ek olarak, Chaux-de-Fonds Komitesinden, İsviçre Enternasyonalcilerinin çoğunluğu ile barış içinde yaşamasına olanak verecek bir ünvan almasını istemişti.

Bu "despotça" davranışların dışında, 1869 Ekiminden 1871 Ekimine kadar Genel Konsey, Basel Kongresinin kendisine tanıdığı geniş yetkileri ne şekilde kullandı?

1. 8 Şubat 1870'de Paris'teki "Pozitivist Proleterler Derneği" kabul edilmesi için Genel Konseye başvurdu. Konsey, sermaye ile mücadele eden bu derneğin tüzüğünde bulunan pozitivist ilkelerin Genel Tüzüğün önsözüyle apaçık çelişme halinde olduğunu ve bu nedenle bunları çıkartmaları ve Enternasyonale "po-

---

rısı Leodile Champseix'in takma adıydı. Raoul Rigault ve Theophile Ferre, Komünün yenilgisinden sonra kurşuna dizilen Blanquincilerdi.

(108) Aslında, Konseyin milliyetlere göre bileşimi şöyleydi: 20 İngiliz, 15 Fransız, 7 Alman (beşi Enternasyonalin kurucusu), 2 İsviçreli, 2 Macar, 1 Polonyalı, 1 Belçikalı, 1 İrlandalı, 1 Danimarkalı ve 1 İtalyan [Marx'ın notu].

zitivistler" olarak değil "proleterler" olarak katılmaları gerektiğini, ama yine de teorilerini Birliğin genel ilkeleriyle uzlaştırmada tamamen özgür olacaklarını bildirdi. Grup, bu kararın adilliğini kabul ederek Enternasyonale katıldı.

2. Lyons'da 1865 şubesi ile daha yeni kökenli bir şube arasında bölünme çıkmıştı. Yeni şubede İttifak, fevkalade dürüst işçilerin yanısıra Albert Richard ve Gaspard Blanc tarafından temsil ediliyordu. Böyle durumlarda sık sık olduğu gibi, İsviçre'de kurulan bir hakem mahkemesinin kararı tanınmamıştı. Yeni kurulan şube 15 Şubat 1870'de Genel Konseyden Yönetmeliğin II. maddesinin 7. fıkrasına göre anlaşmazlık üzerine bir karar vermesini istemekle kalmadı. 1865 şubesine iftira eden ve onları kovan bir "kararı" imzalanmak ve *postayla geri gönderilmek* üzere Genel Konseye gönderdi. Konsey, böyle duyulmamış bir harekete karşı üzüntülerini bildirerek kanıt istedi. Bu isteme karşı, 1865 şubesi, Albert Richard aleyhindeki suçlamaların kanıtlarının hakem mahkemesine sunulduğunu, fakat Bakunin'in bunları ele geçirdiğini ve vermeyi reddettiğini ve böylece Genel Konseye iletilmelerine olarak kalmadığını bildirdi. Konseyin bu konudaki 8 Mart tarihli kararı tarafların hiçbir itirazıyla karşılaşmadı.

3. Londra'daki Fransız şubesi, en hafif deyimle kuşkulu karakterde üyeler kabul ederek sonunda Felix Pyat'nın[109] mülkü haline gelmişti. Pyat, bu şubeyi, Louis Bonaparte'ın katledilmesinden yana onur kırıcı gösteriler düzenlemek ve saçma sapan bildirilerini Enternasyonal kisvesi altında Fransa'nın her tarafına göndermek için kullandı. Genel Konsey, Birliğin organlarında Pyat'nın artık enternasyonal üye-

(109) Bir küçük burjuva demokratı olan Felix Pyat, Paris Komününün üyesiydi.

si olmadığını, dolayısıyla yapacağı ya da söyleyeceği şeylerden Genel Konseyin sorumlu olmadığını belirtmekle yetindi. Bunun üzerine Fransız şubesi ne Genel Konseyi ne de kongreleri tanımadığını ilan etti. Bütün Londra'ya kendisi dışında Enternasyonalin tümünün karşı-devrimci bir dernek olduğunu belirten afişler astı. Fransız üyelerinin, halk oylamasından[110] bir gün önce komplo bahanesiyle tutuklamaları (bu aslında polis tertibiydi, fakat Pyat'nın bildirileriyle böyle bir ihtimal olabileceği görüntüsü kazanmıştı) Genel Konseyi, *Marseillaise ve Réveil*'de 10 Mayıs 1870 tarihli kararını yayınlamak zorunda bıraktı. Bu kararda sözde Fransız şubesinin iki yıldan fazladır Enternasyonale bağlı olmadığı ve çalışmalarının gerçekte polisin işi olduğu belirtiliyordu. Bu adımın gerekli olduğu Paris Federal Komitesinin aynı gazetelerde yayınlanan bildirisi ve Parisli Enternasyonalcilerin mahkeme sırasındaki bildirileriyle kanıtlandı. Her iki bildiri de Konseyin kararını temel alıyordu. Fransız şubesi savaş başladığı zaman ortadan yokolmuştu, ama İsviçre'de İttifakın çıkışı gibi, o da Londra'da yeni müttefiklerle ve yeni isimler altında yeniden ortaya çıktı.

Konferansın son günlerinde, sürgün edilmiş Komüncülerden bazıları, otuz beş kişilik bir "1871 Fran-

(110) Halk oylaması, 1870 Mayıs'ında III. Napolyon tarafından yaptırıldı. Amacı, imparatorluğun politikasını kitlelere onaylatmaktı. Sorular öyle bir laf kalabalığıyla doluydu ki, ikinci imparatorluğun politikasını reddeden, aynı zamanda her türlü demokratik reformu da reddetmiş oluyordu. Birinci Enternasyonalin Fransa şubeleri, bu demogojik manevrayı teşhir ettiler ve üyelerine oylamayı boykot etme talimatı verdiler. Halk oylamasından bir gün önce, Paris Fedeasyonu üyeleri III Napolyon'a suikast hazırlamak iddiasıyla tutuklandılar. Hükümet bu tertibi, çeşitli Fransız şehirlerindeki Enternasyonal üyelerine karşı baskı ve soruşturmaya girişmek için bahane olarak kullandı. Paris Federasyonu üyelerinin 22 Haziran'dan 5 Temmuz 1870'e kadar süren duruşmaları sırasında tertip ortaya çıktı. Buna rağmen, bazı Enternasyonal üyeleri, sırf Enternasyonale üye oldukları için hapis cezalarına çarptırıldılar.

sız Şubesi" kurdular. Genel Konseyin ilk "despotça" hareketi, bu şubenin sekreteri olan Gusta ve Durand'ı Fransız polisinin ajanı olarak kamu önünde mahkum etmek oldu. Elimizdeki deliller polisin Durand'a yardım ederek, onu önce Konferansa sonra da Genel Konseye sokmak istediğini kanıtlamaktadır. Yeni şubenin tüzüğü, üyelerini "Genel Konseye, kendi gruplarından başka delegasyon kabul etmemeye" zorunlu tutuyordu. Bu nedenle yurttaş Theisz[111] ve Bastelica Konseyden istifa ettiler.

17 Ekim'de, bu şube iki üyesini resmî talimatlarla Konseye temsilci olarak gönderdi. Bunlardan biri topçu komitesinin[112] eski üyelerinden biri olan Chautard'dı. Konsey 1871 Şubesinin tüzüğünü inceledikten sonra, bu temsilcileri kabul etmeyi reddetti [113]. Bu tüzüğün yol açtığı tartışmadaki belli başlı noktaları hatırlamak burada yeterli olacaktır. Bunlar 2. maddeyle ilgilidir:

"Bir kimse, gruba üye olabilmek için geçim kaynaklarını göstermeli, ahlâki güvenceler getirmelidir, vs." 17 Ekim 1871 tarihli kararında, Konsey, "geçim kaynaklarını göstermeli" ibaresinin çıkarılmasını önerdi ve şunu söyledi: "Kuşkulu durumlarda, bir şube elbette ahlakî güvence olarak bir kimsenin geçim kaynaklarını soruşturabilir. Ama mültecilerin, grevci işçilerin söz konusu olduğu durumlarda, geçim kaynaklarının yokluğu pekala ahlâkî güvence yerine geçebilir. Enternasyonale kabul edilmeleri için adayların geçim kaynaklarını göstermelerini istemek, Genel Tüzüğün ruhuna ve lâfzına aykırı bir burjuva

(111) Albert Theisz, Proudhoncu ve Paris Komünü üyesiydi.
(112) Paris Millî Muhafızlarının topçu komitesi.
(113) Kısa bir süre sonra, Genel Konseye zorla sokmak istedikleri bu adam, Thiers polisinin ajanı olduğu için kendi şubesinden atıldı. Kendisini suçlayanlar, daha önce kendilerini Genel Konseyde en iyi temsil edecek kimsenin bu adam olduğunu düşünüyorlardı [Marx'ın notu].

icadı olur." Şube, Genel Tüzüğün üyelerinin ahlakından şubeleri sorumlu tuttuğu ve dolayısıyla onlara *uygun gördükleri* güvenceleri isteme hakkını tanıdığı cevabını verdi. Genel Konsey buna, 7 Ekim'de şu karşılığı verdi:

Bu görüşe göre, işçi kullanmayanlar tarafından kurulan bir Enternasyonal şubesi özel tüzüğüne şöyle bir madde koyabilir: "Bir kimse, şubeye üye olabilmek için içkiye el sürmeyeceğine yemin etmelidir." Kısacası, şubelerin özel tüzüklerine Enternasyonale kabul edilmek için en saçma ve olağanüstü koşullar konabilir - özellikle, bu, üyelerin ahlaklı olmasını sağlama bahanesiyle yapılırsa...

1871 Fransız şubesi "grevcilerin geçim kaynağı'nın grev fonu'nda bulunacağını" ileri sürmüştür. Buna verilecek cevap şudur: Herşeyden önce çoğu zaman böyle bir "fon" bulunmaz.

Üstelik, resmî İngiliz anketleri, İngiliz işçilerinin çoğunluğunun; grevler, işsizlik, yetersiz ücretler, hakça olmayan ödeme koşulları ve daha bir çok nedenler dolayısıyla sürekli olarak rehinci ve faizcilere başvurmak zorunda kaldıklarını kanıtlamıştır. Bunlar, bir kimsenin özel hayatına gereksiz müdahalelerde bulunmadan öğrenilemeyecek "geçim kaynakları"dır.

Bu durumda iki olasılık vardır: Ya şube, "ahlakî güvence" olarak "geçim kaynakları"nı soruşturmaz ki o zaman Konseyin önerisi çok yerindedir. ... Ya da şube, tüzüğünün 2. maddesinde, "ahlakî güvenceler"e ek olarak "geçim kaynakları"nın gösterilmesi koşulunu kasıtlı olarak koymuştur... ki o zaman Konsey, bunun, Genel Tüzüğün ruhuna ve lâfzına aykırı bir burjuva icadı olduğunu ilan eder.

Şube tüzüğünün 11. maddesi şöyle diyor: "Genel Konseye bir veya bir kaç temsilci gönderilecektir." Konsey bu maddenin çıkartılmasını istedi "çünkü Enternasyonalin Genel Tüzüğü hiçbir şubeye Genel Konseye temsilci gönderme hakkını tanımamaktadır." Konsey, şunu ekledi:

Genel Tüzük, Genel Konseye üye seçimi için iki yol tanımaktadır: Bu üyeler ya Kongre tarafından seçilir ya da Genel Konseyin üyeleri tarafından atanır... Londra'daki çeşitli şubelerin Genel Konseye temsilci göndermeye çağrıldıkları doğrudur. Ancak Genel Tüzüğü ihlal etmemek için bu, sürekli şöyle yapılmıştır: İlk önce Genel Konsey, her şube tarafından gönderilecek temsilci sayısını, bunların görev yapabilme yeteneklerini değerlendirerek kabul ya da reddetme hakkını saklı tutarak tesbit etmiştir. Bu temsilciler, şubeleri tarafından gönderildikleri için değil, Konseye tüzükle tanınan yeni üyeler atama yetkisi dolayısıyla Genel Konsey üyesi olmuşlardır. Son Konferansın kararına kadar hem Enternasyonal Birliğin Genel Konseyi, hem de İngiltere Merkez Konseyi olarak görev yapan Londra Konseyi, doğrudan doğruya aldığı üyelerin yanısıra şubelerin gönderdiği temsilcileri de kabul etmenin yararlı olacağını düşünmüştür. Genel Konseyin seçilme yöntemini, Brüksel ya da Madrid Federal Konseyleri gibi ulusal bir kongre tarafından seçilmiş ulusal bir konsey bile olmayan Paris Federal Konseyinin seçiminde kullanılan yöntemle kıyaslamak çok yanlış olur. Paris Federal Konseyi bütünüyle Paris şubelerinin temsilcilerinden oluşuyordu... Genel Konseyin nasıl seçileceği Genel Tüzükle belirlenmiştir ... ve üyeleri Tüzükten ve İdari Yönetmelikten daha üstün hiçbir emir kabul edemezler... II. madde bir önceki paragrafın ışığında okunduğunda, Genel Konseyin yapısını baştan aşağı değiştirmekten başka bir

anlama gelmez. Bu şekilde, Genel Konsey, Genel Tüzüğün 5. maddesine aykırı olarak, sadece Londra şubelerinin temsilcilerinden oluşur ve yerel grupların etkisi, Enternasyonal İşçi Birliğinin tümünün etkisinin yerini alır.

Sonuç olarak, başta gelen görevi Kongrelerin kararlarını uygulamak olan Genel Konsey (Cenevre Kongresi tarafından kabul edilen İdarî Yönetmeliğin II. maddesinin 2. fıkrasına bakınız.) 1871 Fransız şubesi tarafından, Genel Tüzüğün Genel Konseyin bileşimi ile ilgili maddelerinde köklü değişiklikler yapılmasına ilişkin olarak ileri sürülen düşüncelerin meseleyle hiçbir ilgisi bulunmadığını belirtti.

Konsey ayrıca, diğer Londra şubelerinden kabul edilen temsilciler hangi koşullarla kabul edildiyse, bu şubeden de iki delegeyi aynı koşulla kabul edeceğini açıkladı.

Bu cevabı hiç de doyurucu bulmayan "1871 Şubesi" 14 Aralık'ta, kısa bir süre sonra uygunsuz davranışları yüzünden mülteci derneğinden kovulan yeni sekreteri de dahil olmak üzere bütün üyelerinin imzaladığı bir "Bildiri" yayınladı. Bu bildiriye göre, Genel Konsey bir yargı organının görevlerini yapmayı reddettiği için "sosyal düşünceyi tamamen natüralist bir şekilde tahrif etmekten" suçluydu.

Bu belgenin hazırlanmasında rol oynayan iyi niyetten bazı örnekler verelim.

Londra Konferansı, Alman işçilerinin savaş sırasındaki davranışını onaylamıştı. Açıktır ki, bir İsviçre temsilcisi tarafından önerilen, bir Belçikalı tarafından desteklenen ve oybirliğiyle kabul edilen bu karar sadece, savaş sırasındaki anti-şoven faaliyetlerinden dolayı hapsedilmiş –veya hâlâ hapiste olan– Alman üyeleriyle ilgiliydi. Kararın alçaltıcı bir şekilde yorumlanması ihtimalini önlemek için, Genel

Konseyin Fransa sekreteri, kararın kesin anlamını *Qui Vive!, La Constitution, Le Radical, L'Émancipation, L'Europe* ve diğer gazetelerde yayınlanan bir mektupla çok açık bir şekilde koydu. Ne var ki, bir hafta sonra, 20 Kasım 1871'de "1871 Fransız Şubesi" nin on beş üyesi, *Qui Vive!*'e Alman işçilerine saldırılarla dolu olan ve Konferansın kararını, Genel Konseyin "Pan-Alman düşüncesi"ne tutulmuş olduğunun çürütülmez bir kanıtı olarak suçlayan bir "protesto" gönderdiler. Almanya'nın bütün feodal, liberal ve polis kontrolündeki basını, Alman işçilerine uluslararası birlik rüyalarının ne kadar boş olduğunu göstermek için bu olaya sarılmakta gecikmedi. Nihayet, 20 Kasım protestosu, 1871 şubesinin 14 Aralık Bildirisinde bütünüyle onaylandı.

"Genel Konseyin despotluk eğilimine düşmekte olduğunu" göstermek için, bildiride "Genel Tüzüğün, Genel Konseyin *kendisi tarafından düzenlenmiş resmî* basımı"ndan söz ediliyordu. Oysa, eklerde her paragrafın kaynaklarına yapılan atıflardan bu paragrafların gerçekliğini tesbit etmek için Tüzüğün yeni basımına bir göz atmak yeterlidir! "*Resmi* basım" ibaresine gelince, Enternasyonalin Birinci Kongresi "Tüzük ve Yönetmeliğin *Resmî ve bağlayıcı* metinlerinin genel Konsey tarafından yayınlaması"nı kararlaştırmıştır. *(Congres ouvrier de l'Association Internationale des Travailleurs, tenu a Geneve du 3 au 8 Septembre 1866*, s. 27, nota bakınız)

Söylemeye gerek yok ki, "1871 şubesi" Cenevre ve Neuchatel'in muhalifleriyle sürekli ilişki halindeydi. Üyelerinden biri olan ve Komünü savunmakta gösterdiği enerjiden daha fazlasını Genel Konseye saldırmakta gösteren Chalain'in itibarı, kısa bir süre önce bir konsey üyesine yazdığı mektupta hakkında çok ciddi suçlamalarda bulunan Malon tarafından ani-

den geri verildi. Her durumda, "1871 Fransız şubesi" bildirisini henüz yayınlamıştı ki, safları arasında iç savaş çıktı. Önce Theisz, Avrial[114] ve Camelinat istifa ettiler. Sonra şube bir kaç küçük gruba daha bölündü. Bunlardan birinin önderliğini, Varlin ve başkalarına iftira ettiği için Genel Konseyden sora da 1868 Brüksel Kongresinin atadığı Belçika Komitesi tarafından Enternasyonalden atılan Pierre Vesinier adında bir bey yapıyordu. Bu gruplardan bir tanesi de "bir daha *politikaya* veya Enternasyonalin Fransa'daki çalışmalarına katılmamak" üzere verdiği sözden Polis şefi Pietri'nin 4 Eylül'de aniden firar etmesiyle kurtulan B. Landeck tarafından kurulmuştu. *(Troisieme Proces de l'Association Internationale des Travailleurs de Paris*, 1870, s. 9'a bakınız) Öte yandan Londra'daki bir çok Fransız mülteci, Genel Konseyle tam bir uyum içinde olan şube kurdular.

-IV-

Neuchâtel Federal Komitesi kılığına bürünen İttifak taraftarları, Enternasyonali parçalamak üzere bu defa daha geniş çaplı bir girişimle şubelerini Sonvillier'de 12 Kasım 1871'de toplanacak bir Kongreye çağırdılar. Üstat Guillaume, Temmuz'da, arkadaşı Robin'e yazdığı iki mektupta, Genel Konsey "Cenevre eşkiyaları" yerine kendilerini tanımamakta direndiği takdirde böyle bir harekâta girişecekleri tehdidini savurmuştu.

Sonvillier Kongresi, aralarında Cenevre'de yeni kurulan "Sosyalist Devrimci Propaganda ve Eylem Şubesi"nin de bulunduğu dokuz şubeyi temsil eden on

(114) Makinist olan Augustin Avrial, sol Proudhoncu ve Paris Komünü üyesiydi. Bronz işçisi olan Zephyrin Camelinat da Proudhoncu ve Paris Komünü üyesiydi.

altı temsilciden oluşmuştu.

Onaltılar, Fransız İsviçresi Federasyonunu feshettiklerini ilan eden anarşist bir kararname yayınlayarak işe başladılar. Federasyon, buna İttifak taraftarlarını bütün şubelerinden derhal atarak cevap verdi ve onları kendi "özerklik"leriyle başbaşa bıraktı. Ancak, bunların bir parçacık daha akılları kalmış olmalı ki, Londra Konferansının kendilerine verdiği "Jura Federasyonu" ünvanını kabul etmeye karar verdiler.

Onaltılar Kongresi daha sonra Enternasyonali "yeniden örgütleme" faaliyetine girişti. Konferansa ve Genel Konseye karşı "Enternasyonal İşçi Birliğinin bütün federasyonlarına genelge"yi çıkardı.

Bu genelgenin yazarları, genel Konseyi 1871'de Kongre yerine Konferans toplamakla suçluyorlardı. Yukarıda yapılan açıklamalardan, böyle saldırıların aslında bütün Enternasyonali hedef aldığı açıktır. Zira, Konferansın toplanmasını bütün Enternasyonal kabul etmiş, üstelik ittifak da bu Konferansta Robin [115] ve Bastelica yurttaşlar tarafından temsil edilmeye karşı koymamıştı.

Genel Konseyin her Kongrede temsilcileri olmuştu. Örneğin Basel'de altı temsilcisi vardı. Şimdi, Onaltılar "Genel Konseyden, oy hakkı bulunan altı temsilcinin çağrılmasıyla Konferansın çoğunluğunun önceden ayarlandığını" iddia ediyorlardı. Gerçek şuydu: Genel Konsey tarafından Konferansa gönderilen temsilciler Paris Komününün temsilcileri olan Fransız mültecileriydi. Gelecek Kongreye sunulan tutanaklardan da anlaşılacağı gibi, İngiliz ve İsviçreli üyelerin oturumlara katılmaları normal olarak mümkün değildi. Konsey temsilcilerinden biri ulusal bir fede-

(115) **Paul Robin,** Guillaume gibi, öğretmendi ve Bakunin'in İttifak'ının önde gelen üyelerinden biriydi.

rasyona vekalet ediyordu. Başka birisinin vekaleti ise, Konferansa gönderilen bir mektup uyarınca geri alındı, çünkü gazetelerde bu şahsın öldüğü yazıyordu (*). Geriye yalnız bir temsilci kalıyordu ki, bu durumda sadece Belçikalılar Genel Konseyi bire karşı altıyla geçiyorlardı.

Olup bitenleri Gustave Durand'ın şahsında kenardan izleyen uluslararası polis, "gizli" bir Konferans yapılmasıyla Genel Tüzüğün ihlal edildiğinden acı acı şikayet ediyordu. İdarî yönetmeliğimizi bilselerdi, Kongrelerin idarî oturumlarının gizli yapılmasının *zorunlu* olduğunu da bilirlerdi.

Yine de bu şikayetler, Sonvillier Onaltıları tarafından yakınlıkla karşılandı. Şöyle söylediler: "Herşeyin üzerine tüy dikmek üzere, bu Konferansın bir kararı, Genel Konseyi gelecek Kongrenin ya da *onun yerine toplanacak Konferansın* yer ve zamanını tayin etmekte serbest bırakmaktadır. Böylelikle, genel kongrelerin, Enternasyonalin kamuya açık bir muhteşem oturumlarının yapılmaması tehdidi ile karşı karşıyayız."

Onaltılar, bu kararın sadece bütün hükemetlere ne kadar baskı önlemi alırlarsa alsınlar, Enternasyonalin genel toplantılarına şu veya bu şekilde devam etmeye kararlı olduğunu ihbar etmek olduğunu kabul etmelidir.

Cenevre şubelerinin 2 Aralık 1871'de yapılan ve Malon ve Lefrançais[116] yurttaşları hiç iyi karşılamayan genel toplantısında, bu kişiler, Sonvillier Onaltılarının çıkardığı kararnameleri doğrulamaya, onların Genel Konseyden şikayetlerini ve Konfransın

---

(*) Bu şahıs Marx'tır. Zaman zaman, gazetelerde öldüğüne dair haberler çıkardı.

(116) Öğretmen olan **Gustave Lefrançais** sol Proudhoncu ve Paris Komünü üyesiydi.

meşruluğunu reddetmelerini kuvvetlendirmeye yardım edecek bir öneri sundular. Konferans "kamuya duyurulmak üzere alınmamış olan kararlar *çeşitli ülkelerin Federal Konseylerine veya Komitelerine Genel konseyin* yazışma sekreterleri tarafından bildirilecektir" şeklinde bir karar almıştı. Genel Tüzüğe ve Yönetmeliğe tümüyle uygun olan bu karar Malon ve arkadaşları tarafından şöyle tahrif edildi: "Konferansın kararlarından *bir kısmı, sadece* Federal Konseylere ve yazışma sekreterlerine bildirilecektir." Genel Konseyi "açıklık" kullanmak istememesinden dolayı, bir kere daha "*içtenlik ilkesine* uymamakla" suçladılar. Elbette bu, biricik amacı, Enternasyonalin yasayla yasaklandığı ülkelerde yeniden örgütlenmesi olan kararları polise ihbar etmekten başka bir işe yaramazdı.

Malon ve Lefrançais yurttaşlar, şu itirazları da yaptılar: "Konferans Genel Kongreye, şubelerin ve federasyonların, Birliğin dayandığı ilkeleri şube ve federasyonların çıkarlarını ya da tüm Birliğin genel çıkarlarını tartışan yayın organlarını suçlamak veya tanımamak yetkisini vererek düşünce ve ifade özgürlüğünü ihlal etmiştir. (21 Ekim tarihli *Égalité*'ye bakınız)" *Égalité*'de ne görüyoruz? Konferansın şu uyarıyı yapan kararını: "Bundan böyle Genel Konsey *Progrès ve Solidraite* örneklerini izleyerek, sütunlarında, orta sınıfın gözleri önünde, yalnızca yerel veya Federal Komiteleri ve Genel Konseyi veya Federal ya da Genel Kongrelerin gizli ve idarî oturumlarını ilgilendiren meseleleri tartışan Enternasyonal yayın organları açıkça mahkum etmek ve tanımamak zorunda kalacaktır."

Malon'un feryatlarını tam olarak anlayabilmek için, bu kararın, Enternasyonalin resmî komitelerinin yerine geçmeyi ve orada, gazeteci bohemlerin bur-

juva dünyasında oynadığı rolü oynamayı amaçlayan belli gazetecilerin çabalarına kesinlikle son verdiğini hatırlamak gerekir. Sözü edilen çabalara benzer bir çabadan sonra, Cenevre Federal Komitesi, Fransız İsviçresi Federasyonunun resmî gazetesi *Égalité*'nin, İttifak üyeleri tarafından onlara tümüyle düşman bir tavır içinde yönetilmesi gibi bir durumla karşı karşıya kalmıştı.

Her durumda, Genel Konseyin böyle gazetecilik suistimallerini açıkça mahkum etmek ve tanımamak için Londra Konferansına hiç de ihtiyacı yoktu. Çünkü Basel Kongresi şunu ilan etmişti: "Nerede Enternasyonale karşı saldırılar yayınlanırsa en yakın şube veya komite bu yayının bir nüshasını derhal Genel Konseye göndermekle yükümlüdür." (İdari Yönetmelik, madde V, fıkra 7) Fransız İsviçresi Federal Komitesi 20 Aralık 1871 tarihli bildirisinde şöyle diyordu (24 Aralık tarihli *Égalité*'ye bakınız):

Açıktır ki, bu madde, Genel Konseyin sadece, Birliğe saldıran gazeteleri arşivlemesi anlamına gelmez. Konsey, bunlara cevap vermeli ve gerektiğinde iftiraların ve kötü niyetli saldırıların doğuracağı zararları etkisiz hale getirmelidir. Aynı derecede açıktır ki, bu madde genel olarak bütün gzeteler için geçerlidir ve eğer, biz burjuva gazetelerinden gelen saldırıları özümleyemiyorsak, o zaman kendi Birliğimiz adına bize saldıran gazeteleri tanımamak üzere merkezî temsilcimizi, Genel Konseyi daha kuvvetli bir şekilde kullanmalıyız.

Sırası gelmişken, şunu da kaydedelim ki, kapitalist basının devi *The Times*, liberal burjuvazinin gazetesi *Lyons Progrès* ve ultra gerici gazete *Journal de Geneve*, Konferansa aşağı yukarı Malon ve Lefrançais

yurttaşların kullandığı sözlerle saldırdılar.

Önce Konferansın toplanmasına, sonra üyelerine ve sözüm ona gizli niteliğine saldıran Sonvillier genelgesi sonunda bizzat kararlara saldırıyordu.

Önce Basel Kongresinin "Genel Konseye, bir şubeyi Enternasyonale kabul veya reddetmek veya Enternasyonalden atmak hakkını tanıyarak" kendi yetkisini Konseye devrettiğini ilan eden genelge, daha sonra bu suçu Konferansa yüklüyor: "Bu Konferans... özerk şubelerin serbest bir federasyonu olan Enternasyonali, disiplin altına alınmış şubelerin keyfine göre onları kabul veya red edecek veya çalışmalarına son verecek olan Genel Konseyin kontrolünde, hiyerarşik ve otoriter bir örgüt haline getirmeye yönelik... kararlar almıştır." Sonra tekrar Basel Kongresine dönmekte ve onu "Genel Konseyin yetkilerini doğal özelliklerinden uzaklaştıran" bir Kongre olarak tanımlamaktadır.

Sonvillier genelgesindeki bütün çelişmelerin özü şudur: 1869'daki Basel Kongresindeki oylamanın sorumlusu 1871 Konferansıdır ve Genel Konsey, onu Kongre kararlarını uygulamakla yükümlü tutan Yönetmeliğe uymakla suçludur.

Aslında, Konferansa yapılan bütün saldırıların gerçek nedeni, ilk bakışta görülenden daha az açık olan bir şeydir. Bir kere Konferans, kararlarıyla İttifak grubunun İsviçre'deki bütün tertiplerini bozmuştur. İttifak taraftarları İtalya'da, İspanya'da, kısmen İsviçre ve Belçika'da inanılmaz bir azimle çalışarak Bakunin'in modası geçmiş programı ile Enternasyonal İşçi Birliğinin programı arasında planlı bir karışıklık yaratmış ve bunu korumuşlardı.

Konferans, işçi sınıfının politik eylemi ve sekter hesapları olan şubeler üzerine iki kararıyla, bu kasıtlı karışıklığı açığa çıkardı. Bakunin'in progra-

mında ileri sürülen "politikadan uzak durma" düşüncesine hakkettiği karşılığı veren birinci karar, o güne kadar yaşanan olaylarla tümüyle doğrulanıyor ve Genel Tüzükle, Lozan Kongresi kararlarıyla ve diğer benzer örneklerle destekleniyordu.(117)

Şimdi sekter şubeler meselesini ele alalım:

Proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesinin ilk aşamasına damgasını vuran şey sekterliktir. Bunun nedeni, proletaryanın henüz bir sınıf olarak hareket edecek derecede gelişmiş olmamasıdır. Tek tek düşünürler sosyal uzlaşmazlıkların eleştirisini getirirler ve işçi kitlesinin sadece kabul edeceği, yayacağı ve uygulamaya koyacağı düşsel çözümler sunarlar. Bu önderlerin kurdukları hizipler, doğaları gereği her şeyden uzak dururlar, bütün gerçek eylemlere, politikaya, grevlere, uzlaşmalara, kısacası her türlü birleşik harekete yabancıdırlar. Proleter kitlesi bunların propagandalarına düşmanca bir tavır göstermese de bu propagandadan etkilenmez. İngiltere'de Chartistler ve sendikacılar Owencileri ne kadar istedilerse, Paris ve Lyons işçileri de Saint-Simoncuları, Fouriercileri ya da Icariacıları o kadar istediler. Bütün bu hizipler başlangıçta harekete bir itici güç sağlarlarsa da, hareket ilerler ilerlemez ona karşı bir engel haline gelirler, daha sonra da gerici olurlar. Fransa ve İngiltere'deki hizipler bunun kanıtlarıdır. Daha yakın bir örnek, Almanya'da yıllarca proletaryanın örgütüne engel olan ve sonunda polisin aleti haline gelen Lasallecilerdir. Gerçekte, proletarya hareketi, astroloji ve şimyanın, bilimin çocukluk dönemi olduğu zamanlarla kıyaslayabileceğimiz çocukluk dönemini yaşıyor. Ama Enternasyonalin kurula-

(117) Asıl metinde, burada bir dipnotla Londra Konferansının işçi sınıfının politik eylemi üzerine IX numaralı kararı bütünüyle aktarılmaktadır. Söz konusu karar, bu kitabın, XI. bölümünü oluşturmaktadır.

bilmesi için proletaryanın bu aşamadan geçmesi zorunluydu.

Hiziplerin hayalî ve birbirleriyle uzlaşmayan örgütlerine kıyasla, Enternasyonal, her ülkenin, kapitalistlere, toprak sahiplerine ve onların devlet tarafından örgütlenen sınıf iktidarına karşı ortak mücadelede el ele vermiş olan proleter sınıflarının gerçek ve militan örgütüdür. Bu nedenle, Enternasyonalin Tüzüğü, yalnız, aynı hedefe ulaşmaya çalışan ve hepsi aynı programı kabul eden işçi derneklerini söz konusu yapar. Bu program, proleter hareketinin belli başlı özellikleriyle sınırlıdır; teorinin ayrıntılarını pratik mücadeleden esinlenecek çözümlere bırakmıştır ki, bunlar, şubelerin gazete ve kongrelerinde belirtilen bütün sosyalist görüşlere eşit değer verilerek şubeler arasında yapılan düşünce alışverişinden filizlenmektedir.

Tarihteki yeni aşamaların diğerlerinde olduğu gibi, eski hatalar belli bir süre için ve sadece tekrar kaybolmak üzere yüzeye çıkarlar. Aynı şekilde, Enternasyonal de, kendi içinden sekter şubelerin doğduğunu görmüştür, fakat bunun olağanüstü bir özelliği yoktur.

İttifak, hiziplerin dirilişini büyük bir ilerleme sayarak, geçmişe ait olduğunu kesin bir şekilde göstermiştir. Zira, başlangıçta belli ilerici unsurları temsil etmekle birlikte, ittifakın programı, "Kuransız bir Muhammed" gibi, görevi ancak burjuvazinin daha aptal kesimini korkutmak veya Enternasyonalcilere karşı Bonapartçılar ve diğer savcılar için cephane sağlamak olan keskin ibarelerle kaplanmış bir ölü düşünceler koleksiyonundan başka bir şey değildir. (118)

---

(118) Jules Favre'in Avrupa devletlerine genelgesi ile milletvekili Sacaze'nin

Sosyalizmin her cinsinin temsil edildiği Konferans, sekter şubelere karşı kararı oybirliğiyle kabul etti. Enternasyonali tekrar kendi zeminine oturtan bu kararın, Enternasyonalin ileri dönük hareketinde yeni bir aşamayı belirlediğinden emindi. Bu kararın, idam fermanları olduğunu anlayan İttifak taraftarları, bunu sadece, Genel Konseyin Enternasyonale karşı kazandığı bir zafer olarak görebiliyorlardı. Genelgelerinde açıklandığı gibi, böylelikle, Genel Konsey bazı üyelerin "özel programını", "onların kişisel doktrinini", "katı doktrini", "Birlikte duyulabilecek tek resmî teoriyi" kabul ettirmeyi başarmış oluyordu. Ne var ki, bu, bir kaç üyenin hatası değil, zorunlu sonuçtu; onların Genel Konseye mensup olmasından gelen "yozlaştırıcı etkiydi", çünkü "yoldaşları üzerine yetki(!) sahibi olan bir kimsenin ahlaklı bir insan olarak kalması kesinlikle olanaksızdır. Genel Konsey bir entrika şebekesi haline gelmiştir."

Sonvillier Onaltılarının görüşüne göre, Genel Konseyi Genel Tüzüğün verdiği yetkiyle yeni üyeler atamakta serbest bırakmak büyük bir hataydı. Bu yetkiyle, diyorlardı, "Konsey sonradan, çoğunluğun eğilimini tümüyle değiştirebilecek bütün bir grubu atayabilir." Onlara göre, sadece Genel Konsey üyesi olmak, insanın yalnız ahlâkını değil sağduyusunu da yıkıma uğratmaya yeterlidir. Yoksa, çoğunluğun, yeni üyeler atayarak kendisini azınlık haline düşürebileceğini nasıl varsayabilirler?

Bununla birlikte, Onaltıların kendileri de bu noktada pek emin gözükmüyorlar. Çünkü, daha son-

---

Dufaure'un kanun tasarısı üzerine verdiği rapor da dahil olmak üzere, son zamanlarda Enternasyonal hakkında polis tarafından yayınlanan yorumların hepsi, İttifakın tantanalı bildirilerinden alıntılarla dolup taşmaktadır. İttifakçıların yalnız lafta radikal olan üslupları, gericilere aradıkları malzemeyi sağlamaktadır. [Marx'ın notu]

ra, Genel kongeyin "beş yıl ardarda *sürekli olarak yeniden seçilen aynı kimselerden* oluştuğundan" şikayet ediyorlar. Öte yandan da "bunların çoğu, herhangi bir Kongre tarafından seçilmedikleri için düzenli olarak seçilmiş temsilcilerimiz değillerdir" diyorlar.

Meselenin doğrusu şudur: Her ne kadar, belirli kurucu üyeler, Belçika, İsviçre vs. Federal Konseylerinde olduğu gibi, kalmışlarsa da, Genel Konseyin üyeleri sürekli olarak değişmiştir.

Genel Konsey, üzerine aldığı görevi yürütebilmek için üç temel koşulu yerine getirmek zorundadır. Birincisi, yapılacak işler için yeter derecede üyeye sahip olması gerekir; ikincisi, "Enternasyonal Birlikte temsil edilen çeşitli ülkelerin işçilerinden" oluşmalıdır; ve sonuçta üyeler içinde işçi sınıfından gelen unsurlar ağır basmalıdır. Konsey üyesi işçilerin çalışma koşulları konseyin üyelerinde sürekli bir değişmeyi kaçınılmaz hale getirdiğine göre, Konsey, yeni üyeler atama hakkına sahip olmadan bu koşulları nasıl yerine getirebilir? Ne var ki, bu hakkın daha kesin bir şekilde tanımlanmasına ihtiyaç vardı ve bu da son Konfransta ele alındı.

İngiltere'nin kıl payı temsil edilebildiği Kongrelerde Genel Konseyin olduğu gibi yeniden seçilmesi, onun, olanakları içinde görevini yaptığının kanıtı olarak görülebilirdi. Ne var ki, Onaltılar bunu, sadece "Kongrelerin körü körüne inancı"nın, Basel'de "yetkisini kendiliğinden Genel Konseye terketme noktasına" kadar varacak bir inancın kanıtı olarak gördüler.

Onlara göre, Konseyin "normal rolü", "sadece yazışma ve istatistik tutma için bir büro" olmalıdır. Bu tanım, Tüzüğün yanlış bir çevirisinden çıkartılmıştı.

Enternasyonalin Genel Tüzüğü, herhangi bir burjuva derneğinin aksine, onun idarî örgütüne dokun-

maz. Bu, deneyim yoluyla çözülmek ve formüle edilmek üzere gelecekteki Kongrelere bırakılmıştır. Yine de, çeşitli ülkelerin şubeleri arasında köklü bir uluslararası nitelik yaratacak olan şey sadece birlik ve ortak eylem olduğundan, Tüzük, Genel Konsey üzerinde örgüt içindeki herhangi bir başka unsurdan daha fazla durmuştur.

Madde 6 şöyle der: "Genel Konsey, çeşitli ulusal ve yerel gruplar arasında uluslararası bir aracı görevi yapacaktır" ve sonra nasıl davranacağına dair örnekler verir. Aslında bu örnekler arasında şöyle bir talimat vardı: Genel Konseye,"derhal pratik adımlar atılmasını gerektiren mesela uluslararası çatışmalar gibi durumlar olduğu zaman, Birliğe bağlı derneklerin aynı anda ortak eyleme geçebilmelerini" sağlamalıdır. Bu madde şöyle devam eder: "Uygun görüldükçe Genel Konseye çeşitli yerel ve ulusal derneklere öneri götürme inisyatifine sahip olacaktır." Tüzük ayrıca, Konseyin Kongrelerin toplantıya çağırılması ve hazırlanmasında oynayacağı rolü belirlemekte ve ona, kongrelere götürülmesi gereken özel işler vermektedir. Tüzük, grupların kendiliğinden eylemi ile Birliğin ortak eylemi arasında hemen hemen hiçbir zıtlık görmediğinden şöyle der:

Her ülkedeki işçi hareketini başarılı kılacak tek kuvvet birlik ve ortak çalışmadır. Enternasyonal Genel Konseyinin yararlı olması da, büyük çapta, az sayıda ulusal işçi birliği merkezleriyle mi yoksa sayısız küçük ve birbirinden kopuk yerel derneklerle mi çalışacağına bağlıdır. Bu nedenle, Enternasyonal Birliğin üyeleri, kendi ülkelerinin birbirinden kopuk işçi derneklerini merkezî ulusal organlar tarafından temsil edilen ulusal kuruluşlar halinde birleştirmek için bütün gayretlerini göstereceklerdir.

Cenevre Kongresi tarafından kabul edilen İdarî Yönetmeliğin II. maddesinin 2. fıkrası şöyle der: "Genel Konsey Kongre kararlarını *uygulamak zorundadır.*" Bu yönetmelik, Genel Konseyin ta başından beri Birliğin *uygulayıcı kolu* olma durumunu resmîleştirdi. Başka hiçbir "serbestçe verilmiş yetki" yokken, manevî "yetki" olmaksızın emirleri uygulamak zor oluyordu. Cenevre Kongresi, aynı zamanda, Genel Konseye "resmî ve bağlayıcı Tüzüğü" yayınlamasını da emretmişti.

Aynı Kongre şu kararı aldı: "Her şube yerel yönetimi için yerel koşullara ve o ülkenin yasalarına uygun tüzük ve içtüzükler yapmakta özgürdür. Fakat bu tüzük ve içtüzükler, Genel Tüzüğe ve Yönetmeliğe aykırı bir şey içeremezler."

Her şeyden önce şunu görüyoruz ki, bu kararlarda, ne özel ilkeler ilan edilmesine, ne de Enternasyonalin bütün grupları tarafından güdülen ortak amaç dışında herhangi bir grubun kendi inisyatifiyle özel görevler yüklenmesine en ufak bir atıf yoktur. Mesele sadece, her şubenin Genel Tüzüğü ve Yönetmeliği "yerel koşullara ve kendi ülkesinin yasalarına" uydurmak hakkına sahip olmasıdır.

İkinci olarak, böyle özel tüzüklerin Genel Tüzüğe uygun olup olmadığını kim tesbit edecektir? Açıktır ki, bunu yapmaya yetkili bir "otorite" bulunmazsa, yukarıdaki karar geçersizdir. O zaman sadece düşman veya polis şubeleri kurulmakla kalmaz, aynı zamanda kendi sınıflarını terketmiş olan burjuva insanseverleri de Birliğe sızarlar. Bunlar Birliğin tüm niteliğini değiştirmeleri bir yana, sayıları yetecek olursa, Kongrelerde işçileri azınlıkta da bırakırlar.

Başından beri, ulusal ya da yerel federasyonlar kendi bölgelerinde yeni şubelerin kabul veya reddedilmesinde, bu şubelerin tüzüklerinin Genel Tüzüğe

uyup uymadığına bakarak bunları kabul veya reddetme hakkına sahip olmuşlardır. Bu görevin Genel Konsey tarafından yapılması, *yerel bağımsız derneklerin*, yani kendi ülkelerindeki federal ağın dışında kurulan derneklerinde Genel Konseyle doğrudan bağlar kurmasına izin veren 7 maddesi ile öngörülmüştür. İttifak, bu hakkı kullanmaya tenezzül etmedi ve dolayısıyla da Basel kongresine temsilci gönderme koşullarını yerine getiremedi.

Tüzüğün 7. maddesi bazı ülkelerde ulusal federasyonların kurulmasını önleyen yasal engelleri de gözönünde tutmuştur; bu nedenle böyle yerlerde federal konsey görevini Genel Konsey yüklenmektedir.

Komünün yenilgisinden bu yana, bu tip yasal engeller birçok ülkede daha da artmıştır. Bu durumda kuşkulu unsurlar Birlik dışında tutulmak isteniyorsa, Genel Konseyin çalışması daha da gerekli hale gelmektedir. Bu nedenle, son zamanlarda Fransa'daki komiteler kendilerini polis casuslarından kurtarması için Genel Konseyin müdahale etmesini istemişler; öte yandan bir başka büyük ülkede[119] Enternasyonalciler doğrudan Genel konseyden veya kendilerinden vekalet almayan hiçbir şubenin kabul edilmemesini talep etmişlerdir. Bu ricanın nedeni, başdöndürücü gayretleri, birbiri ardından eşi görülmedik keskinlikte yeni şubeler kurma şekline dönüşen *ajan provokatörlerden* kurtulmaktı. Başka bir yönden, de bazı sözde anti-otoriter şubeler, dahili bir anlaşmazlık çıkar çıkmaz Genel Konseye başvurmaktan çekinmemekte ve hatta, Lyons'daki anlaşmazlıkta olduğu gibi, Genel Konseyin karşı tarafı hizaya getirmek için bütün yetkisini kullanmasını talep etmektedirler. Konferanstan sonra olan daha yeni bir olay:

(119) Bu ülke Avusturya'dır.

Turin "İşçi Federasyonu" kendisini Enternasyonalin bir şubesi ilan etmeye karar verdi. Sonra bir bölünme oldu ve azınlık grubu "Proletaryanın Kurtuluşu Derneği"[120] adını aldı. Bu dernek, Enternasyonale katıldı ve ilk işi, Jura Federasyonu lehinde bir karar almak oldu. Gazetesi *İl Proletario* despotluğun her biçimine karşı kızgın yorumlarla doluydu. Bu derneğin ödentilerini gönderen sekreterleri, Genel Konseyi, eski Federasyonun da muhtemelen ödenti göndereceğinden haberdar etti ve *"İl Proletario"*da okumuş olacağınız gibi, Proletaryanın Kurtuluşu Derneği ... İşçi Federasyonunu oluşturan ve işçi pozu takınan burjuvaziyle hertürlü dayanışmayı reddetmeye ... karar vermiştir." diyerek, Genel Konseyden "bu kararı bütün şubelere bildirmesini ve eğer gönderecek olurlarsa söz konusu grubun on kuruşluk ödentilerini reddetmesini" istedi.[121]

Enternasyonalin bütün grupları gibi, Genel Konseyin görevlerinden biri de propaganda yapmaktır. Bunu bildirilerle ve Enternasyonalin Kuzey Amerika'da, Almanya'da ve bazı Fransız kentlerinde kuruluşlar oluşturmuş olan görevlileri aracılığıyla yapar.

Genel Konseyin bir başka görevi de, grevlere, tüm Enternasyonal adına yardım ederek destek olmaktır.

---

(120) **İşçi Federasyonu**, 1871 sonbaharında Turin'de kurulmuştu. Mazzinicilerin etkisi altındaydı. 1872 Ocağında proleter unsurlar, federasyondan ayrıldılar ve Proletaryanın Kurtuluşu Derneğini kurdular. Daha sonra Enternasyonale katılan bu örgütü, 1872 Şubatına kadar gizli bir polis ajanı olan Carlo Terzaghi yönetti. **II Proletario**, 1872'den 1874'e kadar Turin'de yayınlanan bir İtalyan gazetesiydi. Bakuncileri destekleyerek, Genel Konseye ve Londra Konferansı kararlarına karşı çıktı.

(121) Bakunin'in dostu olan yazışma sekreteri tarafından temsil edilen Proletaryanın Kurtuluşu Derneğinin o zaman **görünüşteki düşünceleri** böyleydi. Aslında, bu şubenin eğilimleri çok değişikti. Dernek, hem paraları zimmetine geçirerek hem de Turin polis şefiyle yakın arkadaşlık yaparak çifte sadakatsizlik gösteren bu temsilciyi attıktan sonra daha başka açıklamalar da getirdikten sonra, Genel Konseyle arasında hiçbir anlaşmazlık kalmadı. [Marx'ın notu].

(Genel Konseyin çeşitli Kongrelere sunduğu raporlara bakınız). Bir çokları arasında seçtiğimiz aşağıdaki örnek, Genel Konseyin grevler sırasındaki çalışmalarının ne kadar yararlı olduğunu göstermektedir. İngiliz Demir Dökümcüleri Direniş Derneği başka ülkelerde, özellikle Birleşik Devletlerde şubeleri bulunan uluslararası bir sendikadır. Ne var ki, Amerikalı dökümcülerin bir grevi sırasında, bunlar, kendi yerlerine İngiliz dökümcülerinin gönderilmesini durdurmak için Genel Konseyin müdahale etmesini gerekli gördüler.

Enternasyonalin gelişmesi, çeşitli Federal Konseyleri olduğu gibi, Genel Konseyi de hakemlik yapmaya zorlamış bulunuyor.

Brüksel Kongresi şu kararı almıştır: "Federal Konseyler veya Komiteler her üç ayda bir Genel Konseye, kendi şubelerinin idarî ve malî durumları hakkında rapor vereceklerdir." (İdarî Yönetmelik IV. madde 3. fıkra)

Nihayet, Onaltıları çileden çıkaran Basel Kongresi, Birlik geliştikçe büyümüş olan idarî ilişkileri resmileştirmekten başka bir şey yapmadı. Eğer Genel Konseyin yetkilerini çok fazla genişlettiyse, bunun suçu, bağıra çağıra bizzat bunu isteyen Bakunin'in, Schwitzguebel'in, Robert'in[122] değil de kimindir? Bunlar acaba kendilerini Londra'daki Genel Konseye "körü körüne bağlı olmak"la suçlarlar mı?

İşte Basel Kongresi tarafından kabul edilen İdarî Yönetmelikten iki madde:

II/4: "Enternasyonale katılmayı düşünen her yeni şube veya dernek, Genel Konseye bağlılığını derhal açıklamak zorundadır." ve II/5: "Genel Konsey, her yeni şube veya grubun katılmasını kabul veya reddet-

(122) **Adhemar Schwitzguebel** İsviçreli bir oymacı; Fritz Robert ise İsviçreli bir öğretmendi.

me hakkına sahiptir; karara gelecek Kongrede itiraz edilebilir." Federal ağlar dışında kurulan yerel bağımsız derneklere ilişkin olarak, bu maddeler sadece Enternasyonalin ilk başından beri görülen ve sürekliliği Enternasyonal için gerçekten bir ölüm kalım meselesi olan bir uygulamayı kurulmakta olan bütün şube veya derneklere hiç ayırım yapmadan uygulayarak genelleştirmek çok ileri gitmek olur. Bu maddelerin, Genel Konseye gerçekte verdiği hak, federasyonların iç işlerine karışmadır, fakat bunlar Genel Konsey tarafından hiçbir zaman bu şekilde kullanılmamıştır. Onaltılar, Genel Konseyin, varolan federasyon veya gruplara katılmak isteyen yeni şubelerin işlerine karıştığı tek bir olay gösterebilir mi?

Aktarılan kararlar kurulmakta olan şubelere ilişkindir; aşağıdakiler ise zaten tanınmış olan şubelerle ilgilidir:

II/6: "Genel Konsey, Enternasyonalin herhangi bir şubesini gelecek Kongreye kadar atma hakkına sahiptir."

II/7: "Ulusal bir grubun dernekleri veya şubeleri ya da değişik uluslardan gruplar arasında çatışma olduğu takdirde Genel Konsey çatışmayı karara bağlayabilir. Bu karara, kesin kararı vermeye yetkili olan gelecek Kongrede itiraz edilebilir."

Bu iki madde aşırı durumlar için gereklidir, ama Genel Konsey bugüne kadar bunları hiç kullanmamıştır. Yukarıda anlatılanlar, Genel Konseyin tek bir şubeyi atmadığını ve anlaşmazlık halinde, her iki tarafın isteğiyle hakemlikten öteye birşey yapmadığını göstermektedir.

Sonuçta, mücadelenin ihtiyaçlarının Genel Konseyi üstlenmek durumunda bıraktığı bir göreve geliyoruz. Bu, ittifak taraftarlarını ne kadar üzerse üzsün, sırf proletarya hareketinin düşmanları kendi-

sine sürekli saldırılar yönelttiği için, Genel Konsey, Enternasyonal İşçi Birliğini savunanların en ön safında yer almaktadır.

-V-

Onaltılar, Enternasyonalin gerçek yüzünü gösterdikten sonra, nasıl olması *gerektiğini* anlatmaya geçiyorlar.

Birincisi, Genel Konsey resmen bir yazışma ve istatistik sağlama bürosundan öte bir şey olmamalıdır. Genel Konseyin idarî görevleri terkedilince, yazışmaları da elbette, Birliğin çeşitli organlarında zaten yayınlanan bilgileri yeniden söylemeye indirgenecektir. Dolayısıyla, yazışma bürosunun varlığıyla yokluğu arasında bir fark olmaz. İstatistik sağlamaya gelince, bu işi güçlü bir örgüt ve hatta asıl Tüzükte özellikle belirtildiği gibi, ortak bir hedef olmaksızın yapılamaz. Bunlar ise "despotluk" koktuğu için, bir büro belki *bulunmakla* birlikte, istatistik bürosu olmamalıdır. Kısaca, Genel Konsey olmamalıdır. Aynı mantık, Federal Konseyleri, yerel komiteleri ve diğer bütün "otorite" merkezlerini dağıtacaktır. Geriye yalnız özerk şubeler kalacaktır.

Ondan sonra, bu serbestçe federasyonlaşan ve hiçbir otoriteyle, "hatta işçilerin seçtiği ve işçilerden oluşan" otoriteyle bile eli kolu bağlı olmayan bu "özerk şubelerin" görevi ne olacaktır?

Bu noktada, Genelgedeki boşlukları, Jura Federal Komitesinin Onaltılar Kongresin sunduğu rapordan yararlanılarak doldurmak gerekir. "İşçi sınıfını, insanlığın yeni çıkarlarının gerçek temsilcisi yapmak için" onların örgütleri "diğer herşeyin bağımlı olduğu düşünce tarafından yönetilmelidir. Bu *düşünce* çağı-

mızın ihtiyaçlarından ve insanların iç eğilimlerinden, sosyal hayattaki fenomenlerin uzun süren bir incelemesi aracılığıyla *formüle etmek* ve sonra bu düşünceyi, işçilerimizin örgütlerine yani *asıl yerine ulaştırmak;* hedefimiz bu olmalıdır vs." Sonuçta "emekçi halkımız içinde gerçekten devrimci bir sosyalist okul" kurulmalıdır.

Böylece, bizim özerk işçi şubeleri, bir anda, öğretmenleri İttifaktaki beyler olan bir sürü *okul* durumuna geliyor. Onlar "uzun süreli" incelemeyle *düşünceyi* asıl yerine ulaştırıyorlar." Onlar için işçi sınıfı bir ham maddeden, şekillenmek için Ruh-ül Kudüslerinin nefesine ihtiyacı olan bir karmaşadan başka bir şey değildir.

Bütün bunlar, İttifakın aşağıdaki cümlelerle başlayan eski programının bir özetidir: "Barış ve Özgürlük Derneğini terkeden sosyalist azınlık" politik ve felsefî meselelerin incelenmesini *özel görev edinen* yeni bir Sosyalist Demokrasi İttifakı" kurulmasını önerir. "Düşünce"lerinin ilk çıktığı yer budur! "Böyle bir yükümlülük... Avrupa ve Amerikan'ın samimi sosyalist demokratlarına birbirleriyle haberleşme ve *düşüncelerini* güçlendirme *aracısı* olacaktır."[123]

Demek ki, kendi itiraflarına göre, bir burjuva derneğindeki azınlık grubu, Basel Kongresinden az önce ve bu kongreyi, kendilerini işçi kitlelerine gizli bir bilimin, dört cümlede özetlenen ve "sınıfların

---

[123] Açık bir kongre toplamanın ya ihanetin ya da ahmaklığın dikalası olacağı bir sırada, gizli konferans topladığı için Genel Konseyi durmadan suçlayan İttifak taraftarları, bir yandan açıklık ve doğruluğu dillerinden düşürmezken öte yandan, Tüzüğümüzü tümüyle çiğneyerek Enternasyonal içinde, Enternasyonale karşı ve şubeleri, sezdirmeden Bakunin'in papazvarî denetimi altına sokmayı amaçlayan gizli bir örgüt kurmuşlardır. Genel Konsey, gelecek kongrede, bu gizli örgüt ve onu çeşitli ülkelerde (örneğin İspanya'da) yönetenler hakkında soruşturma açılmasını isteyecektir. [Marx'ın notu].

ekonomik ve sosyal eşitliğinde" doruk noktasına varan bir bilimin papazvarî uygulayıcıları olarak sunmak için *araç* olarak kullanmak üzere Enternasyonale sızmıştır.

Enternasyonale önerilen yeni örgütün bu teorik "görevi"nin yanı sıra bir de pratik yanı vardı. Onaltıların Genelgesi şöyle diyor: "Geleceğin toplumu, Enternasyonal tarafından kabul edilen örgütün evrenselleşmesi olmalıdır. Bu nedenle, Enternasyonali, bir an önce kendi idealimize olabildiği kadar yakın hale getirmeliyiz."

"Otoriter bir örgütten özgür ve eşitlikçi bir toplum nasıl çıkabilir? Bu imkansızdır. Gelecekteki insan toplumunun cenini olan Enternasyonal, özgürlük ve federasyon ilkelerimizi şimdiden sadık bir şekilde yansıtmaya başlamalıdır"

Başka bir deyişle, Orta Çağdaki manastırlar nasıl cennetteki hayatın yansıması oldularsa, enternasyonal de, "cenin"i İttifakın rahmine düşmüş olan yeni Kudüs'ün yansıması olmalıdır. Eğer Komüncüler, Komünün "gelecekteki insan toplumunun cenini" olduğunu farketmiş olsalardı, bütün disiplini ve silahları –savaşlar olmayınca derhal yokolması gereken şeyleri fırlatıp atar ve yenilmezlerdi!

"Uzun süreli inceleme"lerine rağmen, Onaltıların bu çekici planı, Enternasyonali, tam ölüm kalım mücadelesi verirken örgütsüz ve silahsız bırakmak için hazırlamadıklarını iyice açığa kavuşturabilmek için, Bakunin, asıl metni, Enternasyonalin örgütlenmesi üzerine bildirisinde yayınlamış bulunuyor. (*Almanach du Peuple pour 1871*, Cenevre'ye bakınız.)

–VI–

Şimdi Jura Komitesi tarafından Onaltılar Kong-

resine sunulan raporu okuyalım. Resmî gazeteleri *La Révolution Sociale* (16 Kasım) şöyle diyor: "Bu raporu okumak, Jura Federasyonu üyelerinden beklenen bağlılık ve pratik zekanın *gerçek ölçüsünü* verecektir." Rapor, "Enternasyonalin şubelerinin durumu üzerindeki ... biraz *maneviyat bozucu* etki"yi, Fransız-Prusya savaşı ve Fransa'daki iç savaş sırasındaki "o korkunç olaylara" yükleyerek başlıyor.

Her ne kadar, Fransız-Prusya savaşı, her iki orduya büyük sayıda işçiyi çekerek şubeleri *örgütsüz bırakmak* eğilimini gerçekten gösterdiyse de, İmparatorluğun çöküşü ile Bismarck'ın fetih savaşı yapacağını açıkça ilan etmesinin hem Almanya'da hem de İngiltere'de Prusyalılarla saf tutan burjuvazi ile enternasyonalizmini her zamankinden daha kuvvetli bir şekilde gösteren proletarya arasında şiddetli bir mücadeleye yol açtığını söylemek de aynı derecede doğrudur. Böylelikle Enternasyonal her iki ülkede de mevzi kazandı. Bu, davranış, Amerika'da da geniş Alman proleter göçmenleri kitlesi içinde bir bölünme yarattı; enternasyonalist gurup, şovenist olandan tamamiyle ayrıldı.

Daha başka bir açıdan bakacak olursak, Paris'te Komün'ün yaşama geçmesi, Enternasyonalin dış gelişmesine ve ilkelerinin bütün ülkelerdeki şubeler tarafından hararetle savunulmasına eşi görülmedik bir hız verdi. Ne var ki, raporu şöyle devam eden Jura Federasyonu hariç: "devlerin savaşı başladığından bu yana ... bazı insanların sadece zaaflarını gizlemekte olduklarını ... düşünmek zorunda kaldık ... Bu durum (kendi saflarındaki) bir çok kimse için güçsüzlük belirtisidir" fakat onların hayal ettiğine göre "bu aksine, ... Enternasyonalin *toptan değişmesi* için ideal bir durumdur." Bu üstün duruma daha yakından bakarsak onların alçakgönüllü dilekleri daha belirgin-

leşecek.

Komite, feshedilmiş ve yerini Malon şubesinin almış olduğu ittifakı bir yana bırakarak, yirmi şubedeki durum üzerine bilgi vermektedir. Bunlardan yedisi, Komiteyi toptan reddetmişti. İşte raporda bu konuda söylenenler:

Bienne'deki dolapçılar şubesi ile oymacılar ve modelciler şubesi, kendilerine gönderdiğimiz yazışmaların hiçbirine cevap vermediler.

Neuchâtel'de, marangozlar, dolapçılar, oymacılar ve modelcilerden oluşan meslek şubesi Federal Komitenin yazılarına hiçbir cevap vermedi.

Val-de-Ruz şubesinden hiçbir haber alamadık.

Oymacıların ve modelcilerin Le Locle şubesi Federal Komitenin yazılarına hiçbir cevap vermedi.

Özerk şubelerle Federal Komiteleri arasındaki *özgür* ilişkilerden kasıt herhalde bu olsa gerek.

Bir başka şube, "Courtelary bölgesinin oymacılar ve modelciler şubesi, üç yıllık inatçı bir ısrardan sonra ... şimdi..." *Enternasyonalin dışında* "bir direniş derneği kuruyorlar." Ama bu onları, Onaltılar Kongresine iki temsilci göndermekten caydırmıyor.

Şimdi tamamen ölmüş olan dört şubeye geliyoruz:

Bienne merkez şubesi şu an için çökmüş bulunuyor. Bununla beraber, en zeki üyelerinden biri, son günlerde, Enternasyonalin Bienne'de yeniden doğma umudunun kaybolmuş olmadığını yazdı.

Saint-Blaise şubesi düşmüştür.

Catebat şubesi, fevkalade bir çalışmadan sonra bölgedeki ağaların(!) bu yiğit şubeyi yoketmek üzere giriştikleri tertiplere boyun eğmek zorunda kaldı.

Son olarak, Corgemont şubesi de patronların tertiplerinin kurbanı oldu.

Bundan sonra, Courtlary bölgesinin, Onaltılar Kongresine iki temsilci göndermekle birlikte "çalışmalarını *durdurmak* gibi akıllı bir adım atan" merkez şubesin geliyoruz.

Demek ki, varlığı en azından kuşkulu olan dört şube var.

Grange şubesi sosyalist işçilerin küçük bir çekirdeği haline indirgenmiştir ... Sayılarının azlığı yerel çalışmalarını engelliyor.

Neuchatel'in merkez şubesi varolan koşullardan dolayı çok sıkıntı çekmiştir. Bazı üyelerin bağlılığı ve çalışması olmasaydı mutlaka çökmüş olurdu.

Le Locle merkez şubesi bir kaç ay ölmekle yaşamak arasında askıda kaldıktan sonra sonunda dağıldı. Çok kısa bir süre önce yeniden kurulmuş bulunuyor...

– Besbelli ki, Onaltıların Kongresine iki temsilci göndermek amacıyla!

La Chaux-de-Fond'daki sosyalist propaganda şubesi nazik bir durumda ... Gelişmek şöyle dursun, daha kötü olmaya doğru gidiyor.

Bunun ardından iki şube geliyor; Saint-İmier ve Sonvillier'nin, durumları hakkında hiçbir şey söylenmeden laf arasında belirtilen inceleme çevreleri.

Geriye bir örnek şube kalıyor ki, *"merkez şube"* diye adlandırılmasına bakılırsa, artık var olmayan bütün şubelerin artığından başka bir şey olmasa gerek.

"Moutier merkez şubesi hiç kuşku yok ki, en az zayiat veren şubedir.. *henüz hiçbir şube kurulmamış olmakla birlikte...* komitesi Federal Komiteyle sürekli ilişki halindedir..." Bu da, şöyle açıklanıyor: "Aşağı bir hayat tarzı olan ... işçi sınıfının *mükemmel tavrı*, Moutier şubesinin faaliyetini kolaylaştırıyor. Bu bölgedeki işçi sınıfının giderek politik unsurlardan daha da bağımsız hale geldiğini görmek isteriz."

Açıktır ki, bu rapor gerçekten "Jura Federasyonu üyelerinden beklenen bağlılık ve *pratik zekanın kesin ölçüsünü* vermektedir." Raporu, komitelerinin asıl ikametgahı olan La Chaux-de-Fonds işçilerinin onlarla herhangi bir iş yapmayı daima reddettiklerini ekleyerek tamamlayabilirlerdi! Gerçekten de, çok kısa bir süre önce, La Chaux-de-Fonds işçileri, 18 Ocak 1872'deki genel toplantıda, Onaltıların Genelgesine, hem Londra Konferansının kararını hem de Fransız İsviçresinin 1871 Mayıs'ında toplanan kongresinde alınan "Bakunin, Guillaume ve müritlerini Enternasyonalden sürekli olarak atma" kararını oybirliğiyle onaylayarak cevapladılar.

"Enternasyonal içinde savaşın –açık bir savaşın– patlamasına" yol açtığını kendilerinin itiraf ettiği bu sözde Sonvillier Kongresinin değeri konusunda söylenecek başka bir şey kaldı mı?

Şüphe yok ki, sayılarına oranla etkileri çok fazla olan bu kimseler belli bir başarı sağlamışlardır. Tüm liberal ve polis basın onları açıkça desteklemiştir. Genel Konseye yaptıkları özel ve Enternasyonale yaptıkları genel saldırılar, bir çok ülkede kerameti kendinden menkul reformcular tarafından tekrarlanmıştır. İngiltere'de, tertiplerinin maskesi Genel Konsey tarafından düşürülen burjuva cumhuriyetçileri; İtalya'da, kısa bir süre önce Stefanoni-

nin[124] bayrağı altında, merkezi Roma ve dinsiz rahip ve rahibeleriyle "otoriter" ve "hiyerarşik" bir örgüt olan ve tüzüğünün onbin frank veya fazla bağışta bulunacak her burjuvanın mermer büstünün toplantı salonuna konulmasına izin veren "Akılcıların Evrensel Derneği"ni kuran dogmatik özgür düşünceciler ve sonunda Almanya'da yalnız polisin desteklediği *Neue Social-Demokrat* gazetesini çıkarmakla kalmayıp, Prusya-Almanya İmparatorluğunun "beyaz gömleklileri"[125] görevini yapan Bismarck sosyalistleri bunların örnekleridir.

Sonvillier özel toplantısı, dokunaklı bir çağrı yaparak bütün Enternasyonal şubelerinden derhal bir Kongre toplanmasının acilliği üzerinde durmalarını istiyor. Bu Kongre, Malon ve Lefrançais yuttaşlarını deyimiyle "Londra Konseyinin sürekli tecavüzlerini defetmek" üzere toplanacaktır; doğal olarak bu sözlerin asıl anlamı, Enternasyonalin yerine İttifakı geçirmektir. Bu çağrı öylesine cesaret veren bir karşılık aldı ki, bir anda son Belçika Kongresinin kararların-

(124) 1871 Kasım'ında, bir burjuva demokratı olan Stefanoni, Akılcıların Evrensel Derneğini kurmak için bir plan ileri sürdü. Bu derneğin programı, burjuva demokrat görüşlerle küçük burjuva ütopik sosyalizminin bir karışımıydı. Derneğin amacı, işçilerin ilgisini Enternasyonalden uzaklaştırmak ve onun İtalya'daki etkisini engellemekti. Stefanoni, aynı zamanda, Sosyalist Demokrasi İttifakı ile dayanışma içinde olduğunu ilan etti. Marx ve Engels'in, Stefanoni'nin gerçek amacını ve anarşistlerin burjuva demokratlarıyla olan yakın bağlarını teşhir eden beyanları ile İtalyan işçi sınıfının bazı önderlerinin Stefanoni'nin planına karşı mücadeleleri, onun, İtalyan işçi sınıfı hareketini burjuva etkisine sokma çabalarını önledi.

(125) **Neue Social-Demokrat**, Schweitzer'in Lasalcı Alman İşçileri Genel Birliği hizbinin yayın organıydı. 1871'den 1876'ya kadar Berlin'de yayınlandı. Enternasyonalin Marksist önderlerine ve Bebel ile Liebknecht'in Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisine saldırılar yöneltti; Bakuninçileri ve diğer proleter olmayan eğilimleri destekledi.

"Beyaz gömlekliler" (blouses blanches) Fransa'da, ikinci imparatorluk sırasında Bonapartçı polis tarafından örgütlenmiş olan provokatörlerdi. İşçi olduğunu iddia eden sınıfsız ve lumpen unsurlardan oluşan bu çeteler, polisin gerçek işçi örgütlerine baskı yapabilmesine bahane sağlayacak kışkırtıcı gösteriler düzenliyor ve karışıklıklar çıkarıyorlardı.

dan birini tahrif edecek kadar alçalmak zorunda kaldılar. Resmî organlarında (*La Révolution sociale*, 4 Ocak 1872) şöyle diyorlar: "Son olarak daha da önemli olan bir şey, 24 - 25 Aralık'ta Brüksel'de bir Kongre toplayan Belçika şubelerinin, Sonvillier Kongresinde Genel Kongrenin toplantıya çağrılmasının acilliği üzerine alınan kararın aynısını oybirliğiyle almalarıdır". Şunu belirtmek yerinde olur: Belçika Kongresi böyle bir şey yapmadı. Gelecek Haziran'dan önce toplanmayacak olan Belçika Kongresine, Enternasyonalin *gelecek Kongresine* sunulmak üzere yeni bir Genel Tüzük taslağı üzerinde çalışma görevini verdi.

Genel Konsey, Enternasyonalin büyük çoğunluğunun dileği uyarınca, yıllık kongreyi ancak 1872 Eylülünde toplayacaktır.

-VII-

Konferanstan bir kaç hafta sonra, ittifakın en etkili ve gayretli üyeleri olan Albert Richard ve Gaspard Blanc beyler, Fransız mültecileri arasından, İmparatorluğun diriltilmesi için çalışmaya hazır yardımcılar toplamak üzere Londra'ya geldiler. Hem Thiers'den kurtulmak hem de sıfıra inmemek için bunu tek yol olarak görüyorlardı. Genel Konsey Brüksel Federal Konseyi dahil olmak üzere, çıkarları, bunların Bonapartçı manevraları ile tehlikeye düşebilecek herkese uyarılarda bulundu.

Richard ve Blanc, 1872 Ocak'ında bahaneler ileri sürmeyi bırakarak bir kitapçık yayınladılar: *"İmparatorluk ve Yeni Fransa. Halkın ve gençliğin Fransız vicdanına çağrısı"*.

İttifak şarlatanlarının alışılmış alçakgönüllülüğü içinde, kendilerini bol bol övüyorlardı:

Fransız proletaryasının yüce ordusunu kuran biz-

ler... Fransa'da Enternasyonalin en etkili önderleri olan bizler[126]*.. iyi bir talih eseri vurulmaktan kurtulmuş olan bizler, altında savaştığımız bayrağı... hırslı parlamenterlere, kendini beğenmiş cumhuriyetçilere ve her çeşit sahte demokrata karşı yükseltmek üzere burdayız ve her türlü iftira, tehdit ve saldırıya rağmen, şaşkın Avrupa'ya, yakında bütün Fransızların yüreğinde yankılanacak çağrımızı haykırıyoruz: "Yaşasın İmparator".*

Lekelenen ve horlanan II. Napolyon'un itibarı muhteşem bir şekilde geri verilmelidir.

Görünüşe bakılırsa, bu itibarın geri verilmesi görevi, özel olarak, III. İstilâ'nın[127] gizli ödeneklerıyle beslenen Albert Richard ve Gaspard Blanc beylere verilmiştir.

Üstelik, şunu da kabul ediyorlar: "Biz, düşüncelerimizin normal evrimi sonucunda İmparatorcu olduk." İşte, İttifaktaki din kardeşlerini sevindirecek bir itiraf. *Solidatiré*'nin eski günlerinde olduğu gibi, Richard ve Blanc, "politikadan uzak durma" ile ilgili

---

(126) 15 Şubat'ta **Egalite**, "İpliğiniz pazara çıkacak!" başlıklı yazısında şöyle diyordu:
"Komünc ü hareketin Güney Fransa'da uğradığı yenilginin bütün hikayesinin anlaşılacağı zaman henüz gelmedi. Fakat şu an için, 30 Nisan'daki ayaklanmasının üzücü yenilgisine büyük çapta tanık olan bizler, bu ayaklanmanın geri plandaki A. Richard'ın emirlerini her yere sızarak uygulayan G. Blanc'ın korkaklığı, ihaneti ve namussuzluğu yüzünden yenilgiye uğradığını söyleyebiliriz. Bu sefiller, iyi planlanmış bir manevrayla, ayaklanma komitelerinin hazırlık çalışmasında görev alan bir çok kimseyi uzlaştırmayı başardılar. Üstelik, bu hainler, Enternasyonalin Lyons'daki itibarını kırmayı da başardılar. Öyle ki, Paris'te devrim olduğu zaman, Lyons işçileri Enternasyonale büyük bir güvensizlikle baktılar. Örgütsüzlüğün, ayaklanmanın yenilgiye uğramasının nedeni budur. Bu şekilde tecrit olan ve savunmasız bırakılan Komünün düşüşü kaçınılmaz olarak ayaklanmanın yenilgiye uğramasına yol açmıştır. Biz, Lyons işçilerini kazanmayı ve Enternasyonalin bayrağı altında saf tutmalarını ancak bu kanlı ders sayesinde başarabildik. Albert Richard, Bakunin ve arkadaşlarının şımarık çocuğu, peygamberiydi." [Marx'ın notu]

(127) III. Napolyon lakabı.

eski klişelerini yeniden piyasaya sürüyorlar. -onların "normal evrim"lerinden de anlaşıldığı gibi, politikadan uzak durma ancak mutlak bir despotluk olduğu zaman mümkün olabiliyor, çünkü o zaman işçiler, aynen bir tutuklunun güneşte dolaşmak istemesi gibi, her türlü politik çalışmadan uzak duruyorlar.

Diyorlar ki: "Devrimcilerin çağı bitmiştir ... komünizm sadece Almanya ve İngiltere ile, özellikle Almanya ile sınırlıdır. Hiç kuşku yok ki, komünizmin, yavaş yavaş bütün Enternasyonale yayılmadan önce uzun bir süre hazırlandığı yer Almanya olmuştur. Ve *Alman etkisinin* Birlik'te rahatsız edici bir şekilde yayılması, Birliğin gelişmesini engellerken, bir yandan da, sloganlarını hiçbir zaman bir Almandan almamış olan Orta ve Güney Fransa şubelerinde yeni bir yöne girmesine katkıda bulunmuştur."

İnsan sanki, İttifak'ın kuruluşu sırasında, bir Rus olarak *Latin ırklarını* temsil etmek görevini kendine yönelten büyük kâhini[128] ya da "Alman ve Bismarkçı düşünürlerin Enternasyonale kabul ettirmek istedikleri geri hareketi" mahkum eden "gerçek misyonlerleri" dinliyor.

Bu gerçek geleneğin kaybolmamış ve Richard ve Blanc beylerin vurulmamış olması ne büyük bir talih! Demek ki, onların özel "işi", orta ve güney Fransa'da, esas olarak ve bizzat bu nedenle "özerk" olacak Bonapartçı şubeler kurarak Enternasyonale "yeni bir yön vermek".

Proletaryanın, Londra Konferansı tarafından tavsiye edildiği gibi politik bir parti haline getirilmesine gelince, *"İmparatorluğun dirültilmesinden sonra, biz"* yani Richard ve Blanc, "yalnız sosyalist teorilerin değil, aynı zamanda onların gerçekleştirilmesinin başlangıcı olan devrimci kitle örgütlerinin de

(128) Bakunin.

işini bitireceğiz."

Kısacası, "özellikle *Latin ülkelerinde* ... Enternasyonalin gerçek gücünü oluşturan", "her şubenin özerkliği ilkesi"ni kullanarak Enternasyonalde anarşi yaratmaya bel bağlıyorlar.

Anarşi - bu, öğretilerinde sosyalist teoriden sadece bir kaç slogan kullanan üstatları Bakunin'in büyük savaş atıdır. Bütün sosyalistler için, anarşinin anlamı şudur: Proletarya hareketinin amacı, yani sosyal sınıfların ortadan kaldırılması gerçekleştirilir gerçekleştirilmez, şimdi sadece büyük üretici çoğunluğu küçük sömürücü azınlığın boyunduruğu altında tutmaya hizmet eden devlet iktidarı yok olacak ve hükümetin görevleri bütünüyle idarî görevler haline gelecektir. Fakat anarşi, İttifak için çok başka anlam taşımaktadır. İttifak, proletaryanın saflarında anarşi olmasını, sömürücülerin elinde güçlü bir şekilde yoğunlaşan sosyal ve politik kuvvetlerin yıkılmasının *tek* yanılmaz yolu olarak görmektedir. Bu nedenle de, Enternasyonalin, örgütü yerine anarşiyi koymasını istemektedir. Hem de, eski dünyanın Enternasyonalin zaten yıkmaya çalıştığı bir sırada. Uluslararası polis, Thiers cumhuriyetini İmparatorluk peleriniyle örterken onun ebediyen sürmesi için bundan daha iyi bir olanak bulamaz.(129)

Londra, 5 Mart 1872
33, Rathbone Place, W. Ocağın ortası ile
5 Mart 1872 arasında yazıldı.
1872'de Cenevre'de broşür halinde yayınlandı.

(129) **Milletvekili Sacaze**, Dufaure kanunu üzerindeki raporunda, saldırısının baş hedefi olarak Enternasyonalin "örgüt"ünü almaktadır. Bu örgüt, onun tüylerini diken diken yapıyor. "Bu tehlikeli Birliğin muazzam ilerlemesi"ni belirttikten sonra, şöyle devam ediyor: "Bu birlik... kendinden önceki hiziplerin gizli çalışmalarını reddetmektedir. Örgütlenmesi ile ilgili işler ve değişiklikler kamu oyunun gözü önünde yapılıyor. Bu

PARİS KOMÜNÜNÜN YILDÖNÜMÜNÜ KUTLAMA TOPLANTISINDA ALINAN KARAR[130]

-I-

"Geçen 18 Mart'ın yıldönümünü kutlamak için yapılan bu toplantı, 18 Mart 1871'de başlatılan muhteşem hareketi, insan soyunu sınıf egemenliğinden ebediyen kurtaracak büyük sosyal devrimin şafağı olarak gördüğünü ilan eder."

örgütlenme sayesinde ... eylem ve etki alanını yavaş yavaş genişletmiştir. Her yerde yeni mevziler kazanıyor." Örgütü kısaca anlattıktan sonra şu sonuca varıyor: "Dikkatle planlanmış birliği içinde ... bu geniş örgütün planı anlattığım gibidir. Kuvveti, bizzat bu anlayışta yatmaktadır. Aynı zamanda, ortak eylemde birleşen taraftar kitlesinde ve sonuçta onları ilerlemeye teşvik eden yenilmez dürtüde yatmaktadır." [Marx'ın notu]

(130) 20 Şubat 1872'de yapılan Genel Konsey toplantısında, Jung'un 18 Mart'ta Paris Komününün birinci yıldönümünü kutlamak üzere bir toplantı yapılması önerisi kabul edildi. Toplantı, bina sahibinin son anda salonu vermekten vazgeçmesi yüzünden yapılamadı. Bununla birlikte, 18 Mart'ta Enternasyonal üyeleri ve eski Komüncüler, ilk proleter devrimin yıldönümünü kutlamak üzere bir toplantı yaptılar. Bu toplantıda Marx tarafından kaleme alınan üç kısa karar kabul edildi.

-II-

"Orta sınıfların, işçi sınıfına duydukları kin dolayısıyla bütün Avrupa'ya yaydıkları yeteneksizlik ve cinayetler, eski toplum, ister Monarşik ister cumhuriyetçi, hangi hükümet biçimiyle yönetilirse yönetilsin, ölüme mahkum etmiştir."

-III-

"Bütün hükümetlerin Enternasyonale karşı açtıkları cihat ile hem Versay'daki katillerin hem de onları yenen Prusyalıların terörü, bu başarıların boşluğuna ve dünya proletaryasının, Thiers ile Prusyalı William'ın ortak kuvvetleri tarafından ezilen kahraman öncüsünün ardında toplanmakta olan ordusunun, onları tehdit eden varlığına tanıklık etmektedir."

13-18 Mart 1872 tarihleri arasında yazıldı.
The International Herald gazetesinin 30 Mart 1872 tarihli 3. sayısında yayınlandı.

LAHEY KONGRESİNE SUNULAN RAPOR[131]

Yurttaşlar,

Basel'deki son Kongremizden bu yana iki büyük savaş Avrupa'nın çehresini değiştirdi: Fransız-Alman savaşı ve Fransa'da iç savaş. Bunlardan daha önce başlayan, bunlarla birlikte ve bunlar sona erdikten sonra da süre gelen üçüncü bir savaş daha var ki, o da Enternasyonal İşçi Birliğine karşı verilen savaştır.

Enternasyonalin Paris üyeleri, Fransız halkına, halk oylamasına katılmanın içerde despotluğa, dışarıda da savaşa oy vermek demek olduğunu açıkça ve

(131) Enternasyonalin Lahey Kongresi, 2-7 Eylül 1872'de yapıldı. Kongreye 15 ulusal örgütü temsilen 65 delege katıldı. Kongre çalışmalarını bizzat Marx ve Engels yönettiler. Lahey kongresinde, Marx, Engels ve taraftarlarının işçi sınıfı hareketi içindeki küçük burjuva sekterliğine karşı yıllardan beri verdikleri mücadele sonuçlandı. Anarşistlerin sekter faaliyetleri mahkum edildi ve önderleri Enternasyonalden atıldı. Kongre kararları, çeşitli ülkelerde bağımsız işçi sınıfı partilerinin kurulması için başlangıç işareti oldu. Marx'ın kongrede, Almanca çevirisini okuduğu bu rapor Genel Konseyin 1872 Ağustosunda yaptığı bir toplantıda kabul edilmişti.

vura vura söylemişlerdi. Louis Bonaparte'in katledilmesi için bir komploya katıldıkları bahanesiyle 23 Nisan 1870'de, halk oylamasından bir gün önce tutuklandılar. Aynı anda, Lyons'da, Rouen'de, Marsilya'da, Brest'de ve diğer şehirlerde başka Enternasyonalciler de tutuklandı. Genel Konsey, 3 Mayıs 1870 tarihli bildirisinde şöyle diyordu:

Bu son tertip de, gülünç anıları olan önceki iki tertibin yanında layık olduğu yeri alacaktır. Fransa şubelerimize karşı tantanalı bir şekilde girişilen şiddet hareketlerinin tek amacı vardır: Halk oylamasının işlemesini sağlamak.

Gerçekten de, Aralık imparatorluğunun yıkılışından sonra, imparato luğun hükümetteki selefleri, bu tertibin bizzat Bonapartçı polis tarafından uydurulduğunu ve Ollivier'nin, halk oylamasından bir gün önce çıkardığı gizli bir genelgede, memurlarına açık açık "Enternasyonalin önderleri yakalanmadığı takdirde halk oylaması başarılı bir şekilde yürütülemez" dediğini gösteren belgeler yayınladılar.(132)

Halk oylaması komedisi bittikten sonra, Paris Federal Konseyinin üyeleri, Louis Bonaparte'in kendi yargıçları tarafından 8 Temmuz'da gerçekten mahkum edildiler, ama herhangi bir uydurma komploya katıldıklarından değil, sadece Enternasyonale üye olmak suçundan. Böylelikle, Bonapartçı hükümet, Fransa'nın bugüne kadar gördüğü en yıkıcı savaşı başlatmayı gerekli bularak Enternasyonal İşçi Birliğinin Fransız şubelerine karşı ilk harekata girişmiş

(132) Marx, Savunma Bakanlığı tarafından 1870'de yayınlanan **Papiers et correspondance de la famille imperiale'e** atıf yapıyor. Emile Olliver, Louis Napoleon'un Ocak-Ağustos 1870'de görev yapan son başbakanıydı.

oluyordu. Fransız işçi sınıfının halk oylamasını reddetmek için tek vücut halinde ayağa dikildiğini unutmayalım. Ama şunu da unutmayalım ki, "borsalar, bakanlar kurulları, egemen sınıflar ve Avrupa basını, halk oylamasını, Fransa imparatorunun Fransız işçi sınıfına karşı zaferinin ilk işareti olarak kutladılar." (Genel Konseyin Fransa-Rusya Savaşı üzerine mesajı, 23 Temmuz 1870).

Halk oylamasından bir kaç hafta sonra, imparatorcu basın, Fransız halkının savaştan yana tutkularını körüklemeye başladığı zaman, hükümet baskılarının kesinlikle yıldıramadığı Paris Enternasyonalcileri, niyetlenilen savaşı "caniyane saçmalık" olarak mahkum ettiler. "Almanya'daki kardeşleri"ne, "bölünmelerinin, sadece Ren'in iki yakasında da despotluğun kesin zaferiyle sonuçlanacağını" söylediler ve "Biz, Enternasyonal Birliğin üyeleri, sınır diye bir şey tanımıyoruz" diye ilan ettiler. Çağrıları, Almanya'dan öyle coşkun bir karşılık gördü ki, Genel Konsey şunları söylemeye hak kazandı:

Bizzat şu gerçek; resmî Fransa ve Almanya bir kardeş kavgasına doğru koşarken, Fransa ve Almanya işçilerinin birbirlerine barış ve iyi niyet mesajları göndermesi, tarihte eşi görülmemiş olan bu büyük gerçek, parlak bir geleceğin yolunu açmaktadır. Bu, ekonomik sefalet ve politik hezeyan içindeki eski toplumun karşıtı olan yeni bir toplumun, ulusal hakimleri her yerde aynı ***Emek*** *olacağından, uluslararası hükmü de* ***Barış*** *olacak olan bir toplumun filizlendiğini kanıtlıyor. Bu yeni toplumun öncüsü Enternasyonal İşçi Birliğidir. 23 Temmuz 1870 mesajı.*

Paris Federal Konseyinin üyeleri Cumhuriyetin ilanına kadar hapis kalırken, Birliğin diğer üyeleri

de her gün, Prusya hesabına çalışan hainler olarak suçlandılar.

Sedan'ın teslim olmasıyla, İkinci İmparatorluk başlamasıyla beraber biterken, Fransız-Alman savaşı da ikinci aşamasına girdi. Fransız halkına karşı savaş haline döndü. Prusya, ciddi bir eda ile ardarda, sadece yabancı saldırıyı püskürtmek için silaha sarıldığını söyleyen bildiriler yayınladıktan sonra, artık maskesini bir yana attı ve fetih savaşını ilan etti. O andan itibaren de, yalnız Fransa'daki cumhuriyete karşı değil, aynı zamanda Almanya'daki Enternasyonale karşı da savaşmak zorunda kaldı. Bu çatışma ile ilgili olarak, burada, ancak bir kaç olayı üstü kapalı bir şekilde anlatabiliriz.

Savaşın ilanından hemen sonra, Kuzey Alman Federasyonunun büyük bir kısmı, Hannover, Oldenburg, Bremen, Hamburg, Brunswick, Schleswig-Holstein, Mecklenburg, Pomerania ve Prusya ilinde sıkıyönetim ilan edilmiş ve bu şehirler General Volgel von Falkenstein'in nazik merhametine terkedilmişti. Yabancı işgal tehdidine karşı bir güvenlik önlemi olarak ilan edilen sıkıyönetim, bir anda Alman Enternasyonalcilerine karşı savaş haline dönüştü.

Paris'te cumhuriyetin ilanından bir gün sonra, ülkenin yasalarının sınırları içinde Enternasyonalin bir şubesini oluşturan Alman Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Brunswick Merkez Komitesi, işçi sınıfını, Fransa'nın parçalanmasına bütün olanaklarıyla karşı çıkmaya, bu ülke için şerefli bir barış istemeye ve Fransız Cumhuriyetinin tanınması için ajitasyon yapmaya çağıran bir bildiri yayınladı (5 Eylül). Bildiri, Alsas ve Loren'in ilhakı önerisini bütün Almanya'yı bir Prusya kışlasına döndürmeye ve savaşı, Avrupa'da sürekli bir kurum olarak yerleştirmeye yönelik bir suç olarak mahkum etti. 9 Ey-

lül'de Vogel von Falkenstein, Brunswick Komitesinin üyelerini tutuklattırdı ve zincire vurarak Rus sınırındaki bir Prusya kalesi olan 600 mil ötedeki Lötzen'e gönderdi. Wilhemshöhe'de misafir edilen İmparatora [133] debdebeli ziyafetler çekilirken, burada Enternasyonalcilere alçakça davranıldı. Tutuklamalar, işçilerin bir Alman devletinden ötekine kovalanması, proleter gazetelerinin susturulması, askerî vahşet ve her çeşit polis tertipleri, Alman işçi sınıfını, Enternasyonal öncüsünün Brunswick bildirisine uygun hareket etmekten alıkoyamadığından, Vogel von Falkenstein, 21 Eylül'de yayınladığı bir bildiriyle Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin hertürlü toplantısını yasakladı. Bu yasak, 5 Ekim tarihli başka bir bildiriyle kaldırılırken Falkenstein, polis casuslarına, saflıkla şu emri veriyordu:

... Almanya'nın kabul ettirmek istediği barış koşullarına karşı Fransa'nın direnmesini gösterilerle teşvik eden herkesi, savaş sırasında etkisiz hale getirebilmem için bizzat bana ihbar ediniz.

Dışarıdaki savaşı Moltke'ye[134] emanet eden Prusya kralı, içerdeki savaşa yeni bir yön vermeyi planlıyordu. 17 Ekim tarihli kişisel emriyle, Vogel von Falkenstein'ın Lötzen'deki esirlerini Brunswick bölge mahkemesine devrettirdi. Mahkeme, ya tutukluların yasal olarak içerde tutulmaları için bir neden bulacak ya da onları, muhafaza etmesi için tekrar korkunç generale geri verecekti.

Bismarck, diplomatik bir genelgeyle, düşünce, basın ve toplanma özgürlüğünün ve Fransa'da barış

(133) Sedan'da esir edilen Louis Napoleon, 5 Eylül 1870'den 18 Mart 1871'e kadar Kassel yakınlarındaki bu Şatoda hapis kaldı.
(134) Helmuth Moltke Prusya başkomutanıydı.

yapılmasından yana olanların ateşli taraftarı olarak ortaya çıkıp Avrupa'yla alay ederken, Vogel von Falkenstein'in uygulamaları, doğal olarak, bütün Almanya'da taklit edildi. Bismarck, Fransa'da serbestçe seçilen bir Ulusal Meclisin kurulmasını isterken, aynı anda da, Almanya'da Bebel ve Liebknecht, kendisine muhalif olarak parlamentoda Enternasyonali temsil ettiklerinden ve yaklaşan genel seçimlerde[135] kendilerinden kurtulabilmek için onları hapsettiriyordu.

Efendisi Fatih William, sıkıyönetimi, yani tüm medenî hukukun askıya alınmasını, bir kararnameyle bütün seçim dönemi boyunca uzatarak Bismarck'ı Versay'dan destekledi. Gerçekten, Kral, Fransa'yla barış yapılmasından iki ay sonrasına kadar Almanya'da sıkıyönetimin kaldırılmasına izin vermedi. İçerde savaş durumunun sürmesinde ısrar etmesindeki inatçılık ve kendi Alman esirlerine tekrar tekrar şahsen müdahalede bulunması, muzaffer silahların gürültüsü ve tüm orta sınfın çılgınca tezahüratına rağmen, proletaryanın gelişen partisine nasıl bir korkuyla baktığını kanıtlıyordu. Bu, fizikî kuvvetin, manevî kuvvete ister istemez gösterdiği saygının göstergesiydi.

Enternasyonale karşı savaş, halk oylaması günlerinden İmparatorluğun yıkılışına kadar önce Fransa'da, sonra cumhuriyetin Prusya'ya karşı direndiği dönem boyunca Almanya'da yerel çapta kaldı ise de, Paris Komününün yükselişi ve düşüşünden sonra genellik kazandı.

6 Haziran 1871'de, Jules Favre, diğer devletlerden Komün mültecilerinin adi suçlular gibi geri verilme-

(135) Bu seçimler, güney Alman devletleri üzerinde Prusya hegemonyasının kurulması ve Alsas ve Loren'in ilhakıyla kurulan yeni Alman İmparatorluğunun ilk Reichstag'ı için yapıldı.

sini ve kendi kişiliğinde mükemmelen temsil edilen aile, din, düzen ve mülkiyet gibi kurumların düşmanı olan Enternasyonale karşı genel bir cihad açılmasını isteyen genelgesini yayınladı. Avusturya ve Macaristan işareti hemen aldılar. 13 Haziran'da Budapeşte İşçi Birliğinin ünlü önderleri baskına uğradı, evraklarına el kondu, kendileri göz altına alındı ve haklarında vatana ihanet suçlamasıyla dava açıldı. Enternasyonalin Viyana şubesinin, Peşte'de misafir olarak bulunan bazı üyeleri de benzer suçlamalarla Viyana'ya götürüldüler. Beust, parlamentodan "Enternasyonalin bütün Avrupa'da tehlikeli bir şekilde yayılması nedeniyle her zamankinden daha gerekli hale gelen politik istihbarat masrafları" için 30 000 sterlinlik ek ödenek istedi ve aldı.

O zamandan beri, Avusturya ve Macaristan işçi sınıfı üzerinde gerçek bir terör hüküm sürmektedir. Can çekişen Avsuturya hükümeti, eski imtiyazına, Avrupa gericiliğinin Don Kişot'u rolünü oynamaya hâlâ heyecanla sarılmış görünüyor.

Jules Favre'ın genelgesinden bir kaç hafta sonra Dufaure, köylülerine şimdi yürürlükte olan ve sadece Enternasyonale üye olmayı ya da ilkelerine katılmayı suç sayan bir yasa önerisinde bulundu. Dufaure'un önerisini görüşen komisyonda tanık olarak söz alan Thiers bu yasa önerisinin kendi parlak zekasının ürünü olduğunu ve Enternasyonalcilerin şaşmaz panzehirini yani onlara, İspanyol engizisyonunun dinsizlere yaptıklarını uygulamanın kendi keşfi olduğunu söyleyerek böbürlendi. Ama bunu ilk bulanın kendisi olduğunu iddia edemez çünkü Enternasyonalcilerin egemen sınıflardan hak ettikleri gerçek kanun, Thiers toplumun kurtarıcısı olarak görevlendirilmeden çok önce Viyana mahkemeleri tarafından keyfi olarak konulmuştu.

26 Temmuz1870'de Avsturya Proleter partisinin en önde gelen üyeleri vatana ihanetten suçlu bulunmuş ve her ay bir gün katıksız olmak üzere yıllar boyu hapis cezasına çarptırılmışlardı. Keyfî gerekçe şöyleydi:

Tutuklular, kendileri de itiraf ettikleri gibi, Eisenach Alman İşçi Kongresi (1868) programını benimsemiş ve ona göre hareket etmişlerdir. Bu program, Enternasyonalin programını kapsamaktadır. Enternasyonal, işçi sınıfının mülk sahibi sınıfın egemenliğinden ve politik bağımlılıktan kurtulması için kurulmuştur. Bu kuruluş, Avusturya devletinin varolan kurumlarıyla bağdaşamaz. Dolayısıyla, her kim Enternasyonal programının ilkelerini benimser ve yayarsa, Avusturya hükümetinin devrilmesi için hazırlık çalışmaları yapmış sayılır ve vatana ihanetten suçludur.

27 Kasım 1871'de Brunswick komitesinin üyeleri hakkında karar verildi ve bunlar, çeşitli hapis cezalarına çarptırıldılar. Mahkeme, Viyana'daki keyfî gerekçeyi emsal olarak kullandı.

Peşte'de İşçi Birliği üyeleri, yaklaşık olarak bir yıl, İngiliz hükümetinin Fenianlara yaptığı davranış kadar hayasız bir davranış gördükten sonra 22 Nisan 1872'de mahkemeye çıkarıldılar. Savcı, burada da, Viyana'daki keyfî gerekçenin uygulanmasını istedi. Ancak sanıklar beraat ettiler.

Leipzig'de, 27 Mart 1872'de, Bebel ve Liebknecht Viyana'daki keyfî gerekçeye dayanılarak iki yıl kalebentliğe mahkum edildiler. Bu davanın ayırıcı özelliği bir Viyana hakimi tarafından kullanılan keyfî gerekçenin bir Sakson jürisince onaylanmasıydı.

Kopenhag'da, Enternasyonalin Danimarka Mer-

kez Komitesinin üç üyesi, Brix, Pio ve Geleff, 5 Mayıs 1872'de, bir açık hava toplantısını, polis yasağına rağmen yapmakta kararlı olduklarını ilan ettiklerinden hapse atıldılar. Tutuklanır tutuklanmaz, haklarındaki iddianın genişletildiği; bizzat sosyalist düşüncelerin Danimarka devletinin varlığı ile bağdaşmadığı ve dolayısıyla sadece bu fikirleri yaymanın Danimarka Anayasasına karşı suç oluşturduğu söylendi. Yine Viyana'daki keyfî gerekçe! Sanıklar hâlâ hapishanede mahkemeye çıkarılmalarını bekliyorlar.

Jules Favre'ın suçlu iadesi isteğini kabul ettiğini bildiren cevabıyla ünlü Belçika hükümeti, Dufaure'un yasasının ikiyüzlü bir kopyasını Malou aracılığıyla önermekte gecikmedi.

Papa IX. Pius hazretleri İsviçre Katoliklerinin bir heyetiyle yaptığı görüşmede duygularını şöyle açığa vurdu:

Cumhuriyetçi hükümetiniz, kendisini özgürlük denilen şey için ağır özverilerde bulunmaya zorunlu görüyor. Berbat karakterli bir çok kimseye sığınak oluyor. Paris'e yaptığını, bütün Avrupa'ya yapmak isteyen Enternasyonal adlı tarikata hoşgörü gösteriyor. Enternasyonale mensup efendiler –ki efendi değillerdir– Tanrının ve insanlığın ezeli düşmanı hesabına çalışan korkulacak kimselerdir. Onları korumakla ne kazanılabilir? Onlar için dua etmeliyiz.

Onları asın, sonra da dua edin!

Bismarck, Beust ve Prusya'nın baş casusu Stieber [136] tarafından desteklenen Avusturya ve Almanya

(136) Prusya siyasî polisinin şefi olan Wilhelm Steiber, Marx'ın eski bir düşmanıydı. Marx, 1852'de yayınlanan **Köln Komünistleri Duruşması** kitabında, Steiber'in eski tertiplerini teşhir etmişti.

İmparatorları 1871 Eylülünün başında, Salzburg'da görünüşte Enternasyonal İşçi Birliğine karşı kutsal ittifak kurmak üzere bir araya geldiler. Bismarck'ın gizli *Moniteur*'ü olan *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*[137] "böyle bir Avrupa ittifakının, devletin, kilisenin, mülkiyetin, uygarlığın, tek kelimeyle Avrupa devletlerini oluşturan her şeyin tek kurtarıcısı olacağını" ilan etti.

Bismarck'ın asıl amacı, doğal olarak, Rusya ile yaklaşan savaşa karşı ittifaklar kurmaktı ve Enternasyonal, boğaya tutulan kırmızı kumaş gibi, Avusturya'ya karşı tutuluyordu.

Lanza[138] Enternasyonali İtalya'da tek bir kararnameyle yasakladı. Sagasta, İspanya'da[139] İngiliz borsasına yaltaklanabilmek amacıyla, Enternasyonali yasa dışı ilan etti. Serflerin kurtuluşundan bu yana, halkın isteklerine bugün çekingen tavizler vermek, yarın bunları geri almak gibi tehlikeli bir yola sürüklenmiş olan Rusya, Enternasyonale yöneltilen "tutun, yakalayın" gibi bağırışmaları, içerde gericiliği tekrar getirmek için bahane saydı. Yurtdışında, birliğimizin sırlarına burnunu sokabilmek amacıyla, Fransız İsviçresi Federasyonumuzun organı Cenevre *Egalite*'sinin yönetmeni olan Rus enternasyonalcisi Utin'in evinin, bir Rus casusu önünde aranmasına, bir İsviçre hakimini kandırdı. İsviçre'nin cumhuriyetçi hükümetinin, komün mültecilerini Thiers'e teslim etmesi, ancak İsviçre Enternasyonalcilerinin aji-

(137) **Norddeutsche Allgemeine Zeitung** yarı resmî bir gazeteydi. **Le Moniteur universel** Fransa'da Bonapartçı rejimin resmî yayın organlığını yapmıştı.

(138) İtalya Başbakanı Giovanni Lanza, 14 Ağustos 1871'de Enternasyonali yasakladı ve Napoli şubesi, 20 Ağustosta zorla kapatıldı.

(139) Enternasyonalin Madrid Federal Komitesinin 1871 yazında Portekize iltica etmesine yol açan baskılardan sonra İspanya İç işleri Bakanı Praxedes Sagasta, 1872 Ocağında, Enternasyonal şubelerinin kapatılması için emir verdi.

tasyonu sayesinde engellenebildi.

Sonuçta, İngiltere'de bir şey yapamayan Gladstone hükümeti, İrlanda'da o sırada kurulmakta olan şubelerimize polis terörü yönelterek ve yurt dışındaki temsilcilerine Enternasyonal hakkında bilgi toplamalarını emrederek en azından iyi niyetini ortaya koydu.

Fakat Avrupa hükümetlerinin ortak zekasının bulabildiği bütün baskı tedbirleri, uygar dünyanın yalancı güçlerinin giriştiği iftira savaşı yanında hiç kalır. Enternasyonal hakkında uydurma hikayeler ya da esrarengiz olaylar, kamuya açık belgelerin ve özel mektupların utanmazca tahrif edilmesi, birbirini hızla izleyen sansasyonel telgraflar; saygıdeğer satılık basının emrindeki iftira barajının bütün bu kapakları, lanetli düşmanı boğacak rezalet selini serbest bırakmak üzere bir anda açılıverdi. Bu, gerek uluslararasında yayıldığı alan gerekse egemen sınıf kamu oyunun her kesimi arasında tam bir ahenkle yürütülmesi bakımından tarihte eşi görülmemiş bir iftira savaşıydı. Şikago'da çıkan büyük yangın üzerine, bütün dünyadaki haber ajansları bunu, Enternasyonalin şeytanî bir işi olarak ilan ettiler. Batı Hint adalarını harap eden tayfunun da bu şeytanî kuvvete yüklenmesi gerçekten hayret vericidir.

Genel Konsey, bundan önceki raporlarında, Birliğin bir önceki kongreden sonra gösterdiği gelişmeyi gözden geçirdi. Yurttaşlar, bugün bizi, bunu sürdürmekten vazgeçmeye zorlayan nedenleri takdir edersiniz. Ayrıca, ne derece ihtiyatlı olmaları gerektiğini en iyi kendileri bilen çeşitli ülkelerden temsilcilerimizin raporları, bu eksikliği bir dereceye kadar giderecektir. Biz sadece, Basel Kongresinden ve özellikle 1871 Eylülünde toplanan Londra Konferansından bu yana, Enternasyonalin İngiltere'deki İrlan-

dalılara ve bizzat İrlanda'ya, Hollanda'ya, Danimarka'ya ve Portekiz'e yayıldığını, Birleşik Devletlerde sıkıca örgütlenmiş olduğunu, Buenos Aires, Avusturalya ve Yeni Zelanda'da da şubeler kurduğunu belirtmekle yetineceğiz.

Enternasyonalsiz bir işçi sınıfı ile Enternasyonale sahip bir işçi sınıfı arasındaki fark, 1848 dönemine bakacak olursak çok belirgin bir şekide kendini gösterecektir. İşçi sınıfının, 1848 Haziran ayaklanmasının kendi öncüsünün işi olduğunu anlayabimesi için yıllar geçmesi gerekmişti; oysa, Paris Komünü, evrensel proletarya tarafından bir anda benimsenmişti.

Siz, işçi sınıfının temsilcileri, emeğin kurtuluşunu ve ulusal kan davalarının yok edilmesini amaçlayan bir derneğin militan örgütlenmesini güçlendirmek için toplandınız. Beri yandan, hemen hemen şu sıralarda Berlin'de, eski dünyanın taçlı hükümdarları yeni zincirler vurmak ve yeni savaşlar tezgahlamak için toplanmış bulunuyorlar.(140)

Yaşasın Enternasyonal İşçi Birliği!

1872 Ağustos'unda yazıldı.
The International Herald gazetesinin
5, 12 ve 19 Ekim 1872 tarihli
sayılarında yayınlandı.

(140) 1872 Eylülünde, Almanya, Avusturya-Macaristan ve Rusya İmparatorları, geleneksel Kutsal İttifaklarını yeniden kurmak amacıyla Berlin'de toplandılar. Özellikle devrimci harekete karşı ortak çalışma üzerinde tartıştılar.

LAHEY'DE YAPILAN GENEL KONGREDE ALINAN KARARLAR'dan
(Karl Marx-Friedrich Engels)

-I-

TÜZÜK ÜZERİNE KARAR

Londra Konferansında (1871 Eylül) alınan IX. numaralı Kararın içeriğini özetleyen aşağıdaki maddenin 7. maddeden sonra tüzüğe dahil edilmesine: Madde 7a. Mülk sahibi sınıfların ortak iktidarlarına karşı mücadelesinde, proletarya, ancak kendisini, mülk sahibi sınıflar tarafından kurulan bütün eski partilerin karşıtı olan ayrı bir politik parti haline getirmek suretiyle sınıf olarak hareket edebilir.

Proletaryanın politik bir parti haline gelmesi, sosyal devrimin ve nihaî amacının -sınıfların kaldırılmasının- zaferini sağlamak için gereklidir.

İçi sınıfının, daha şimdiden ekonomik mücadele

ile elde edilen güç birliği, aynı zamanda bu sınıfın elinde, kendisini sömürenlerin politik iktidarına karşı mücadelede bir manivela vazifesi görmelidir.

Toprak ve sermaye ağaları, ekonomik tekellerini ve emeği köleleştirmeyi savunmak ve sürdürmek için daima politik imtiyazlarını kullanacaklarından, politik iktidarın ele geçirilmesi proletaryanın yüce görevi haline gelmiştir.

5'e karşı 29 oyla kabul edildi; 8 çekimser...

1872'de Londra'da broşür halinde Fransızca olarak yayınlandı.

LAHEY KONGRESİ ÜZERİNE KONUŞMA[141]

Onsekizinci yüzyılda, hanedanlarının çıkarlarını konuşmak üzere Lahey'de toplanmak kralların ve hükümdarların adetiydi.

Bizi endişeye düşürmek isteyenlerin çabalarına rağmen, işçi toplantımızı bu şehirde yapmaya kararlıydık. Yüce Birliğimizin varlığını ve yayılmasını güçlendirmek ve gelecekteki umudunu desteklemek için en gerici bir topluluğun ortasında gözükmek istiyorduk.

Kararımız duyulduğu zaman, ortamı hazırlamak üzere gizli görevliler gönderdiğimizden söz edenler oldu. Evet, her yerde böyle gizli görevlilerimizin bulunduğunu inkar etmiyoruz. Lahey'deki gizli görevlilerimiz, işleri Amsterdam'dakiler kadar ağır olan

(141) Lahey Kongresinden (Bak dipnot 131) sonra, Marx ve diğer delegeler yerel Enternasyonal şubesini ziyaret etmek üzere Amsterdam'a gittiler. Marx, bu konuşmayı 8 Eylül'de yapılan bir toplantıda, Almanca ve Fransızca olarak yaptı.

işçilerdi. Amsterdam'dakiler de günde onaltı saat çalışan işçilerdir. Bizim gizli görevlilerimiz bunlardır, başkaları değil. Göründüğümüz her ülkede onları, bizi canı gönülden karşılamaya hazır buluyoruz, çünkü onların durumunu düzeltmek için mücadele ettiğimizi çok çabuk farkediyorlar.

Lahey'deki Kongre üç önemli sonuç verdi:

İşçi sınıfının eski, parçalanan topluma karşı sosyal alanda olduğu kadar politik alanda da mücadele etmesi gerektiğini ilan etti. Biz, Londra Konferansının bu kararı, bundan böyle Tüzüğümüze dahil edileceğinden dolayı kendimizi kutluyoruz.

Aramızda, işçilerin politik çalışmadan uzak durmalarını öven bir grup oluşmuştu.

Böyle ilkelerin, önümüzdeki görev için ne kadar tehlikeli ve öldürücü olduğunu göstermeyi görev bildik.

İşçilerin, emeğin yeniden örgütlenmesini inşa etmek için, bir gün politik iktidarı ele geçirmeleri gerekecektir. Böyle bir eylemi red ve ihmal ettikleri için dünyada cenneti bulma fırsatını kaçıran ilk Hıristiyanların kaderini paylaşmak istemedikleri takdirde, eski kurumları destekleyen eski politikayı alaşağı etmeleri gerekecektir.

Ne var ki, bu amaca giden yolun her yerde aynı olduğunu iddia etmiyoruz.

Çeşitli ülkelerin kurumlarına, adetlerin ve geleneklerine dikkat edilmesi gerektiğini biliyor ve Amerika ve İngiltere gibi –eğer kurumlarını yakından bilseydim, bunlara Hollanda'yı da eklerdim– işçilerin, amaçlarını barışçı yollarla gerçekleştirebilecekleri ülkeler bulunduğunu da inkar etmiyoruz. ancak bu duruma göre, Avrupa ülkelerinin çoğunda devrimin manivelasının şiddet olacağını kabul etmeliyiz. Emeğin egemenliğini kurmak için günün birinde

şiddete başvurmak gerekli olacaktır.[142]

Lahey Kongresi, Genel Konseye yeni ve daha geniş yetkiler verdi.[143] Gerçekten kralların Berlin'de toplanmak üzere bir araya geldikleri, feodalizmin ve geçmişin güçlü temsilcilerinin bize karşı yeni ve daha kararlı baskı tedbirleri planlayacakları bir sırada, tam baskıların örgütlendiği anda; Lahey Kongresi, Genel Konseyin yetkilerini genişletmenin ve gelecekteki mücadeleler, kendi başlarına çaresiz kalacaklarından bütün eylemleri merkezileştirmenin doğru ve gerekli olduğunu gördü. Ayrıca, genel konseye yetki verilmesi, düşmanlarımızdan başka kimi düşündürebilir? Genel Konseyin, itaate zorlamak için bürokrasisi ya da silahlı polisi mi var? Kararlarını, bu kararların uygulanması kendilerine emanet edilmiş olan federasyonların yargısına sunmuyor mu? Eğer krallar iktidarlarını, bu koşullar altında ordusuz, polissiz ve mahkemesiz, sadece manevi etki ve manevî otorite ile ayakta tutmak zorunda bırakılsalardı, devrimin ilerleyişi karşısında sadece cılız bir engel olurlardı.

Son olarak, Lahey Kongresi Genel Konseyin ikametgahını New York'a nakletti. Birçok kimse, hatta dostlar, bu karar karşısında hayrete düştüler. Acaba, Amerika'nın dünyanın en mükemmel işçi bölgesi haline gelmekte olduğunu, her yıl yarım milyon insanın –işçinin– bu kıtaya göç ettiğini ve Enternasyonalin'in, işçilerin egemen gücü olduğu bu toprakta kuvvetli kökler salması gerektiğini unuttular mı? Ayrıca Kongre, Genel Konseye, işbirliğini gerekli ve ortak da-

(142) **Volksstaat** gazetesinde bu cümle şöyle değiştirilerek, konuşma tahrif edilmişti. "Ama bu bütün ülkeler için geçerli değildir."

(143) 1869 Basel Kongresi, Genel Konseye, Tüzüğü ihlal eden şubeleri, gelecek Kongrede itiraz hakkı saklı kalmak üzere ihraç etme yetkisini vermişti. Lahey Kongresi, bu yetkiyi tüm federasyonları kapsayacak şekilde genişletti.

vanın iyiliği için yararlı gördüğü kimseleri, Konsey üyelerinin oylarıyla Konseye seçme (kooptasyon) yetkisini de vermiştir. Konsey üyelerinin doğru yargılarına güvenelim; göreve uygun ve Birliğimizin bayrağını Avrupa'da güçlü bir bilekle dalgalandırmayı bilecek kimseleri seçmekte başarılı olmalarını umalım.

Yurttaşlar, Enternasyonalin temel ilkesini hatırlayalım: Dayanışma. Kendimize tayin ettiğimiz hedefe, ancak bu hayat verici ilke, bütün ülkelerin işçileri arasında sağlam bir temele kavuştuğu zaman ulaşabiliriz. Yüce Paris Komünü örneğinin bize öğrettiği gibi, devrim dayanışmayı gerektirir. Paris proletaryasının bu çok güçlü ayaklanması, Berlin, Madrit, vs. gibi merkezlerde eş büyüklükte devrimci hareketler doğmadığı için başarısızlığa uğramıştır.

Bana gelince, ben çalışmalarımı sürdüreceğim ve gelecekte tüm işçi sınıfına büyük yararlar sağlayacak olan bu dayanışmanın kurulması için gerekli gayret göstereceğim. Hayır, Enternasyonalden çekilecek değilim. Geçmişteki çabalarım gibi, geri kalan hayatımı da, bir gün –bundan emin olunuz!– bütün dünyaya proletaryanın egemenliğini getirecek olan sosyal düşüncelerin zaferine adayacağım.

8 Eylül 1872'de Amsterdam'da yapılan konuşmanın bir muhabir tarafından tutulan metni. 15 Eylül 1872'de La Liberte'nin 37. sayısında ve 2 Ekim 1872'de Der Volksstaat'ın 79. sayısında yayınlandı.

2. Baskı

ekim yayınları / sosyalizm ve kültür